

10—21/25/1962.

A MINŐSÍTÉS MEGSZÜNT
az 1995. évi LXV. tv. 28. §-ára
figyelemmel

A MAGYAR NÉPKÖZTÁRSASÁG
BELÜGYMINISZTERÉNEK

0025. számú

P A R A N C S ABudapest, 1962. évi július hó 10-én.

A Határőrség feladatai szükségessé tették, hogy a határőrzésben szerzett tapasztalatokat és változásokat módosított, új Határőrizeti Szabályzatban rögzítsük.

Az új Határőrizeti Szabályzat meghatározza a Határőrség kötelességét és az alegységek alapvető feladatait a határőrzés végrehajtásában. Rögzíti a határőrzés elveit és módszereit, erők és eszközök felhasználásának módját, az alegységeknél szolgálatot teljesítők jogait és kötelességeit.

A Határőrizeti Szabályzatban foglaltak elsajátítása, betartása és alkalmazása érdekében

m e g p a r a n c s o l o m :

a szabályzatot a Határőrség tisztjei teljes terjedelmében, — a tiszthelyettesek, tisztesek és határőrök a rájuk vonatkozó mértékben ismerjék meg. A Határőrizeti Szabályzat betartásán és alkalmazásán keresztül emeljék a Határőrség harckészültségét és akadályozzák meg a tiltott határátlépéseket.

Jelen Határőrizeti Szabályzat kiadásával egyidejűleg hatályon kívül helyezem az 1958. évben 00450. számmal kiadott Határőrizeti Szabályzatot.

Pap János s. k.,
belügyminiszter

Kapják: Miniszterhelyettesek,
Határőrség 2 500 példányban.
Készült: 2 530 példányban.

SZIGORÚAN TITKOS!

Kl.: 00670/1962. szám.

.....08..... sz. példány.

A MINŐSÍTÉS MEGSZÜNT
az 1995. évi LXV. tv. 28. §-ára
figyelemmel

HATÁRŐRIZETI SZABÁLYZAT

A BM HATÁRŐRSÉG ORSZÁGOS PARANCSNOKSÁG KIADÁSA

1962.

ÁBTL 4.2. - 10-21/25/1962

Jóváhagyom:
Pap János s. k.,
belügyminiszter

I. Fejezet **AZ ÁLLAMHATÁR**

1.

Az államhatár: képzelt függőleges síkok sorozata, amely a Magyar Népköztársaság területét a légtérben, a föld felszínén és a föld mélyében elválasztja a szomszédos államok területétől.

A határvonal a föld felszínén és a vizeken megállapított vonal, amelyhez az államhatár a légtérben és a föld mélyében függőlegesen igazodik.

2.

A Magyar Népköztársaság határvonalának helyzetét a szomszédos államokkal egyetértésben, közösen megalkotott kétoldalú határokmányok rögzítik.

E határokmányok: a határleírások (határleírási vagy határjeljegyzőkönyvek, stb.), a mérési vázlatok, a határtérképek, a határvonal felmérésével kapcsolatos földmérési (geodéziai) adatokat tartalmazó egyéb okmányok, valamint a fentiek módosításai és kiegészítései.

3.

A Magyar Népköztársaság területe és annak határa szent és sérthetetlen. Hazánk területének és határainak sérthetetlen-

sége: a magyar dolgozó nép érdeke. Államhatárunk sérthetetleniségének biztosítása és a határ őrizete a Határőrség feladata.

II. Fejezet

A HATÁRREND

4.

A határrend azoknak a kötelezettségeknek és jogoknak az összessége, amelyek a szomszédos államokat a normális határmenti viszonyok fenntartása érdekében egymással szemben terhelik vagy megilletik.

A határrend a határvonal megjelölésén és a határjelek karbantartásán kívül magába foglalja azokat a magatartási szabályokat, amelyek az államterület sérthetetleniségét, a személyek és javak biztonságát, valamint a jogos érdekek tiszteletben tartását biztosítják az államhatár mentén.

A határvonal megjelölése

5.

A határvonalat a terepen határjelek jelölik. A határjelek alakját, méreteit, megjelölését és elhelyezésük módját határokmányok szabályozzák.

6.

A határjelek karbantartásának rendjét a Magyar Népköztársaság és a szomszédos államok közötti nemzetközi szerződések határozzák meg.

Azokat a karbantartási munkálatokat, amelyek a határjelek elmozdításával járnak (a határjelek függőlegesre állítása, felemelése, lesüllyesztése, pótlása, kicserélése, újrafelállítása vagy áthelyezése), csak a két állam illetékes szervei kiküldött mérnökének jelenlétében és irányításával szabad elvégezni.

A határvonal menetét a terepen a határnyiladék érzékelteti. Határnyiladék az a legfeljebb 5 m széles és a látást zavaró növényzettől megtisztított területsáv, amelynek pontos szélességét viszonylatonként határszerződések szabják meg.

A határnyiladékot szárazföldi szakaszon a határvonalától, közös utak mentén viszont az út Magyarország felőli árokpartjától honi terület felé kell számítani.

A határrend megsértésének esetei

8.

A **határkonfliktus** a határrend olyan súlyosabb megsértése, amelynél ugyanazon eseménnyel kapcsolatban mindkét szomszédos állam részéről erőszakos cselekményre kerül sor.

9.

A **határincidens** két állam közös határán az egyiknek területéről kiinduló olyan cselekmény vagy esemény, amely sérti, károsítja vagy veszélyezteti a másik államot, annak területét, vagy a területén tartózkodó személyeket, illetve mindezek jogos érdekeit.

10.

Határincidensek lehetnek:

- a) Az **átlövés** szolgálati közegek vagy polgári személyek olyan szándékos vagy gondatlan lövése, amikor a lövedék a szomszédos állam területére hatol.

Az átlövés határincidensnek minősül függetlenül attól, hogy okozott-e sérülést vagy kárt, illetve hogy az milyen lőfegyverből történt.

A **határon átható robbantás** az esetben minősül határincidensnek, ha az akár légnyomás, akár repesz vagy szilánkhatás útján a szomszédos állam területén veszélyt vagy kárt okoz.

- b) A **behatolás** olyan tiltott határátlépés, amelynek felfedezésekor megállapítható, hogy a tiltott határátlépés elkövetője már visszatért a szomszéd állam területére.

Bár a tiltott határátlépés általában nem képez határincidens, a behatolás mégis annak minősül, mert amíg a tiltott határátlépés elkövetője elfogható és megbüntethető, addig a behatolt személy megbüntetése visszatérése folytán már nem lehetséges.

Ilyen esetek elleni védekezésül az állam részére fennáll az a lehetőség, hogy a behatolás — mint határincidens — miatt a szomszéd állam felé tiltakozását fejezze ki.

A behatolás határincidensnek minősül függetlenül attól, hogy szolgálati közegek vagy polgári személyek követték el szándékosan vagy gondatlanul, fegyveresen vagy fegyvertelenül történt, végül, hogy célja ellenséges volt vagy sem.

Nem tartozik a behatolás fogalma alá a fegyveres betörés, mert ez a sértett állam fegyveres védekezését váltja ki és ezért határkonfliktust idéz elő.

- c) A **berepülés** légijárművek engedély nélküli átrepülése a határon. A berepülés határincidensnek minősül tekintet nélkül arra, hogy katonai vagy polgári, motoros vagy vitorlázó repülőgép, illetve léggömb részéről történt.

- d) Az **átkényszerítés** szolgálati közegek vagy polgári személyek olyan erőszakos vagy fenyegető magatartása, amely alkalmas arra, hogy a másik állam területén tartózkodó személyeket akarataik ellenére tiltott határátlépés elkövetésére készítse.

- e) A **tűzokozás** olyan szándékos vagy gondatlan cselekmény, melynek eredményeként a szomszédos állam területén tűz keletkezik, vagy az egyik állam területén keletkezett tűz kellő gondosság és óvintézkedések elmulasztása következtében a határon áttérjed.

A tűzokozás határincidensnek minősül függetlenül attól, hogy a túloldalon okozott-e kárt vagy sem.

- f) A **sértő tartalmú** — vagy személyek átcsalogatására irányuló — átbeszélés olyan előszóval vagy gépi úton eszközölt

és a határon áthallatszó beszéd, éneklés, vagy zene, amely gyalázkodó, vagy gúnyolódó tartalmánál fogva sérti az állami-, társadalmi rendszert. Sérti továbbá az állam vezetőit, az állami és társadalmi szerveket, ezek vezetőit, hivatalos közegeit vagy a polgári lakosokat, — illetőleg személyeket az országból való kiszökésre vagy bűncselekmény elkövetésére igyekszik rábírni.

- g) **A határvízekkel kapcsolatos incidensek:** a határt képező vagy átszelő folyó mederviszonyainak jogtalan, mesterséges megváltoztatása; a víz természetes lefolyásának korlátozása vagy megakadályozása; a víz nagymérvű szennyezése vagy a határt képező folyókon robbanó, kábító, illetve mérgező anyagok alkalmazása.
- h) **Sértő feliratok, rajzok** járművön történő továbbítása a határon át, illetve ilyeneknek a határon túlról látható helyen való elhelyezése.
- i) Határincidensnek minősíthető még a határon való meg nem engedett átbeszélés, iratok vagy egyéb tárgyak illegális átvittatása, járőrök vagy katonai objektumok megvilágítása.

Előfordulhat, hogy egy-egy magatartás a fent felsorolt határincidensek közül nemcsak egyet, hanem egyszerre többet is megvalósít.

11.

A **határprovokáció** vagy kihívó magatartás olyan határincidens, amely kihívó, ellenséges jellegénél fogva alkalmas arra, hogy a sértett államot, annak közegeit vagy polgárait elhárítás vagy viszonzásképpen a határrend súlyosabb megsértésére készítse.

Az államhatár átlépése, csempészet

12.

Az államhatárt csak határátlépésére jogosító érvényes útiokmánnyal vagy az erre illetékes szerv engedélyével — a határforgalom számára megnyitott átkelőhelyeken — lehet átlépni. Renkívvli esetben átléphető az államhatár a határátkelőhelyeken kívüli más pontokon is, ehhez azonban külön engedély és

a szomszédos állam illetékes szerveinek hozzájárulása szükséges. Az államhatárnak más módon való átlépése tiltott határátlépésnek (határsértés) minősül.

Járművek és áruk hasonló elvek alapján bocsáthatók át az államhatáron.

13.

Határsértő az a személy, aki tiltott határátlépést követ el, erre kísérletet tesz, vagy tiltott határátlépésre irányuló előkészületi cselekményt hajt végre.

14.

Csempész az a személy, aki az államhatáron fizetőeszközöket vagy egyéb értékeket, árukat, fegyvereket, stb. nem a forgalom számára megnyitott átkelőhelyen (ebben a vonatkozásban vámúton) vagy átkelőhelyen ugyan, de a vámhatóság megkerülésével vagy megtévesztésével szállít vagy juttat át, illetve ilyen cselekmény elkövetését megkísérli.

15.

Határsértők vagy csempészek segítőitársai azok a személyek, akik szándékosan segítséget nyújtanak a határsértés vagy csempészség elkövetéséhez.

Embercsempész a határsértések elkövetéséhez üzletszerűen segítséget nyújtó személy.

III. Fejezet

A HATÁRŐRSÉG FELADATAI ÉS JOGAI

A Határőrség feladatai

16.

A Határőrség alapvető feladata a Magyar Népköztársaság államhatárának őrzése a magyar dolgozó nép külső és belső ellenségeivel szemben, a határforgalom ellenőrzése, valamint a határrend fenntartása.

Ennek érdekében a Határőrség feladatát képezi még:

- a) a helyi lakosság megvédése a határon behatolt csoportok vagy egyes bűnözők támadásától, valamint a határon túlra hurcolástól;
- b) a határsértők, csempészek és ezek segítőitása ellen a büntetőeljárás folyamatbátételének biztosítása;
- c) harc az ellenforradalmi elemekkel, diverzánsokkal és kémekkel;
- d) az ellenséges propagandaanyagok felkutatása és összegyűjtése.

17.

A Határőrség feladatát működési területén, a határvonaltól számított általában 15 km széles határterületen látja el.

A Határőrség feladatát szolgálati közegei útján hajtja végre. A Határőrség közegei a jelen szabályzat előírásainak megfelelően kötelesek megtenni a szükséges intézkedéseket a kapott szolgálati feladat végrehajtása érdekében.

A Határőrség beosztottait olyan esetekben, amikor a határőrizet érdekében szolgálati intézkedés (határsértés megakadályozása, határsértő elfogása, gyanús személy előállítása, stb.) megtétele válik szükségessé, szolgálatban állónak kell tekinteni az ország bármely részén. Ilyenkor mint szolgálati közegek kötelesek fellépni és a szükséges intézkedéseket megtenni.

A szolgálati feladatok végrehajtása során a Határőrség közegei tanúsítsanak határozott, bátor és meg nem alkuvó magatartást, megjelenésük tekintélyt és tiszteletet parancsoló legyen.

A polgári lakossággal való érintkezés során legmesszebbmenő udvariasságot kell tanúsítani.

A fegyveres erők és testületek tagjaival való érintkezés során a vonatkozó szabályzatok előírásai szerint kell eljárni.

18.

A határőrizeti feladatok maradéktalan és eredményes végrehajtása érdekében:

- a) biztosítani kell az időben és térben folyamatos határőrizetet, valamint az állandó harcckészültséget a határsértők, kémek, diverzánsok, más ellenséges elemek, továbbá csempészek felkutatására, vagy a határon betört fegyveres csoportok visszaverésére;
- b) a helyi párt-, államigazgatási- és társadalmi szervekkel, valamint a határmenti lakossággal tevékeny kapcsolatot kell fenntartani, melynek során tiszteletben kell tartani a lakosság nemzetiségi szokásait és jogos érdekeit;
- c) a műszaki berendezéseket állandóan a rendeltetésszerű használatához szükséges állapotban kell tartani;
- d) szoros együttműködést kell fenntartani a Belügyminisztérium politikai nyomozó, rendőri és egyéb szerveivel, a Munkásőrséggel és a Néphadsereg csapataival;
- e) szüntelenül növelni kell a személyi állomány határőrizeti, katonai és politikai ismereteit;
- f) a határőrizet szakmai színvonalának emelése céljából állandóan tökéletesíteni kell a határőrizet módszereit;
- g) a Rendőrséggel együttműködve kell biztosítani és szigorúan ellenőrizni a határővezet rendjének betartását.

19.

A határforgalom ellenőrzésének rendjét külön szabályzat írja elő.

20.

A határrend fenntartása érdekében

- a) szigorúan be kell tartani a Magyar Népköztársaságnak az államhatárral kapcsolatosan a szomszédos államokkal kötött nemzetközi szerződéseinek, egyezményeinek és megállapodásainak előírásait, valamint a Magyar Népköztársaság által elismert nemzetközi szokásokat;
- b) rendben kell tartani a határjeleket és a határnyiladékot;

- c) tiszteletben kell tartani a szomszédos államok szuverénitását és ennek érdekében következetesen meg kell akadályozni a határrend megsértését akár szolgálati közegek, akár polgári személyek részéről;
- d) éber figyelemmel kell kísérni a szomszédos állam területén tartózkodó személyek részéről elkövetett mindennemű határrend megsértési esetet és biztosítani kell az elrendezéshez szükséges feltételeket;
- e) meg kell akadályozni a határvizekben és a föld mélyében levő kincsek jogtalan kiaknázását.

21.

A Határőrség személyi állománya kegyelettel őrizze hősei emlékét, ápolja és fejlessze tovább a harci hagyományokat.

A Határőrség jogai

22.

A Határőrségnek, illetve a Határőrség szolgálati közegének a feladatok végrehajtása érdekében joga van:

- a) a határ őrzésére járőröket vezényelni;
- b) tiltott határátlépést elkövető vagy megkísérítő személyek, továbbá egyéb büntettek elfogása céljából operációt folytatni. Ennek során a Határőrségnek joga van útvonalak vagy terepszakaszok lezárására, épületek, területek átkutatására, közlekedési eszközök járőrökkel való kísérésére és ellenőrzésére, beleértve a lepecsételt járműveknek az illetékes szállítóvállalat képviselője jelenlétében való felnyitását is;
a Határőrségnek joga van a határtól számított 15 km-nél nagyobb mélységben is operációt folytatni, közegei szükség esetén bármilyen területen áthaladhatnak, hivatalok és szervek hírközlési eszközeit szolgálati célból igénybe vehetik;
- c) különleges helyzetekben, a helyi államigazgatási hatóságokkal egyetértésben, a helyi lakosság jogos érdekeinek tiszte-

letbentartása mellett, ideiglenesen korlátozó intézkedéseket foganatosítani. Ilyenek:

- a forgalomnak valamelyik útszakaszról más útra áttérése,
- az 500 méteres határsávban valamelyik dűlőút használatának megszüntetése,
- az 500 vagy az 50 méteres határsávban mezőgazdasági munka szüneteltetése vagy a nap bizonyos óráira korlátozása,
- határvizeken közlekedés szüneteltetése bizonyos szakaszokon,
- határvízi halászatnak helyhez kötése vagy időben korlátozása;

- d) az érvényben levő rendelkezések keretén belül az államhatártól számított 50, helyenként 100 m széles területsávban határőrizeti célt szolgáló építményeket, valamint a határterületen belül műszaki berendezéseket létesíteni, ezeket használni és karbantartani;
- e) körözési intézkedéseket foganatosítani. Külön szabályozott esetekben nem magyar állampolgárságú határsértőknek az ország területéről való kiutasítását végrehajtani (határsértőt a szomszédos állam határőrizeti szervének átadni);
- f) a jelen szabályzatban előírt esetekben kényszerintézkedéseket foganatosítani;
- g) okmányokat ellenőrizni, polgári és katonai személyeket igazoltatni, külön intézkedés alapján egyes közutakon és vasútvonalakon a határvonaltól számított 15 km-nél nagyobb mélységben is;
- h) külön utasítás szerint vizsgálatot folytatni, házkutatást, személymotozást végezni tiltott határátlépések ügyében.

23.

Tilos a Határőrség tagjainak:

- átlépni vagy átbeszélni az államhatáron, ha erre nincsenek külön felhatalmazva;

- üldözni vagy elfogni olyan határsértőt, aki a szomszédos állam területén tartózkodik;
- a szomszédos állam területére átlőni vagy a szomszédos állam szuverénitását sértő más cselekményt (határincidenst) elkövetni;
- meghatározott határidőn túl őrizetben tartani elfogott személyeket;
- a határon engedély nélkül átléptetni személyeket vagy tárgyak átjuttatását megengedni;
- nyugati és déli viszonylatban a határon egyedül és fegyver nélkül tartózkodni vagy szolgálatot teljesíteni;
- szocialista törvényességet bármi módon megsérteni.

Eljárás a bűncselekményt vagy szabálysértést elkövető, illetve a határrendet megsértő személyekkel és csempészárukkal

24.

A tiltott határátlépés büntetnének elkövetésén vagy kísérletén tettenért személyeket el kell fogni.

Azokat a határsértőket, akik baráti államok területéről kétséget kizáróan munkavégzés (pl. favágás, rőzsgyűjtés, gombaszedés, stb.) közben vagy helytelen gyakorlat (pl. útmegrövidítés, járhatóbb út használata, stb.) következtében lépték át az államhatárt, tehát cselekményük társadalmi veszélyessége csekély, nem kell elfogni, hanem fel kell őket szólítani a visszatérésre.

A határsértés elkövetése után felkutatott, — vagyis tetten nem ért határsértőket és a határsértők segítőtársait is őrizetbe kell venni.

A határsértőket és a határsértők segítőtársait 72 órán belül további intézkedések megtétele céljából az illetékes bűnüldöző szervnek kell átadni, kivéve azokat a határsértőket, akiket a szomszéd állam határőrizeti szervének adnak át.

25.

A csempészeket és ezek segítőitársait el kell fogni vagy őrizetbe kell venni és 72 órán belül további intézkedések megtétele céljából az illetékes bűnüldöző szervnek kell átadni.

26.

A súlyos bűncselekmények elkövetőit tettenérés esetén, valamint azokat a személyeket, akik ellen országos körözés vagy elfogatóparancs van kiadva, el kell fogni és velük szemben a kiadott intézkedések szerint kell eljárni, vagy ilyenek hiányában 24 órán belül az illetékes bűnüldöző szervnek kell átadni.

27.

A határővezet megsértőit elő kell állítani és ellenük az illetékes rendőrhatalóságnál feljelentést kell tenni. A továbbiakban a vonatkozó külön előírások szerint kell eljárni azzal, hogy a határővezet megsértők a Határőrség őrizetében 24 órán túl nem tarthatók.

28.

Személyazonosságuk megállapítása céljából elő kell állítani a gyanús személyeket és azokat, akik személyazonosságukat személyi igazolvánnyal vagy helyi lakosok esetében más hitelt érdemlő módon igazolni nem tudják. Az előállított személyek ügyét 24 órán belül tisztázni kell és döntetni kell esetleges további eljárás folyamatba tétele vagy szabadonbocsátásuk tekintetében.

29.

A határrend megsértőivel szemben, ha azok cselekménye egyben büntettet vagy szabálysértést is megvalósított (pl. súlyos testi sértést okozó átlövés, gyújtogatás vagy növénytermelés a határnyiladéokban, kisebb értékű csempészáru átjuttatása a határon) az egyéb bűncselekmények vagy szabálysértések elkövetőire vonatkozó előírások szerint kell eljárni.

Figyelmeztetést kell alkalmazni:

- a) magatartásuk abbahagyása érdekében a határrend olyan megsértőivel szemben, akiknek cselekménye sem büntettet, sem szabálysértést nem valósít meg (pl. átbeszélők), az ilyen személyekkel szemben személyazonosságuk megállapítása után kioktatást kell foganatosítani. Szükség esetén erre fel lehet kérni az elkövető munkahelyét, családját, a lakóhelye szerint illetékes párt- vagy tanácsi szervet, stb.;
- b) határsértés megelőzése érdekében a baráti államok területén a határvonal felé közeledő személyekkel szemben, ha feltehető, hogy az illetők a határvonal helyzetét nem ismerik vagy átköborolt háziállataik visszaterelése céljából akarnak átlépni a határvonalon.

Ha a figyelmeztetett személy nem ismeri a magyar nyelvet, a figyelmeztetést a szomszédos államban használt nyelven vagy taglejtésekkel (jelekkel) kell az illető tudomására hozni.

31.

A csempészeknél vagy a határon átmenő járművekben elrejtve talált, illetve a határon más illegális módon átjuttatott fizetőeszközöket, vagy egyéb értékeket, árukat, fegyvereket stb. (csempészárut) őrizet alá kell venni és azokat a körülmények tisztázása és rögzítése után a vámhatóságnak kell átadni.

Fegyverhasználat

32.

A Magyar Népköztársaság államhatárának őrizetére szolgálatba vezényelt határőrjárőr — megállásra vonatkozó felszólítás és figyelmeztető lövés után — fegyverét köteles használni azon személy ellen:

- a) aki magatartásánál, viselkedésénél fogva gyanús és a járőr felszólítására nem áll meg, hanem szökni próbál és szökése-

nek megakadályozására más mód nincs (vízen közlekedőkre is érvényes, de nem alkalmazható a szovjet, csehszlovák és román határon belépett és elfogás előtt visszamenekülő vagy kifelé igyekvő határsértőkre);

- b) aki a határőrt szolgálatának ellátásában bármi módon akadályozza vagy közvetlen támadással fenyegeti és e ténykedésének elhárítására más mód nincs;
- c) aki súlyos — vagy rögtönbíráskodás hatálya alá tartozó — bűncselekmény elkövetésében másképpen nem akadályozható meg, illetve ilyen bűncselekmény elkövetésén tetten érve elfogására más mód nincs;
- d) aki műszaki zárat vagy egyéb határvédelmi berendezést rongál, megsemmisít és elfogására más mód nincs;
- e) aki őrizetből szökik.

33.

A szolgálatot teljesítő határőrjárőr megállásra vonatkozó felhívítás és figyelmeztető lövés mellőzésével köteles fegyverét használni azon személy ellen, aki a határőr járőrt fegyveresen támadja, életét és testi épségét közvetlenül vagy személyes szabadságát jogtalanul veszélyezteti és e ténykedés elhárítására más mód nincs.

34.

A magyar légtérbe bejutott ellenséges léggömböket le kell lőni.

35.

Tilos:

- más állam területére átlőni,
- fegyvert megtorlásként használni elfogott személy ellen,
- közös utakon közlekedőkre lőni,
- olyan irányba lőni, ahol ártatlanok élete vagy testi épsége veszélynek van kitéve,
- nem látható célra, pusztán zörgés irányába lőni.

36.

Fegyverhasználat esetén lehetőleg lábra kell célozni.

37.

Fegyverhasználat következtében megsérült személyt elsősegélyben — majd orvosi kezelésben kell részesíteni.

Halálos kimenetelű fegyverhasználat után a holttestet eredeti helyzetében a helyszínen kell őrizni mindaddig, amíg az illetékes hatóság az elszállításáról intézkedik.

A halottat csak az illetékes katonai ügyészség engedélyével és a helyi tanács részéről történt anyakönyvezés után lehet a legközelebbi temetőben eltemetni.

38.

A fegyverhasználat nem csupán a határőr önvédelmét, hanem egyben az államhatár őrizetét és a magyar dolgozó nép biztonságát is szolgálja. A fegyvert ügyesen és határozottan kell használni, hogy a fegyverhasználat után a határsértő vagy a magyar területre betört ellenség ne tudjon a határon átmenni. A fegyverhasználat elmulasztását, amelynek következtében a határsértőnek vagy ellenségnek sikerül elmenekülnie, a határőr gyávaságának kell tekinteni.

39.

Mindennemű fegyverhasználatról (még a figyelmeztető lövésről is) haladéktalanul jelentést kell tenni az előljáró parancsnoknak. Jogtalan fegyverhasználat esetén fegyelmi vagy büntetőjogi felelősségrevonást kell alkalmazni.

Egyéb kényszerintézkedések

40.

A Határőrség szolgálati közegei házkutatást fogاناتosíthatnak az illetékes ügyési szerv írásbeli határozata alapján.

Ilyen határozat hiányában helye van házkutatásnak akkor, ha a késedelem veszéllyel jár és adatok vannak arra, hogy a határsértő vagy az üldözött más büntettes az átkutatni szándékozott házban, lakásban vagy helyiségben tartózkodik.

41.

Annak megállapítása céljából, hogy az elfogott vagy őrizetbe vett személy támadásra vagy önmagában való kártételre alkalmas eszközt vagy szert nem rejt-e magánál, személymotozást kell végrehajtani.

A motozás végrehajtása előtt az elfogott vagy őrizetbe vett személyt fel kell szólítani az említett eszköz vagy szer átadására, kivéve ha a késedelem veszéllyel jár.

Személymotozás teljesítésénél csak ugyanolyan nemű személy alkalmazható vagy lehet jelen, mint a megmotozott.

42.

Az elfogott vagy őrizetbe vett személy szökésének megakadályozása céljából megbilincselést lehet alkalmazni.

Nőket, fiatakorúakat és aggokat csak akkor kell megbilincselni, ha ezt a körülmények szükségessé teszik.

IV. Fejezet

A HATÁRŐRZÉS ERŐI ÉS ESZKÖZEI

43.

Az államhatár őrzésében alkalmazott erők és eszközök az alábbiak:

- határőr csapatok és a felderítés szerver,
- határmenti lakosság (határmenti együttműködő csoportok),
- a Magyar Néphadseregnek, a Belügyminisztériumnak és a Munkásőrségnek a Határőrség támogatására kijelölt egységei (alegységei),

- a határővezet rendje,
- műszaki berendezések,
- szolgálati állapotok.

A határőrcsapatok és a felderítés szervei

44.

A határőrizet fő erejét a határőrcsapatok képezik, amelyek a határőrzést járőrözéssel, különböző csapatintézkedések (zárás, kutatás, üldözés) bevezetésével látják el és biztosítják a határ őrizetét és rendjét.

45.

A Határőrség csapatainak állományába tartoznak:

- a határőrzésben közvetlenül résztvevő alegységek (őrs, forgalomellenőrző pont, vonatellenőrző század és szakasz, hajós század),
- a felderítő szervek,
- az irányítás szervei és iskolák (a tisztek, tiszthelyettesek, tisztesek és a személyi állomány szakbeosztottainak kiképzésére),
- a tartalékok és szakalegységek.

46.

Az őrs a Határőrség önálló működési területtel és állomáshellyel rendelkező alegysége, mely feladatát általában járőrözéssel hajtja végre és a határőrizet első lépcsőjét képezi. Feladatait a jelen Határőrizeti Szabályzat tartalmazza.

47.

A forgalomellenőrző pont önálló állomáshellyel rendelkező alegység, amely a határforgalom részére megnyitott közúti, vasúti, folyami és légi átkelőhelyen a személy- és járműforga-

lom, valamint a szállítmányok ellenőrzését végzi. Tevékenységét külön szabályzat határozza meg. A forgalomellenőrző pontnak határszakasza nincs, azonban őrszemei felelősséggel tartoznak az átkelőhely közelében látó- és hallótávolságban levő határszakasz sérthetetlenségéért.

48.

A vonatellenőrző alegység feladata:

- az erre kijelölt vasútvonalak és autóbuszjáratok utasforgalmának ellenőrzése okmányellenőrző járőrszolgálattal,
- a vasúti szerelvényen szolgálati feladatot ellátó felderítő tisztek munkájának támogatása,
- az állomásokon és megállóhelyeken tartózkodó személyek ellenőrzése, a le- és felszálló utasok rejtett figyelése,
- hiányos okmányaik vagy utazási céljuk tisztázatlansága miatt előállított személyek bekísérése a szűrőállomásra vagy a csapat vizsgáló tisztjéhez.

49.

A vonatellenőrző alegységek járőrei szolgálatuk ellátása közben külön jelzéssel és igazolvánnyal vannak ellátva, amely feljogosítja őket a fegyveres testületek állományába tartozó személyek igazoltatására is, rendfokozatra tekintet nélkül.

50.

A hajós század feladata az őrizetére kijelölt vízi szakaszon:

- a folyón közlekelő vízijárművek ellenőrzése annak megakadályozása céljából, hogy a határvizeken — a kikötőn kívül — a hajókról bárki leszálljon, azokról tárgyat, levelet vagy üzenetet leadjon, illetve a hajókra bárki felszálljon vagy azokra tárgyat, levelet vagy üzenetet feljuttasson,
- határsértések, ember- és árucsempészet megakadályozása,
- a szigetek, partok, kikötőhelyek, csónaktárolóhelyek ellenőrzése.

A hajós század az őrizetére bízott vízi határszakaszt hajós portyázójárőrrel és hajókísérő járőrrel biztosítja, szoros együttműködésben a parton állomásozó határőr-őrsökkel. Részletes feladatait külön szolgálati utasítás határozza meg.

51.

A tartalék alegységek feladata:

- a határőrizeti szempontból fontos mélységi területek, a határ felé vezető utak, forgalmas útcsomópontok járőrszolgálatlaltal történő őrzése,
- a határőr őrsök megerősítése,
- razziák esetén a határsértők valószínű tartózkodási helyének körülzárása, határsértők kutatása,
- elfogottak őrzése és kísérése,
- okmányellenőrzés végrehajtása,
- házkutatásokat és letartóztatásokat eszközölő hivatalos személyek biztosítása,
- törzsek és objektumok körleteinek őrzése,
- a kerület szakaszán harcászatiilag fontos irányokban létrehozott támpontok védelmének ellátása,
- egyéb különleges feladatok végrehajtása.

52.

A szakalegységek feladata a határőrizet híradásának biztosítása, az anyagi, műszaki, vegyvédelmi és más szakfeladatok ellátása.

53.

A felderítés a határőrzés erőinek fontos része. A felderítő szervek tevékenységükkel elősegítik a készülő határsértések megelőzését és a határsértők elfogását.

A felderítő szervek munkájukat a lakosság széles tömegeire támaszkodva — megelőző intézkedések alkalmazásával — hálózati és vizsgálati úton végzik.

A jól megszervezett felderítő munka lehetővé teszi az ellenség terveinek, a behatolási csatornáknak és a készülő határsértéseknek kellő időben való felderítését és a szerzett adatok alapján a személyi állomány célszerű felhasználását a határőrizetben.

A Határőrség felderítő szerveinek feladata:

- felderíteni a készülő határsértéseket és ezekről kellő időben adatokat szolgáltatni,
- megállapítani az elrejtőzött határsértők tartózkodási helyét és intézkedéseket foganatosítani azok elfogására,
- átfogni az ellenséges hírszerző szervek behatolási csatornáit, intézkedni az átdobott ügynökök és határsértők segítőtársainak elfogására,
- a BM helyi szerveivel együttműködve felderíteni az ellenséges hírszerző vagy ellenforradalmi emigrációs szervek, csoportok provokációs szándékait, melyek a műszaki berendezések, a járőrök vagy a határmenti polgári lakosság ellen irányulnak, s intézkedni ezek megghiusítására,
- állandó és szoros munkakapcsolatot tartani a BM helyi szerveivel,
- tanulmányozni a határsértőknek a határ megközelítésekor és a határon való áthatoláskor alkalmazott módszereit, eszközeit és ravaszságait.

A határmenti együttműködő lakosság

54.

A határmenti lakosság között a kerület egész személyi állománya végezzen széleskörű felvilágosító munkát a dolgozók megnyerése, határőrizetbe való bevonása céljából. A felvilágosító munka végzése az általános politikai kérdések felvetésétől a közvetlen támogatásra való felkérésig fokozatosan történjék.

Az őrs tisztjei ismerkedjenek meg a falu lakosságával és erre használjanak fel minden kínálkozó alkalmat. Tartsanak szoros kapcsolatot a helyi párt- állami és társadalmi szervekkel, nyújt-

sanak segítséget a helyi feladatok megoldásában, a párt és kormány határozatainak megmagyarázásában és végrehajtásában anélkül, hogy a helyi szervek irányító munkájába beavatkoznának.

55.

A megyei, továbbá a járási pártbizottságok első titkárait a kerület- és zászlóaljparancsnokok és politikai helyetteseik legalább havonta egyszer tájékoztassák a területükön levő egységek politikai nevelőmunkájáról, a pártszervezetek állapotáról, a lakossággal való viszonyról, a határmenti együttműködő csoportok szervezésének és működésének helyzetéről, valamint a fegyelmi helyzetről.

56.

A megyei és járási pártbizottságokkal, KISZ és tanácsszervekkel a kapcsolat fenntartása és az együttműködés megvalósítása a kerületparancsnokság feladata. A megyei és járási szerveket tájékoztatni kell a lakosságnak a határőrizetbe való bevonásáról és figyelembe kell venni azokat a javaslatokat, helyi politikai szempontokat, amelyekkel ezek a területi szervek segítséget nyújtanak a lakosság megnyeréséhez.

57.

A határmenti lakossággal közösen szervezett rendezvényeket használják fel a Határőrségnek nyújtandó segítség érdekében.

58.

A lakosság széleskörű bevonása céljából gondos tanulmányozás alapján és a helyi állami és társadalmi szervek véleményét kikérve kell kialakítani a „határmenti együttműködő csoportok”-at (HECS), figyelembe véve a lakosság területi és szövetkezeti csoportosulását. A HECS tagjait önkéntesség alapján az őrsparancsnokok válasszák ki. Az őrs határszakaszán az őrsparancsnok, a 15 km-es határterület mélységében a zászlóalj, illetve a kerület törzsek szervezzék és irányítsák a HECS-eket.

A lakosság megszervezését politikailag és szakmailag képzett, alkalmas tisztek és tiszthelyettesek végezzék úgy, hogy a kerület teljes mélységéig minden határőrizeti irányban levő lakott helyen alakuljon HECS. Ennek megszervezésére és irányítására a kerület (zászlóalj) parancsnoka parancsban osztja be a felelős tiszteket és tiszthelyetteseket.

A lakosság határőrizetbe való bevonásának tapasztalatait fél-évenként megtartott értekezleten vizsgálják meg és ekkor határozzák meg a következő feladatokat.

59.

A HECS tagjai lehetnek mindazok a becsületes munkások, parasztok és egyéb foglalkozású dolgozók, akik önként vállalnak a határőrizet érdekében tevékeny segítségnyújtást.

60.

A HECS tagjait lakó- és munkahelyük szerint a következő feladatok elvégzésére lehet bevonni a határőrizetbe:

- a határsértőknek és a határővezet megsértőinek fedésekor azok elfogására, illetve a legközelebbi járőr vagy őrs értesítésére,
- mezei vagy erdei munkák idején a terep figyelésére és idegen személy megjelenésének jelentésére,
- határőrökkel együtt járőrszolgálatba a községekhez vezető utak ellenőrzésére (csak mélységi területen), helyzeti adat esetén,
- a járőrökkel együttműködve a mélységi területek és irányok zárására, határsértők kutatására.

A HECS tagjai a zárócsoportokban a jól belátható terepszakaszokra, saját községük lezárására, — a nagy terepismerettel rendelkező erdészek és vadászok pedig kutatócsoportokban alkalmazhatóak eredményesen. A munkásőröket mind zárásban, mind kutatásban a legfontosabb irányokban is felhasználhatják.

A HECS tagjainak összefogására és mozgósítására kijelölt tiszt rendszeresen tartson kapcsolatot a csoporttal, egyénileg beszélgessen a csoport tagjaival.

A beszélgetéseket fel kell használni a lakosság által végrehajtott elfogások ismertetésére, jutalom átadására, az összeköttetés és riasztás módszereinek, valamint az időszerű politikai kérdéseknek ismertetésére.

Célszerű évente legalább egy alkalommal közös értekezleten értékelni tevékenységüket.

A lakosság idejét teljesen lekötő mezőgazdasági munkák alkalmával sem szakadhat meg a kapcsolat fenntartása, tervszerűen gondoskodni kell annak rendszerességéről.

62.

A helyi lakosoknak razziában vagy határsértő kutatásában való részvétele — abban az esetben, ha ez a termelő munkából való elvonást igényel — a helyi tanácsokkal, állami gazdaságok és gépállomások igazgatóival, termelőszövetkezeti elnökökkel való egyetértésben történjék.

63.

A határsértők elleni harchoz tevékeny segítséget nyújtó helyi lakosokat értékes jutalomban kell részesíteni. A különösen kitűnt személyeket kormány-, vagy belügyminiszteri kitüntetésre is lehet javasolni.

64.

A HECS tagjait az őrparancsnok név és lakhely megjelölésével vegye nyilvántartásba, amely tartalmazza a riasztás módját is. A nyilvántartáshoz szükséges adatokat a helyi ismeretség alapján, a nyilvántartott személy kikérdezése nélkül kell beszerezni.

Az őr Határőrizeti Naplójában fel kell jegyezni a csoport részére adott feladatokat, a velük tartott megbeszéléseket, a csoport alkalmazásának eredményeit.

A Belügyminisztérium együttműködő szervei

65.

A Rendőrség és a Karhatalom helyi szervei a határőrizetben segítséget nyújtanak a Határőrség részére az együttműködést szabályozó külön utasítás szerint.

66.

A Határőrségnek nyújtandó segítség céljából — a határsértők kutatására és elfogására — bevonhatók a megye területén elhelyezett karhatalmi alegységek. A Karhatalommal való együttműködésre külön parancs intézkedik. Ennek megfelelően a határőralegységek is támogatást nyújtanak a karhatalmi objektumokat érő támadás visszaverése érdekében.

67.

Az őrparancsnokok tartsanak szoros kapcsolatot a helyi rendőrörsökkel, a körzetmegbízottakkal és haladéktalanul tegyék meg a szükséges határőrizeti intézkedéseket mindazon esetekben, amikor a rendőri szervek bűncselekmény elkövetéséről, eljárás alá vont személy szökéséről, vagy őrizetbevétel végrehajtásáról adnak tájékoztatást. Az őrparancsnok a tudomására jutott bűncselekmény elkövetéséről értesítse a rendőri szerveket.

68.

Az ellenséges ügynökséggel, a határsértőkkel, a határrend, (ahol van: határővezeti rend) megsértőivel szembeni eredményes harc céljából a Határőrség köteles idejében tájékoztatni a Belügyminisztérium helyi szerveit a határon és a határővezetben levő helyzetről és közösen megtenni a szükséges intézkedéseket.

69.

A Munkásőrség alegységei — a megyei vagy helyi parancsnoksággal történt megállapodás alapján — határeseményeknél igénybevehetők.

A határmenti helységekben levő munkásőrségek parancsnokai-
val szoros kapcsolatot és folyamatos együttműködést kell fenn-
tartani, kiképzésükhöz esetenként segítséget kell adni, amely
terjedjen ki a határőrizetben nyújtandó segítség formáira és
módszereire is.

A Magyar Néphadseregnek a Határőrség támogatására kijelölt csapatai

70.

A Magyar Néphadsereg csapatai a Határőrséggel szorosan
együttműködnek, szükség esetén segítséget nyújtanak a Határ-
őrségnek. Az együttműködés és a segítségnyújtás rendjét kü-
lön parancsok szabályozzák.

A határővezet rendje

71.

A határővezet rendje olyan kormány-, illetve belügyminiszteri
intézkedések összessége, amelyek arra irányulnak, hogy a ha-
tárővezetben különböző korlátozások vagy tilalmak útján:

- megkönnyítsék a megtörtént vagy készülő határsértések el-
követőinek leleplezését,
- távoltartsák az államhatártól az ellenséges elemeket és a
bűnözőket.

A határővezet rendje magában foglalja:

- a határővezet létesítését,
- a határővezetbe való beutazás és ott tartózkodás rendjét,
- a mezőgazdasági munka, vadászat és halászat rendjét a
határővezetben és ezen belül a határ közvetlen közelében
(az 50 és 500 m-es sávban),
- a különböző munkálatok és építkezések rendjét a határ kö-
zelében.

72.

A határövezet alatt azoknak a városoknak és községeknek az államigazgatási területét kell érteni, amelyeket az erre vonatkozó intézkedések felsorolnak.

73.

A határövezetbe csak azok léphetnek be, illetve ott csak azok tartózkodhatnak, akik a határövezetben való tartózkodásra jogosító, a rendőrség illetékes szervei által szabályszerűen kiállított, érvényes állandó vagy ideiglenes engedéllyel rendelkeznek, kivéve azokat a személyeket, akikre nézve más jogszabály e tekintetben kivételt állapít meg.

A határövezetre vonatkozó jogszabályokban előírt korlátozások vagy tilalmak megszegői a határövezet megsértők.

74.

A határövezetben lakó személyek, szállodák, fogadók, vállalatok stb. csak akkor adhatnak nappali vagy éjszakai szállást, ha a szállást igénylő személy határövezeti engedéllyel rendelkezik.

75.

A határövezetben minden munkáltató csak olyan munkavállalót alkalmazhat, aki az állandó vagy ideiglenes határövezeti engedélyt megszerezte.

76.

Az államhatártól számított 2 km-es területsávban valamennyi építkezést és nagyobb szabású alkalmi munkát a Határőrség területileg illetékes parancsnokságán be kell jelenteni és igazolni kell e mukálatok szükségességét és hatósági engedélyezését. Az itt foglalkoztatott dolgozókat a munkáltató vállalat olyan igazolvánnyal köteles ellátni, amelyből kétségtelenül megállapítható a munka végzésének helye. Ez az igazolás nem mentesíti a dolgozókat a határövezeti engedély megszerzésének kötelezettsége alól.

77.

Az államhatártól számított 1 km széles területsávban vadászni tilos.

78.

Az államhatártól számított 500 m-es területsávba csak az esetben léphet be a határővezetben való tartózkodásra jogosító engedély tulajdonosa, ha ezen engedélyen kívül még a területileg illetékes határőr parancsnokságtól külön engedéllyel rendelkezik, kivéve

- a) ha az állandó határővezeti engedély tulajdonosának állandó lakhelye az 500 m-es határsávban van,
- b) ha a határővezeti engedély tulajdonosa az 500 m-es határsávban levő fő közlekedési útvonalon megállás nélkül közlekedik.

79.

Az 500 m-es területsávban napnyugtától napkeltéig tartózkodni tilos. Az 500 m-es határsávba való belépésre jogosító engedély tulajdonosa az említett határsávba való belépési szándékát esetenként előzetesen köteles bejelenteni a területileg illetékes határőr őrsparancsnokságon. A tsz-ek és állami gazdaságok az előzetes bejelentést hosszabb időre (pl. egy hónapra) előre is eszközölhetik. Ez esetben csak az időközben beálló változásokat kell közölni.

80.

A határvonal melletti 50 m széles területsávban senki nem lakhat, az építkezés engedélyhez van kötve. Az 50 m-es terület-sávban az illetékes határőrizeti szerv által kiadott engedéllyel és csak napkeltétől napnyugtáig szabad tartózkodni.

A gazdálkodás és vízi közlekedés rendje a határon

81.

A felső Dunán (magyar—csehszlovák határ) a külföldi személy-

és teherszállító hajók áthaladási jogot élveznek, de csak a forgalom számára megnyitott kikötőkben köthetnek ki.

82.

A 10 tonna vagy annál kisebb vízkiszorítású, gépierővel, vitorlával vagy evezővel meghajtott kishajók és csónakok a határvízeken határvízi közlekedési engedéllyel közlekedhetnek, kivéve

a) A BM Határőrség, Rendőrség és a Néphadsereg vízijárműveit, melyek határvízi közlekedési engedély nélkül is közlekedhetnek a határvízeken abban az esetben, ha a szolgálati okmányokból kitűnik a határvízeken való tartózkodás jogossága, továbbá

b) a nemzetközi forgalomban ki- vagy belépő vízijárműveket.

A határvízeken közlekedő kishajók és csónakok a határon át nem léphetnek. E vízijárművek a felső Dunán a főágban a parttól 50 m-re, a felső Tiszán a parttól 30 m-re távolodhatnak el. E tekintetben kivételt képeznek a halászhajók vízijárművei, amelyek a határvonalig közlekedhetnek az említett két határvízen is. A hajózó század szolgálati kishajói a felső Duna fő hajózó medrének teljes szélességében közlekedhetnek.

83.

A határvízeken halászni vagy horgászni határvízi halászati (horgászati) engedéllyel lehet. Nem szükséges külön határvízi halászati (horgászati) engedély annak a személynek, akinek neve annak a vízijárműnek a határvízi közlekedési engedélyén szerepel, amelyet az illető a halászatkor (horgászatkor) használ és érvényes halász- vagy horgászjeggyel (cserejeggyel) rendelkezik.

84.

Azt, hogy mely határvízeken engedélyezhető határvízi közlekedés, halászat vagy horgászat, külön rendeletek szabályozzák. Sem a határvízi közlekedési engedély, sem a határvízi halászati (horgászati) engedély nem pótolja a határvízrendelék rendjére

vonatkozó szabályokban előírt okmányokat, így a határővezetben való tartózkodásra jogosító engedélyt, valamint az 500 és 50 m-es határsávban való tartózkodásra jogosító engedélyt.

85.

A határ mentén 50, egyes külön meghatározandó helyeken pedig 100 m-es sávban magas növényzetet termelni nem szabad.

Műszaki berendezések

86.

Az államhatáron létesített műszaki berendezések olyanok legyenek, hogy elősegítsék a határőrizet biztonságát, gátolják meg vagy jelezzék a határsértők mozgását, biztosítsák a járőrök közeledését és a megszakítás nélküli figyelést.

87.

Műszaki berendezéseket csak ott kell létesíteni, ahol a határőrizet helyzete ezt feltétlenül indokoltá teszi. Műszaki berendezéseket csak a felsőbb szervek engedélye alapján lehet létesíteni. A határon épített műszaki berendezésekről pontos munkatérképet kell vezetni.

Az őrs-, zászlóalj- és kerületparancsnok köteles saját határszakaszán állandóan kifogástalan állapotban tartatni a műszaki berendezéseket.

88.

A határszakaszon létesített 10—12 m széles nyomsáv mélyszántását és tárcsázását évente egyszer kell elvégezni. A nyomsávképesség fenntartását tárcsázásokkal és boronálásokkal a szűkséghez mérten biztosítani kell.

A nyomsávnak összefüggőnek, megszakításoktól mentesnek kell lennie. Ahol a talajviszonyok nem biztosítják a nyomsáv olvashatóságát, ott 10—15 cm hordalékanyaggal vagy más mó-

don való feltöltéssel kell nyomképesé tenni. Athidalások alatti patakmedret karókkal és szögesdróttal kell elzárni.

89.

A magasfigyelők karbantartását és javítását évente kell elvégezni. Elemi csapások esetén előállt esetleges megrongálódásokat ki kell javítani.

Évente kétszer — tavasszal és nyár végén — át kell vizsgálni a határvonal mentén vezető utakat, járőrlépcsőket, hidakat, bürüket, a határvonalat átszelő patakokat, folyókat, hogy az azokon létesített műszaki berendezések milyen mértékben rongálódtak meg.

90.

Nyomok észlelése esetén azokat meg kell jelölni és sértetlenségüket a kivizsgálók helyszínre érkezéséig biztosítani kell. A keletkezett nyomokat az esemény kivizsgálása után a kerületparancsnok engedélyével lehet megszüntetni.

Szolgálati állatok

91.

A határőrizetben a határőr járőrök megerősítésére nyomozó- és járőr-kutyákat alkalmazunk.

A nyomozókutyák a határőrizetben — járőrökkel, riadó-, kutató- és operatív csoportokkal — a következő feladatokra alkalmazhatók:

- a határszakasz ellenőrzésére és a határsértők nyomainak felkutatására,
- a határsértők nyomon való üldözésére és elfogására,
- elrejtőzött határsértők, elrejtett csempészáruk vagy a határsértők által elhagyott tárgyak felkutatására,
- kifelé történt tiltott határátlépés esetén a nyomok visszafelé való követésére (a határsértő kiindulási helyének és az

esetleges segítőtársaknak megtalálása, illetve kilétének megállapítása érdekében),

— a terep és a tereptárgyak átkutatására.

A járőr-kutyákat a járőrök megerősítésére alkalmazzuk a következő feladatokkal:

- a járőr figyelmének felkeltésére, határsértő közelben tartózkodásakor vagy közeledésekor,
- üldözésre — friss nyomok alapján,
- a határsértők elfogásában való segítségnyújtásra,
- az elfogott személyek őrzésére és őrizet alá vett tárgyak biztosítására,
- az elfogottak kísérésére,
- az őrzendő terepszakasz átkutatására.

92.

A szolgálati kutyák napi szolgálati megterhelése 6 óra, a hivatásos tiszthelyettesek nyomozókutyái részére pedig napi 4 óra. Hideg és esős időszakban a szolgálati kutyák szolgálati megterhelése 4—5 óra, de álló járőr megerősítésére rendelt szolgálati kutyák részére 3 óra.

93.

Az őrök állományába tartozó szolgálati kutyák gondozását, azok szervezetszerű vezetői vagy ezek állandó jellegű helyettesei végzik.

Határesemények alkalmával a nyomozókutya helyszínre szállítására az őr parancsnoka intézkedik.

94.

A szolgálati hátaslovakat akkor kell igénybe venni, amikor a határőrizet érdeke ezt szükségessé teszi, főleg portyázó-járőr-szolgálat ellátására, nappali nyomsávellenzésre, távoli járőrök szolgálatának ellenzrésére, helyzeti adatok ellenzrésére, határmenti együttműködő csoportok zrteszítésére, jelentzszolga-

lat ellátására, a határövezet rendjének ellenőrzésére, távoleső útszakaszok lezárására.

A szolgálati hámoslovakat nyomsávszántásra és a szükséges szállítási feladatok megoldására kell felhasználni.

A lovakkal végzett határszolgálat a napi 4 órát (25 km-es menetvonalat) nem haladhatja meg.

V. Fejezet

A HATÁRŐRIZET ALAPELVEI

A határszakasz

95.

Az államhatár — a határőr egységek és alegységek között — a terepen szakaszokra oszlik. A Határőrség minden egysége és alegysége az államhatár meghatározott szakaszát őrzi, melynek nagysága függ:

- a szomszédos állammal való viszonytól,
- az irány aktivitásától,
- a terep jellegétől,
- a saját és szomszédos területen levő települések sűrűségétől,
- az ellenséges felderítő szervek elhelyezkedésétől és az általuk használt ügynöki csatornáktól,
- az olyan fontosabb objektumok számától, amelyek fokozzák az ellenséges felderítőszervek figyelmét.

96.

A határőr őrsök, zászlóaljak és kerületek működési területe jobbról és balról sávhatárral van elválasztva. Sávhatárnak nevezzük azt a képzelt vonalat, amely a két határőr egység, illetve alegység működési területét egymástól elválasztja. A sávhatár a két egység (alegység) működési területe között a ha-

tárvonaltól (csatlakozási pont) a meghatározott mélységi vonalig terjed.

97.

Az egységek, illetve alegységek sávhatárával párhuzamosan jobbra és balra 100 m-re húzódó vonalat mellék-sávhatárnak nevezzük.

98.

A mélységi vonal meghatározza a határszakasz mélységét, mely őrsöknél általában 5, zászlóaljknál 10, kerületeknél 15 km-ig terjed.

99.

Csatlakozás az a terület, amely magába foglalja két határőr egység vagy alegység sávhatárát és az ettől jobbra és balra levő melléksávhatárok által bezárt területet.

100.

A csatlakozás őrzését különös gonddal kell megszervezni, mert az a határőrizet könnyen sebezhető területe. Ezért a kerület-, zászlóalj- és őrsparancsnokok mindent tegyenek meg annak biztonságos őrzéséért.

101.

A kerületek csatlakozásának őrzését a kerületparancsnokok vagy kerület törzsfőnökök, illetve ezek megbízásából a hadműveleti alosztályok vezetői és a csatlakozás őrzésében érintett két szomszédos őrsparancsnok háromhavonként szervezzék meg. A csatlakozás őrzésének megszervezéséről vázlatot kell készíteni. A vázlat a kerület határőrizeti okmányát képezi.

102.

A szomszédos őrsparancsnokok a határhelyzetnek megfelelően, de legalább havonta egy esetben kötelesek találkozni és megbeszélni:

— a csatlakozás őrzésének módját,

- a járőrök együttműködésének rendjét határsértés esetére,
- a járőrök és jelzőkészülékek elhelyezését.

A megbeszélés eredményét rögzítsék a Határőrizeti Napló „napi esemény” rovatában.

Az őrparancsnokok naponta kötelesek összhangba hozni a szomszéd őr parancsnokával a csatlakozás őrzésének megszervezését. A rejtettség biztosítása érdekében távbeszélő használatánál a csatlakozás körzetében levő fontosabb tereptárgyakat fedőnévvel nevezzék meg.

A határ megbízható őrzéséért a csatlakozásokon minden egység és alegység parancsnoka mindkét szárnyon felelős.

A határőrizet általános elvei

103.

Az államhatár őrzése a határőr csapatok azon katonai és operatív ténykedése, mely a határőrzés összes erőinek és eszközeinek felhasználásával biztosítja a határ őrizetét, Népköztársaságunk területének sérthetetlenségét, megakadályozza a tiltott határátlépéseket, biztosítja a határrendet és ellenőrzi a határforgalmat.

104.

A Határőrség katonai intézkedései:

- járőrök vezénylése a működési területre,
- a határsértők üldözése és kutatása, azok elfogása,
- harc az ellenség erőivel szemben magyar területre behatolásuk esetén,
- harc a légi úton területünkre jutott határsértőkkel szemben.

105.

A Határőrség operatív intézkedései:

- a Határőrség felderítő szervei által ügynöki-hálózati rendszer kiépítése,

- az ügynöki hálózat segítségével helyzeti adatok gyűjtése és ezek felhasználása a tiltott határátlépések megakadályozására.

106.

A Határőrség a határővezetre vonatkozó rendeletek végrehajtásának biztosítása céljából rendszabályokat alkalmaz, amelyek arra irányulnak, hogy a határővezetet megóvják az ellenséges elemek behatolásától és elősegítsék azok idejében történő felfedését. Ilyen rendszabályok: rendszeres és időszakonkénti okmányellenőrzés szervezése, a határővezetben és a határ közelében végzett legeltetésre, építkezésre, halászatra és vadászatra vonatkozó különleges szabályok betartásának ellenőrzése.

107.

A határőrizet időben és térben legyen folyamatos, mélységi, tevékeny és megfélemlítő.

108.

Az időben és térben folyamatos határőrizet a határszakasz lezárását jelenti az év és nap minden szakában, bármilyen időjárás esetén, függetlenül a terepviszonyoktól.

109.

A folyamatos határőrizet elérhető:

- a határőrzés erőinek és eszközeinek a határszakasz egész kiterjedésében történő alkalmazásával,
- a járőrszolgálat térben és időben való helyes megszervezésével,
- kisegítő eszközök széleskörű alkalmazásával.

110.

A mélységi határőrizet elérhető az erők és eszközök széleskörű alkalmazásával az egység vagy alegység egész működési területén több lépcsőben, mélységben tagolva.

A határőrizet aktivitása elérhető:

- a tartalékok helyes felhasználásával,
- az erőkkal és eszközökkel való manőverezéssel,
- a készülő vagy megtörtént határsértésekre vonatkozó helyzeti adatok helyes értékelésével és felhasználásával,
- megbízható és folyamatosan működő híradó összeköttetéssel a szomszédok és együttműködő szervek között,
- a határsértők által alkalmazott ravaszságok ismeretével.

A határőrizetben a meglepetésszerűség (rejtettség) elérhető:

- a csapatok részéről történő és a határőrizetre vonatkozó mindennemű intézkedés alapos és állandó álcázásával,
- a Határőrség személyi állománya magasfokú harci, erkölcsi tulajdonságaival és manőverei gyorsaságával,
- a határőrizetben új módszerek és eszközök alkalmazásával,
- a járőrök elhelyezésével olyan helyekre, ahol a határsértők legkevesbé számítanak a határőrökkel való találkozásra,
- a határőrizet erőinek és eszközeinek változatos alkalmazásával,
- az őrzendő terepszakasz sajátosságainak kiváló ismeretével,
- a határőrizet módszereinek és eszközeinek rendszeres tökéletesítésével,
- az ellenség félrevezetésével, megtévesztő intézkedések alkalmazása útján.

A határ megbízható őrizetének feltételei:

- a folyamatosan gyűjtött, megbízható felderítési és figyelési adatok alapján a határsértők valószínű mozgási irányainak helyes kiválasztása az őrzendő szakaszon, az erők és eszközök összpontosítása ezekben az irányokban,

- állandó együttműködés és megbízható összeköttetés szervezése és fenntartása,
- a szolgálat politikai és anyagi biztosítása,
- a csapatok magasfokú harckészültsége.

114.

A határőrizet nem lehet mindenütt egyformán erős, ezért a határőrizeti szolgálatot szervező parancsnok határozza meg a különösen fontos irányokat és bátran összpontosítsa oda az erők és eszközök zömét.

115.

Az együttműködés: a határőrizeti tevékenység, valamint az erők és eszközök cél és terep szerinti összehangolása, mely magába foglalja a kölcsönös segítségnyújtást a határőr csapatok, szakalegységek, szomszédok és ezek törzsei között, a határőrizeti feladatok végrehajtásában.

Az együttműködés biztosítható:

- a saját és a szomszédok feladatának ismeretével,
- a megbízható és folyamatosan működő híradással,
- az együttműködés egységes jelzéseinek kidolgozásával,
- az ismertetőjel, jelszó és jelhang ismeretével.

Az együttműködést meg kell szervezni:

- járőr és járőr között,
- járőr és őrs között,
- a határőrizet első lépcsőjében és a mélységben ténykedő határőr erők között,
- őrs és őrs között,
- határőr csapatok és a Karhatalom, valamint a Munkásőrség között,
- határőr csapatok és a Belügyminisztérium egyéb szervei között,
- határőr csapatok és a Magyar Néphadsereg csapatai között.

A politikai nevelőmunka feladata:

- a személyi állományt a szocialista haza, a párt és a dolgozó nép szeretetére, a Magyar Népköztársaság kormánya iránti hűségre és feltétlen odaadásra, a szocialista erkölcsre, a proletárnemzetköziségre nevelni,
- hősiességre, a határőr hagyományok ápolására, nemes katonai tulajdonságok kialakítására nevelni,
- a Magyar Népköztársaság államhatárainak biztonságos őrzésére, a szolgálati kötelezettségek teljesítésére, a katonai eskü betartására, a szabályzatok szerinti életre és a parancsok maradéktalan teljesítésére nevelni,
- a Magyar Népköztársaság fegyveres testületei közötti szoros együttműködésre, a testvéri szocialista hadseregek iránti megbecsülésre és fegyverbarátságra nevelni,
- politikai éberségre, a magyar nép külső és belső ellenségei iránti gyűlöletre nevelésen keresztül megszilárdítani a személyi állomány erkölcsi színvonalát, katonai fegyelmét, magasfokú harckészültségét.

117.

A szolgálat ellátásának anyagi biztosítását képezi:

- a személyi állomány ellátása a szolgálatteljesítéshez és a mindennapi élethez szükséges ruházati, ételmezési és egyéb anyagi járandóságokkal, valamint a kulturális szükségletek kielégítése,
- a személyi állomány használatában levő helyiségek, tárgyak és fegyverek karbantartása és idejében történő javítása,
- az anyagok utánszállítása és közlekedési eszközök biztosítása,
- a nyomsávkarbantartó eszközök, műszaki berendezések és anyagok biztosítása.

118.

A csapatok személyi állományának magasfokú harckészültsége elérhető:

- az alegységek összekovácsoltságával,
- a határőrizettel kapcsolatos feladatok és kötelességek ismeretével,
- a határőrizeti, katonai és politikai kiképzés anyagának rendszeres oktatásával és magasfokú elsajátításával, gyakorló riadók megtartásával,
- a fegyverek kiváló ismeretével és alkalmazásával,
- állandó és megbízható híradás megszervezésével,
- magasfokú éberség és öntudat kialakításával,
- határozott intézkedések azonnali megtételével a szolgálati rend és fegyelem megsértőivel szemben.

119.

A végrehajtószolgálat ellátásába a Határőrség egész személyi állománya bevonható. A parancsnokok saját hatáskörükben határozzák meg, hogy az alárendeltségükbe tartozó beosztottak közül ki, milyen mértékben és milyen feladattal köteles résztvenni a végrehajtószolgálat ellátásában. Az előjáró törzsektől az alegységekhez ellenőrzésre kirendelt tisztek végrehajtószolgálatban való részvételét a kiküldő parancsnok külön utasítása határozza meg.

A végrehajtószolgálatba beosztottakat más feladatok elvégzésére elvonni tilos!

120.

A helyzeti adatoktól függően a határőrizetben rendes vagy megerősített szolgálatot különböztetünk meg.

121.

Rendes szolgálattal kell őrizni a határt akkor, amikor nincs adat készülő határsértésről és a határszakasz őrizetéért felelős parancsnok a határszakaszára vonatkozó olyan általános adatok alapján jut elhatározásra, melyek nem követelnek kiegészítő intézkedéseket.

Rendes szolgálat idején az alegységek személyi állományának átlagos szolgálati megterhelése nem haladhatja meg naponta:

- sorozott állományúaknál a 6—8 órát,
- tiszthelyetteseknél, rajparancsnoki és egyéb tisztési beosztásúaknál a 4—6 órát,
- eligazító és kiképző tiszteseknél a 4 órát,
- kutyavezetőknél a 6 órát (hideg, esős vagy havas idő esetén a 4—5 órát), melybe be kell számítani a kutya ápolását is,
- a vonatellenőrző alegységek beosztottainak szolgálati megterhelése a menetrend figyelembevételével úgy emelhető, hogy a 10 napos átlag a 80—90 órát ne haladja meg. A vonatellenőrző alegységek beosztottainak szolgálati megterhelésként kell elszámolni a szolgálatba indulástól a szolgálatból való bevonulásig eltelt teljes időt,
- az őrs ügyeletési és őrszem szolgálatba vezényelték szolgálati megterhelését napi 8 órával kell elszámolni (amely megerősített szolgálat esetén is változatlan).

A járőrök szolgálati megterhelését a Határőrség országos parancsnoka külön is szabályozhatja.

Az őrs ellátó tiszthelyettesek, raktárosok (nyugaton és délen), lovászok, hajtók és szakácsok szolgálati idejét az őrsparancsnok állapítja meg a gazdasági munkában való elfoglaltságuktól függően. Felhasználásukat a Határőrizeti Naplóba akkor is be kell vezetni, ha nem végrehajtószolgálatot látnak el (vételezés, nyomsáv karbantartás). Lovász és hajtó lehetőleg lóval vezényelendő szolgálatba (lovas pj., nyomsávszántás, szállítás, stb.). Az őrsparancsnokok a szolgálat szervezésénél kötelesek biztosítani, hogy a személyi állomány arányosan teljesítsen szolgálatot a közeli és távoli terepszakaszokon, valamint éjszakai és nappali időben.

Az alegységek tisztii állománya (párt és KISZ titkár is) — az őrsparancsnokot kivéve — a végrehajtószolgálatban átlag napi 4 órát vesz részt. Ezalatt ellenőrzik a nyomsávot, a határjeleket és a járőrök szolgálatát. Konkrét adatok esetén

járőrparancsnokoknak is kijelölhetők határsértők elfogására, vagy a személyi állomány oktatása céljából gyakorlati szolgálat teljesítésére.

Az alegységeknél szolgálatot teljesítő hivatásos és továbbszolgáló állományúak részére havonta annyi szolgálatmentes napot kell biztosítani, ahány vasárnap vagy más munkaszüneti nap van a hónapban. A havonta járó szabadnapok összevont letöltése tilos, azokat csak egyenként lehet igénybe venni.

Rendes szolgálat idején a katonai és politikai kiképzés az alegységnél a kiképzési tervben meghatározottak szerint folyik.

123.

Megerősített határszolgálattal kell őrizni a határt:

- amikor adatok vannak készülő határsértésekről vagy provokációkról,
- amikor határsértés történt befelé,
- amikor a Belügyminisztérium operatív vagy rendőri szervei a Határőrség működési területén belül operációt hajtanak végre,
- amikor a határ közelében védelmi berendezések létesítése céljából műszaki munkálatok folynak,
- a 284. pontban felsorolt állami és pártvezető személyeknek a határőrzetben tartózkodása alkalmával,
- a Magyar Néphadseregnek a határőrzetben folyó nagyobb katonai gyakorlatai alkalmával,
- minden más esetben, amikor ez szükséges (határ közelében levő nagygyűlések, nemzeti ünnepek, országos vásárok, stb),
- amikor felsőbb szervek ezt elrendelik.

124.

Megerősített határszolgálatot elrendelhet a belügyminiszter és a helyettesei, a Határőrség országos parancsnoka, a kerületek és zászlóaljok parancsnokai.

Utóbbiak a megerősített szolgálat elrendelése után azonnal kötelesek azt közvetlen előljáróiknak jelenteni. Megerősített szolgálatot a belügyminiszter és illetékes helyettese, a Határ-

őrség országos parancsnoka „további parancsig”, a kerületparancsnok 7 napra, a zászlóaljparancsnok 72 órára rendelhet el.

125.

Megerősített szolgálat esetén alkalmazható intézkedések:

- a járőrsűrűség növelése és a műszaki eszközök alkalmazásának fokozása,
- a hálózati-ügynöki munka fokozása,
- a határsértés valószínű irányjaiban az objektumok és a terep figyelésének fokozása,
- a nyomsáv és a járőrszolgálat gyakori ellenőrzése,
- a határővezeti rend betartásának fokozottabb ellenőrzése (különösen az okmányok ellenőrzése a vonatokon és a határővezetben levő utakon),
- tartalékok harckészültségbe helyezése.

A megerősített szolgálatot elrendelő parancsnok minden esetben határozza meg, hogy a felsorolt intézkedésekből melyiket kell alkalmazni.

126.

A megerősített szolgálat idején — a helyzettől függően — a 125. pontban felsorolt intézkedések közül a járőrsűrűség növelését és a hálózati-ügynöki munka, valamint a határővezeti rend ellenőrzésének fokozását minden esetben alkalmazni kell.

127.

A járőrsűrűség növelése elérhető:

- a sorozott állomány napi szolgálati megterhelésének növelésével 10—12 óráig (rendkívüli esetben a kerületparancsnok intézkedése szerint),
- a rajparancsnoki és ennél magasabb beosztásúak szolgálati idejének növelésével 8 óráig,
- a kiképzési foglalkozások és gazdasági munkák óraszámának csökkentésével,

- főbb irányok megerősítésével a tartalékok, illetve a kevésbé aktív területen levő őrsök terhére,
- kimenők és eltávozások megszüntetésével,
- a szabadságolások beszüntetésével,
- a határőrizet kiegészítő erőinek és eszközeinek maximális felhasználásával,
- a határszakasz egy részének ideiglenes átadásával a szomszédos őrs részére.

128.

A járőrök szolgálata a határhelyzettől függően egy vagy két részletben szervezhető meg. A közeli határszakaszra két részletben (megosztott szolgálat) is lehet járőrt vezényelni. Közeli az a határszakasz, amely az őrs elhelyezési körletétől 2 km-nél kisebb távolságra van.

Megerősített határszolgálat idején — egyes esetekben — a járőrök megszakítás nélküli szolgálatának ideje a kerületparancsnok elhatározásának megfelelően 12 óra vagy ennél több lehet.

129.

Egyes határszakaszok őrzése céljából vagy fontosabb mélységi irány lezárására a kerületparancsnok elhatározása alapján az őrsök vagy tartalék-alegységek terhére 20—25 főből álló kis-őrsöt lehet felállítani.

A kisőrs működésének ideje a határhelyzettől függ, de három napon túl ehhez a Határőrség országos parancsnokának jóváhagyása szükséges. A kisőrsöket el kell látni mindazzal, ami a rájuk bízott határszakasz őrzetéhez és a kisőrs személyi állománya anyagi és kulturális szükségleteinek biztosításához szükséges.

130.

A kisőrsnek működési területet kell meghatározni, melynek nagysága függ a kisőrs létszámától és az irány aktivitásától. A kisőrs parancsnokául tisztet vagy jól képzett tiszthelyettest kell vezényelni.

131.

A kisőrs részére kijelölt szakasz őrzése, valamint a politikai és katonai kiképzés a határőr-őrs elvének megfelelően történik. A kisőrs a rábízott szakasz őrzése céljából a helyzetnek megfelelően minden járőrnemet alkalmazhat.

A kisőrs szolgálat-szervezési és fegyelmi kérdésekben annak az őrsparancsnoknak van alárendelve, akinek a határszakaszán működik.

A vezetés rejtettségeinek biztosítása

132.

A BM Határőrség csapatainál a rejtett katonai vezetés biztosítása, katonai titkaink védelme alapvető követelmény. A titkos adatokat tartalmazó hadműveleti és más katonai kérdésekkel kapcsolatos beszélgetést távbeszélőn, géptávíron vagy rádióon nyíltan folytatni, valamint ilyen szövegű táviratokat nyíltan továbbítani szigorúan tilos!

Távbeszélőn (rádió) és géptávíron bármilyen rendelkezés, jelentés és közlés nyíltan csak akkor továbbítható, ha az nem tartalmaz titkos adatokat.

133.

Híreszközökön való továbbítás esetén különös gondot kell fordítani az alábbi katonai adatok rejtettségére. A Határőrség Országos Parancsnokság, kerületparancsnokságok és alegységeik (intézetek, intézmények) szervezetéről, létszámáról, elhelyezéséről, működéséről, harcértékéről, hadrafoghatóságáról, hadműveleti helyzetéről szóló adatok, határőrizeti és operatív intézkedések.

Magasabb egységeknél, ahol rejtjelző szervek vannak rendszeresítve, ott a rejtjelzők végzik az állami és katonai titkokat képező okmányok (jelentések, utasítások) rejtjelzését, illetve megoldását.

Az alegységeknél, ahol hivatásos rejtjelzők nincsenek, ott maguk a parancsnokok, helyetteseik és akiknek erre külön enge-

délyük van, kötelesek a rendelkezésükre bocsátott eszközökkel feldolgozni a továbbításra kerülő, illetve érkező rejtjelzett szöveget.

VI. Fejezet

A HATÁRŐR JÁRŐR SZOLGÁLATA

A határőr járőr összetétele, fegyverzete és felszerelése

134.

Járőrnek nevezzük a határőröknek két, vagy ennél több főből álló azon felfegyverzett csoportját, amely harci feladatot kapott a Magyar Népköztársaság államhatárának őrzésére vagy más szolgálati feladat ellátására.

135.

A határőr járőr szolgálati helyére való menet közben, szolgálati helyén való tartózkodáskor és az őrre való visszatérése közben az államhatár őrizetének és védelmének feladatát teljesítve köteles:

- a kapott harci feladatot pontosan végrehajtani,
- az őrzendő szakaszon éberrel teljesíteni szolgálatát, figyelni, fülelni, átkutatni a terepet és tereptárgyakat, elfogni a határsértést elkövető vagy megkísérítő személyeket,
- megvédeni a helyi lakosokat a felfegyverzett vagy egyéb banditacsoportok támadásaitól, valamint a határon túlra való áthurcolás kísérletétől,
- bátran felvenni a harcot a Magyar Népköztársaság területére betört, felfegyverzett csoportokkal,
- üldözni a befelé jövő határsértőket egészen elfogásukig, a kifelé igyekvő határsértőket a határig,
- elfogni a határővezeti rend megsértőit és az okmányokkal nem rendelkező gyanús személyeket,
- segítséget nyújtani a szomszédos járőrnek, ha az segítséget kér — amennyiben az őrparancsnok a harci feladat meg-

adásakor erre utasítást adott. Ebben az esetben előljárónak tekintendő az a járőrparancsnok, akinek a határszakaszán történik az esemény,

- ellenőrizni és megóvni a határjelek, a műszaki berendezések és híradó eszközök épségét,
- biztosítani a határon átdobott vagy átdobásra előkészített tárgyakat és erről jelenteni az őrsparancsnoknak,
- fegyverét állandóan tűzkész állapotban tartani, mégpedig: a mozgó-járőr (menet közben) mind éjjel, mind nappal, továbbá az igazoltatást végző járőr „hátra” helyzetben; az álló járőr (szolgálati helyén) pedig „mellhez” helyzetben, biztosított állapotban,
- jelentést tenni az őrsparancsnoknak távbeszélőn — ennek hiányában az őrsre való visszatértekor — észrevételeiről (tudomására jutott készülő határsértésről, terep és tereptárgyak változásáról), akár a határszakaszon vagy annak mélységében történtek, akár túloldallal kapcsolatosak,
- segítséget nyújtani a határ közelében elemi kárt szenvedett helyi lakosoknak,
- találékonyságot és ésszerű kezdeményezéseket alkalmazni.

136.

A határőr járőrnek megengedhető:

- a határsértő üldözése, vagy elfogása alkalmával segítségért fordulni a helyi tanácshoz, Rendőrséghez, a Munkásőrséghez, a Karhatalom és a Magyar Néphadsereg beosztottaihoz,
- inni, felváltva étkezni, a magasfigyelőben levő járőr kivételével nappal dohányozni olymódon, hogy a füst által ne fedje fel tartózkodási helyét és ne csökkentse szolgálat ellátása közbeni éberségét,
- az őrzendő szakaszon történt elemi csapás esetén (tűz, árvíz, stb.) szolgálati helyét elhagyni, veszélytelenebb helyre menni, ahonnan tovább folytathatja a rábízott szakasz őrsését (ilyen esetben tegyen jelentést parancsnokának),

- a megállapított szolgálati idő letelte előtt önállóan elhagyni helyét a jelen szabályzat 138. pontjában felsorolt esetekben,
- a határon való találkozáskor — szovjet, csehszlovák és román viszonylatban — kölcsönös tiszteletadást teljesíteni a szomszédos állam határőrizeti közegének, jugoszláv és osztrák viszonylatban pedig a tiszteletadást viszonzni.

137.

Tilos a határőr járőrnek szolgálata közben:

- személyi okmányokat, olvasni valót, szórakoztató játékot stb. magával vinni.
- a szolgálati idő letelte előtt elhagyni szolgálati helyét, vagy megváltoztatni meghatározott menetvonalát, kivéve a jelen szabályzat 138. pontjában felsorolt eseteket,
- szeszesített fogyasztani, aludni, énekelni, hangosan beszélgetni, fegyverét üríteni, vagy kiadni a kezéből, levetni felszerelését és lőszerkészletét, vadászni, fegyverét jogtalanul használni, fürdeni, tüzet rakni, éjjel dohányozni vagy bármilyen más módon csökkenteni éberségét és elterelni figyelmét a szolgálatról,
- nyomsávra rámenni, kivéve az üldözés esetét, ha erre a járőrparancsnoktól vagy más előljárótól parancsot kap,
- beszélgetést folytatni a szomszédos állam helyi lakosaival, vagy katonáival, őket megajándékozni és bármit elfogadni tőlük,
- határsértést elkövetni, a szomszédos ország területére átment határsértőket üldözni és elfogni vagy rájuk tüzet nyitni,
- beszélgetést folytatni a szomszéd járőrrel olyan kérdésekről, amelyek nem vonatkoznak feladatuk végrehajtására,
- bemenni a helyi lakosok házába vagy nyilvános helyiségbe, ha ez nincs összefüggésben a kapott harci feladat teljesítésével,
- megsérteni a szocialista törvényességet, kárt okozni a helyi lakosság vetésében, konyha- vagy gyümölcsös kertjében,

szólójében, illetve bármilyen módon a magán- és köztulajdonban,

- távbeszélőn felhívni az őrsöt, kivéve, ha jelentést kell tennie és ha az őrstől kapott utasítást a távbeszélőkészülék bekapcsolására,
- bárkitől ajándékot vagy más szívességet elfogadni.

138.

A határőr járőr az őrzendő szakaszt szolgálati idejének letelte előtt a következő esetekben hagyhatja el:

- az őrsparancsnoktól vagy a harci feladatot megadó személytől kapott szóbeli vagy írásbeli parancs alapján,
- a szomszédos járőrnek nyújtandó segítség esetében, ha erre vonatkozóan harci feladatot kapott,
- határsértés észlelése esetén, ha az elfogást másként nem lehet végrehajtani,
- elemi csapás esetén, ha az közvetlenül veszélyezteti őt.

139.

A két vagy ennél több határőrből álló járőr tagjai közül az egyik: járőrparancsnok, aki a járőr többi tagjainak előljárója s parancsait, utasításait a járőr minden egyes tagja köteles ellentmondás nélkül végrehajtani.

A járőrparancsnokokat a határszakaszukat jól ismerő, a határőrizetben tapasztalattal rendelkező tisztekből, tiszthelyettesekből, tisztesekből vagy olyan határőrökből kell kiválasztani, akik a legfegyelmetesebbek és képesek a járőr ténykedésének irányítására.

Az őrsparancsnokok és helyetteseik állandó kötelessége a járőrparancsnokok helyes kiválasztása. A sorozott állományú járőrparancsnoki beosztásra javasoltak részére szakmai és politikai tudásuk növelésére járőrparancsnoki tanfolyamot kell szervezni. Ennek eredményes elvégzése után a kerület (zászlóalj) parancsnoka nevezi ki őket járőrparancsnokokká, ezt parancsban kell rögzíteni.

A járőrparancsnokok a részükre rendszeresített jelvényt szolgálatban és szolgálaton kívül a zubbony jobb zsebe felett viselik. A sorozott állomány részére meghatározott évi rendszeres szabadságon felül pótszabadság illeti meg őket.

Azt a járőrparancsnokot, aki szolgálatban nem a Határőrizeti Szabályzat szerint jár el, fegyelmezetlenül viselkedik, a személyi állomány előtt nem mutat jó példát, vagy bármi módon beosztására méltatlanná válik, a kerület (zászlóalj) parancsnoka e beosztásából ideiglenesen vagy véglegesen leválthatja. A járőrparancsnokot ideiglenesen az őrsparancsnok és helyettesei is leválthatják e beosztásából.

140.

A járőrparancsnok kötelességei:

- ismerje az őrsparancsnok által megadott harci feladatot,
- mutasson példát a járőr többi tagjának fegyelmezettségben, kitartásban és példás szolgálatteljesítésben,
- ügyesen irányítsa a járőr ténykedését úgy, hogy a járőrtársak ne távolodhassanak el messzebb, tőle és egymástól, mint a jelen szabályzatban meghatározott távolságok,
- támasszon követelményeket a járőrtársakkal szemben a harci feladat jobb ellátása érdekében, legyen kitartó, bátor és határozott,
- az ellenség betörése esetén azonnal tegyen jelentést az őrsparancsnokának és járőrtársával együtt foglaljon tüzelőállást, vegye fel a harcot az ellenséggel, tartsa meg elfoglalt tüzelőállását az őrsről jövő segítség megérkezéséig. A harc helyét csak az előljáró parancsnok parancsára hagyhatja el,
- kiválóan ismerje a terep sajátosságait és a határ vonalát az őrzendő szakaszon, minden körülmények között követelje meg a járőr tagjaitól az álcázás szabályainak betartását,
- ismerje a szomszédos járőrök elhelyezésének helyét és a kölcsönös segítségnyújtás módját,

- gondoskodják a járőr állományába tartozó határőrök egészségének megóvásáról,
- elemi csapás esetén (tűz, árvíz, stb.) intézkedjük a határőrök életének és fegyverzetének megóvására,
- éjszaka a szomszédos járőrrel való találkozáskor, a váltás vagy ellenőrző járőr megérkezésekor kérje a jelszót és csak a helyes jelszó közlésekor engedje őket közel. A jelszót nem ismerő járőrt fogja el és kérjen tisztet az őrsről,
- szolgálatteljesítés közben a nap bármely szakában, előljáróival való találkozáskor jelentését a következőképpen tegye meg: pl. „Hadrnagy elvtárs! Kiss őrzetű, járőrparancsnok jelentem, szolgálati időm alatt eseményeket észleltük.”
- az őrs állományába nem tartozó ellenőrző személyeknek vagy magasabb parancsnokoknak az őrzendő szakaszra az őrs tisztjeinek kíséréte nélkül való kikerkezésekor kérje a jelszót. Ha közlik a helyes jelszót, úgy tegyen jelentést és hajtsa végre utasításait (a szolgálati hely elhagyására vonatkozó utasítást csak az őrsparancsnok vagy a harci feladatot megadó személy jelenlétében köteles végrehajtani). Amennyiben nem ismerik a jelszót, fogja el őket és hívja ki az őrsparancsnokot,
- ismerje az őrssel és a szomszédos járőrökkel való összeköttetés jeleit,
- az őrsre való beérkezésekor jelentse az őrsparancsnoknak a kapott harci feladat végrehajtását és az esetleg előfordult eseményeket. Jelentését csak a járőr tagjainak jelenlétében teheti meg.

141.

A járőrparancsnok felelős azért, hogy:

- a járőr a harci feladatot pontosan teljesítse és a határt éberen őrizze,
- a járőr állományába tartozó határőrök ne kövessenek el határsértést és tartsák be a Határőrizeti Szabályzat előírásait,

- a járőr szolgálati ideje alatt az általa őrzött határszakaszon ne történjék tiltott határátlépés,
- a járőr tagjai ne kövessenek el fegyelemsértést és tartsák be a szocialista törvényességet,
- a járőrbe beosztott határőrök, lovak, kutyák ne sérüljenek meg,
- a járőr fegyverzete, felszerelése és egyéb szolgálati eszközei mindig legyenek rendben, szolgálat után azokat ép állapotban hiánytalanul adják le,
- a járőr csak jogos esetekben használjon fegyvert, lőszerforgasztás csak jogos fegyverhasználattal kapcsolatban történhet.

142.

A két főből álló járőr fegyverzete AK géppisztoly, három töltött tárral (táranként 20 db lőszerrel). A lőszer mennyisége külön paranccsal csökkenthető vagy növelhető.

Rendkívüli esetekben a járőrt golyószóróval, kézigránáttal és kézi pán céltörő eszközökkel is meg lehet erősíteni.

A járőrt fel kell szerelni kézi bilincssel, vagy bilincsszíjjal, távcsővel, jelzőtöltényekkel, járőrtáskával, sebkötözőcsomaggal, kulaccsal vagy termoszpallakkal.

A járőrt harci feladatától függően fel kell szerelni álcázólepel-lel, erős fényű lámpával, órával, sítalppal, kézi távbeszélővel, jelzőkészülékkel, füzettel, ironnal és egyéb olyan felszereléssel, ami a harcifeladat ellátását elősegíti.

A járőrök ruházatát — minden egyes határőrizeti napra — az őrsparancsnok állapítja meg, figyelembe véve az évszakot és az időjárást.

143.

A tiszteket, tiszthelyetteseket és tiszteseket — bármilyen járőrnemben teljesítenek szolgálatot — géppisztollyal kell felszerelni. Tilos a járőrszolgálatot teljesítőket csak pisztollyal ellátni (kivéve a 249. pontban foglalt esetet).

A járőr felkészülése a határőrizetre, a harci feladat átvétele

144.

Szolgálatba indulás előtt a járőrnek megfelelő pihenést és 30 perc felkészülési időt kell biztosítani. A felkészülési idő alatt a járőr köteles magát és öltözetét rendbehozni, megborotválkozni, ellenőrizni fegyverét, átvenni és előkészíteni felszerelését, az előírt öltözetbe felöltözni és meghatározott időben pontosan megjelenni az államhatár őrizetére vonatkozó harci feladat átvétele céljából.

145.

A harci feladat átvétele előtt az őrs ügyeletes köteles ellenőrizni a járőr felkészülését, szerelvényét, egészségi állapotát és ha azt rendben találta, a következőképpen tegyen jelentést az őrsparancsnoknak (eligazítónak): „Hadnagy elvtárs jelentem, Balatoni József őrzető és Kerekes János határőr járőrszolgálatra felkészültek, felszerelésüket rendben találtam!”

146.

Az államhatár őrizetére vonatkozó harci feladat átvétele céljából megjelent járőrparancsnok jelenti: „Hadnagy elvtárs! Balatoni József őrzető járőrparancsnok jelentem, hogy Kerekes János határőr járőrtárssal a Magyar Népköztársaság államhatárának őrizetére vonatkozó harci feladat átvételére megjelentem.”

147.

Az eligazító parancsára a járőrparancsnok megismétli a kapott harci feladatot, felhasználva erre a terepasztalt, vagy a határszakasz vázlatát. A meg nem értett feladatokkal kapcsolatban kérdéseket tehet fel.

Miután az eligazító meggyőződött arról, hogy a járőr tagjai a harci feladatot megértették, a következő parancsot adja:

„Megparancsolom Önöknek, hogy a Magyar Népköztársaság államhatárának őrizetére kapott harci feladat végrehajtását kezdjék meg.”

A kapott feladat végrehajtására vonatkozó parancs átvétele után a járőrparancsnok parancsot ad a járőrtársnak: „Hátra arc! (Jobbra, balra át!) A határ őrizetére indulj!” Ő maga is egyidejűleg fordulatot hajt végre és megindulnak a kijárat felé.

148.

A töltőhelyen a járőr tagjai egymás után betöltik fegyverüket, az őrsügyeletes vezényszavára, aki a töltés helyességét is ellenőrzi. A fegyver betöltése után a járőrnek tilos visszamenni az őrs épületébe. Az őrs körletének elhagyása után a járőrparancsnok a járőrtársnak feladatot ad, melyben meghatározza:

- menetvonalát, a haladás rendjét (ki megy elől, ki hátul),
- feladatot ad a figyelésre, tereptárgyak átvizsgálására.

Abban az esetben, ha határsértőt fednek fel, ha nyílt vagy veszélyes terepszakaszon kell áthaladni, a járőrparancsnok a helyzetnek megfelelő parancsot ad a járőrtársnak.

A határőr járőr szolgálata

149.

A határőr járőr szolgálata akkor kezdődik, amikor megkapta a parancsot a harci feladat végrehajtására és akkor fejeződik be, amikor a harci feladat végrehajtását az őrsparancsnoknak (eligazítónak) jelenti és az a „Szerelj le!” parancsot adja (161. pont).

Az őrzendő szakaszra, vagy a szolgálat teljesítésének helyére történő kivonulás alatt és bevonuláskor minden járőr a portyázójárőr feladatát hajtja végre.

150.

A járőr az őrs működési területén mozgáskor terepszakasztól terepszakaszig halad, felhasználva erre az álcázóleplet, valamint

a természetes rejtekhelyeket (bokros részeket, terep hullámokat). A nyílt terepszakaszon a járőr köteles gyorsan áthaladni a terepnek a rejtekhelyről való alapos, előzetes átnézése és fülelés után. Veszélyes terepszakaszok leküzdésekor (meredek vagy jégkéreggel borított hegyoldalról való leereszkedéskor, patakon vagy folyón átvezető pallókon vagy egyéb átkelési eszközökön való áthaladáskor) a járőr vegye fegyverét a kezébe, hogy ezzel is megkönnyítse mozgását és megóvja fegyverét.

151.

Az őrs működési területén mozgás közben a járőr tagjai nappal 10, éjjel 5 m-nél nagyobb távolságra nem távolodhatnak el egymástól, erősen fedett (cserjés) terepen ezt a távot is csökkenteni kell, a biztos látótávolságra, kivéve az alábbi eseteket:

- határsértők üldözése,
- határsértők bekerítése, elfogása,
- az elfogott határsértő társainak üldözése.

Ezen esetekben a járőrparancsnok menetvonalat (terepszakaszt) köteles meghatározni a járőrtárs részére.

A járőr tagjainak a fenti távolságoknál messzebbre eltávolodása szolgálati vétségnek tekintendő. A járőrparancsnok rendszerint beosztottai mögött halad és úgy irányítja azok tevékenységét.

152.

A járőr szolgálatát figyelemmel, füleléssel, terepfelderítéssel, tereptárgyak átkutatásával és okmányellenőrzéssel látja el.

153.

A járőr szüntelenül figyelje a terepet és füleljen úgy, hogy egy pillanatra se csökkenjen ébersége. A járőr köteles azonnal felfigyelni az egyes tereptárgyak helyzetében mutatkozó változásokra, a madarak, vadak szokásostól eltérő viselkedésére.

A tereptárgyak helyzetének, valamint a madarak és vadak szokásainak alapos ismerete lehetővé teszi a határsértők jelenlétének gyors felfedését.

A járőr a határszakaszon mozgása közben állandóan végezzen terepfelderítést és alaposan vizsgálja át a tereptárgyakat, különös figyelmet fordítva a bokros részekre, horhosokra, magas növényzetre, egyedül álló fákra, házakra, fészerekre, ahol a határsértők elrejtőzhetnek.

Terepfelderítéskor és tereptárgyak átkutatásakor a járőr köteles figyelmet fordítani olyan nyomok és egyéb jelek felfedezésére (pl. fekhely, ételmaradék, papír, stb.), amelyekből a határsértők ott-tartózkodására lehet következtetni.

Ha a járőr a szomszédos ország felé vezető nyomokat észlel a nyomsávon vagy a környező terep bármely más pontján, azonnal tegyen jelentést őrsparancsnokának, ha távbeszélő nincs adja le a „TISZTET KÉREK!” jelzést, maradjon a helyszínen és folytassa tovább szolgálatát a tiszt kéréséig, vagy hajtsa végre az őrsről távbeszélőn kapott parancsot. Amennyiben a járőr a nyomokból a határsértő irányát nem tudja teljes biztonsággal megállapítani, úgy minden esetben a befelé irányuló határsértés esetére intézkedjék.

Ha a határsértő nyomai befelé vezetnek, a járőr a „HATÁRSÉRTÉS BEFELE!” jelzést adja. Jelölje meg a nyomok felfedezésének helyét, ügyeljen a határsértő nyomainak sértetlenségére és azonnal kezdje meg a határsértő üldözését egészen annak elfogásáig, vagy ártalmatlanná tételéig. Ne folytasson nyomon üldözést sötétben lámpa nélkül, vagy ha megállapította, hogy a nyomok keletkezése óta több óra telt el.

Befelé történő határsértésről a jelentést távbeszélőn kell leadni, jelzőtöltény felhasználásával csak olyan esetekben, amikor nincs lehetőség a rejtett jelentéstételre.

A szomszédos állam területén tartózkodó személyek részéről elkövetett határincidensek esetén a járőr a következők szerint ténykedjen:

- a) A szomszédos állam területéről történt átlövéskor a járőr fedezze magát és felhasználva a terepadta lehetőségeket, kísérje figyelemmel az átlövést elkövető személyt.
- b) A szomszédos állam területéről történt behatolás esetén a járőr rejtse magát és tartsa figyelés alatt a behatolt személyt.

Ha a határon átjött személy az ország mélységi területe felé igyekszik (áthatol a műszaki záron vagy a nyomsávon) a járőr engedje minél közelebb magához és a 170. számú pontban foglaltak szerint hajtja végre az elfogást.

Ha a behatoló személy nem igyekszik ugyan az ország mélységi területe felé (a műszaki záron vagy nyomsávon nem jön át), de a határ közelében magyar területen ellenséges magatartást tanúsít, a járőr rejtve, azonnal tegyen jelentést távbeszélőn az őrsre. Ilyen esetben tiszt menjen a helyszínre és tegyen intézkedést az ellenséges tevékenység megszüntetésére, igyekezzék elfogni a behatolót. Szükség esetén a 32/d) pont szerint ténykedjék.

A szovjet, csehszlovák és román viszonylatban, ha a behatoló nem igyekszik az ország mélységi területe felé és a határ közelében magyar területen nem tanúsít ellenséges magatartást (kaszál, vesszőt vág, nézelődik, stb.), a járőr fedje fel magát, a helyzet tisztázása után igazoltassa az idegen személyt, adatait jegyezze fel, majd szólítsa fel a magyar terület elhagyására. Osztrák és jugoszláv viszonylatban ilyen esetben a járőr adja le a „TISZTET KÉREK!” jelzést. A helyszínre érkező tiszt készítse visszatérésre a behatolót, ellenszegülés esetén intézkedjék elfogására.

Ha a behatolást vízijárművön követték el, a járőr a parton úgy ténykedjék, hogy amennyiben magyar parton kikötnének, meglepetésszerűen végre tudja hajtani az elfogást. Ha a vízijármű magyar parton egyelőre nem köt ki, a járőr — magát rejtve — kísérje figyelemmel annak mozgását. Ha a járőr vízijárművön teljesít szolgálatot, közelítse meg a behatolt vízijárművet és szólítsa fel visszatérésre. Ellenszegülés esetén fogja el a behatolót.

Ha a behatolás közlekedési baleset következtében történt, a járőr biztosítsa a helyszínt és adja le a „TISZTET KÉREK!” jelzést. Fegyvert ilyen esetben még figyelmeztető lövés leadására sem szabad használni. Ha a műszaki zár azt nem akadályozza, akkor a járőr a sérültnek nyújtson elsősegélyt.

- c) Berepülés esetén a járőr azonnal tegyen jelentést az őrre a berepülés helyéről, idejéről, irányáról, a gép valószínű magasságáról, felségjelzéséről és tartsa figyelés alatt a behatolt légitárművet. A figyelés terjedjen ki arra is, hogy a repülőgépből nem dobnak-e ki valamit, vagy nem ugrik-e ki abból valaki magyar légtérben.
- d) Személyek átkényszerítése esetén — ha a határ átlépése még nem történt meg — a járőr gyorsan, erélyes intézkedéssel akadályozza meg az átkényszerítést.
- e) Tűz átterjedése esetén a járőr tegyen azonnali intézkedést a tűz elszigetelésére és adja le a „TISZTET KÉREK!” jelzést. Ilyen esetben meg kell állapítani azt is, hogy a túloldali területen a tűz keletkezésének körzetében kik tartózkodnak és milyen magatartást tanúsítanak.
- f) A járőr a fentiekben fel nem sorolt határincidensek észlelésekor igyekezzék az elkövető kilétét megállapítani, a terep adottságainak kihasználásával tartsa figyelés alatt az esemény körzetét és a továbbiakban a kapott parancs szerint járjon el.
Ha a határon átdobott tárgyat magyar területről valaki azaz a céllal közelíti meg, hogy a tárgyat magával vigye, a járőr ezt a személyt a körülmények tisztázása céljából állítsa elő az őrre.
- g) A szomszédos állam területéről kiinduló határincidensek esetén a járőr állapítsa meg
 - az elkövető személyleírását,
 - az esemény elkövetésének körülményeit,
 - ha a határincidenst járművel követték el, annak típusát, jellegzetes ismertetőjeleit, számát vagy jelzését,

— az esetleg közelben tartózkodó tanúk nevét és lakhelyét.

Ha a határincidensnek magyar területen nyoma maradt vagy kár keletkezett, a járőr a nyomok érintetlenül hagyása mellett biztosítsa a helyszínt tiszt kiérkezéséig, majd a kapott parancs szerint ténykedjen.

Minden határincidensről köteles a járőr azonnal jelentést tenni az őrsparancsnoknak.

157.

A járőr köteles megakadályozni a magyar területen tartózkodó személyek határincidensnek minősülő tevékenységét. Az ilyen személyeket magatartásuk abbahagyására kell figyelmeztetni és személyazonosságuk megállapítása céljából az őrsre kell előállítani.

A járőr köteles minden intézkedést megtenni annak érdekében, hogy a magyar területen keletkezett tűz a határon át ne terjedjen, majd az eseményről jelentést tenni az őrsparancsnoknak.

Ha a tűzáterjedést a járőr nem tudja megakadályozni, adja le a „TISZTET KÉREK!” jelzést.

158.

A határőr járőr részére — a határőrizetben való felhasználásra — kiegészítő eszközként jelzőkészülékeket kell adni, amelyeket a határszakaszra való kiérkezéskor köteles úgy telepíteni, hogy állandóan figyelés alatt tarthassa azokat és jelzés esetén kellő időben megállapíthassa a jelzés okát.

159.

A járőr szolgálatának ellenőrzésére jogosultak az előljáró törzsek beosztottai, valamint az őrsparancsnok és az általa kijelölt és szolgálatba vezényelt tisztek, tiszthelyettesek és tiszteselek.

A szolgálat durva megsértése esetén a járőrt a határszakaszcsoport leváltani csak az őrsparancsnok, vagy a járőrt szolgálatba vezénylő személy jogosult. Ha magasabb előljáró észlelte a szol-

gálati vétséget, a járőr leváltására az őrsparancsnokon keresztül intézkedjék.

160.

A jelszó, vagy ismertetőjel kérése után, amikor a járőr meggyőződött arról, hogy ellenőrző járőr érkezett, a járőrparancsnok tegyen jelentést a kapott feladatról és a szolgálati ideje alatt észlelt eseményekről. Pl. „Százados elvtárs! Borsos őrsvezető járőrparancsnok jelentem, szolgálati időm alatt határsértőt nem fedtünk fel... eseményeket észleltük.”

161.

A szolgálatból bevonult járőr az őrügyeletes jelenlétében fegyverét kiüríti s ezután jelentést tesz az őt szolgálatba indító eligazítónak, illetve őrsparancsnoknak a kapott harci feladat végrehajtásáról és a szolgálat közben észlelt eseményekről a következőképpen: „Hadrnagy elvtárs! Kiss tizedes járőrparancsnok jelentem, Fekete határőr járőrtárssal a Magyar Népköztársaság államhatárának őrzéséből, járőrszolgálatból bevonultam. A szolgálat teljesítésének ideje alatt határsértést nem fedtünk fel, vagy ... eseményeket észleltük.”

Az eligazító a jelentés tudomásulvételét „Szerelj le!” vezényszóval nyugtázza.

Jelszó, jelhang és ismertetőjel

162.

A jelszó és jelhang saját járőreink felismerésére szolgál. A járőrök találkozásakor alkalmazzuk.

163.

Az ismertetőjel — a jelszótól és a jelhangtól eltérően — saját járőreink nagyobb távolságról való felismerésére szolgáló mozgólát olyan esetekben, amikor nem célszerű kérni a jelszót vagy a jelhangot.

Jelszőként általában tárgyak neveit, jelhangul pedig város- vagy számneveket alkalmazunk.

A jelszót és jelhangot határőrizeti naponként kell megállapítani. A jelszó és jelhang jegyzékét a kerület törzse egy hónapra előre állítja össze és adja ki az őrsökre.

A jelszót, jelhangot vagy ismertetőjelet a járőrrel szóban kell közölni a harci feladat megadásakor. Távbeszélőn leadni nem szabad. Ha a Belügyminisztérium más szerveinek beosztottai vagy a Magyar Néphadseregben szolgálatot teljesítő személyek mennek ki a határra, csak a kíséretükkel megbízott határőrrel kell közölni a jelszót, jelhangot vagy ismertetőjelet.

A járőr, ha a nap bármely időszakában katonai egyenruhát viselő személy közeledését veszi észre, köteles jelszót vagy ismertetőjelet kérni, hogy megállapíthassa a határ közelében való tartózkodásának jogosultságát. Amennyiben nem ismeri a jelszót vagy ismertetőjelet, a járőr köteles rendfokozatra való tekintet nélkül elfogni és tisztet kihívni az őrsről.

A határőr járőr köteles titokként megőrizni a jelszót, jelhangot vagy ismertető jelet. Adott esetben úgy kell használni ezeket, hogy határon túli vagy a közelben tartózkodó illetéktelen személyek ne hallhassák, illetve ne láthassák. A járőr felelősséggel tartozik a jelszó, jelhang és az ismertetőjel helyes használatáért és illetéktelenek előtti titokban tartásáért.

Ha a jelszó, jelhang vagy ismertetőjel bármilyen oknál fogva illetéktelen személyek tudomására jut, azonnal meg kell változtatni.

169.

A határőr mint hazájának védelmezője, határsértők felfedésekor azonnal értékelje a helyzetet, jusson elhatározásra és fogja el a határsértőket függetlenül azok számától és magatartásától. Ténykedése közben tanúsítson ügyességet, kitartást és bátorságot, törekedjék arra, hogy a határsértőket élve fogja el.

170.

Határsértő közeledésekor a járőr engedje azt minél közelebb magához (észrevétlenül közelítse meg a határsértőt) és „Állj! Kezeket fel!” felszólítással hajtsa végre az elfogást. A felszólítás legyen meglepetésszerű, erélyes és határozott.

Ha a felszólításra a határsértő nem áll meg, hanem menekülni igyekszik, akkor fegyverhasználattal fenyegető rákiáltást kell alkalmazni: „Állj, vagy lövök!” Amennyiben a határsértő ekkor sem áll meg, a járőr még a szomszéd ország nyelvén is megismételheti a felszólítást. Ha pedig az elfogásra más mód nincs, a járőr azt fegyverhasználattal hajtsa végre, a fegyverhasználatra vonatkozó szabályok szerint.

Minden járőrnemben — függetlenül a határsértő mozgási irányától — a járőr köteles elvágni a határsértőnek a határ felé vezető útját és megakadályozni a határsértőt, hogy az országból kijusson.

171.

Az elfogott határsértőt a járőrparancsnok utasítsa, hogy forduljon háttal a határnak és hátulról megközelítve tegye rá a bilincset, majd motozza meg. A motozás fentről lefelé történik, eközben a járőr géppisztolyát „Hátra” helyzetben tartsa, biztosított állapotban. Ezalatt a járőrtárs a terephez alkalmazkodva, fegyverét készenlétben tartva biztosítsa a járőrparancsnok ténykedését. Motozáskor a járőrparancsnok vegye el a tűzfegyvereket, mérgeket és egyéb olyan tárgyakat, amelyek

támadás eszközéül szolgálhatnak, vagy amellyel a határsértő önmagában kárt tehet.

172.

Felfegyverzett határsértő csoport elfogásakor a járőr „Fegyvert le! Kezeket fel!” vezényszót adja, majd az elfogottakat távolabb vezeti (attól a helytől, ahová a fegyvereket lerakták) és „Feküdj!” vezényszót ad. A megbilincselést és a motozást a csoport vezetőjén kell kezdeni. Amennyiben ez nem állapítható meg, úgy elsőként a legerősebb személyt kell megbilincselni és megmotozni. Ugyanilyen módon kell megmotozni a többi személyt is.

173.

Női határsértő elfogása esetén a járőr motozást nem hajthat végre, de vegye el a támadásra alkalmas eszközöket és az elfogottat kísérje az őrre.

174.

A határsértő személyi motozása után (ha az elfogás nappal történt) a járőr kutassa át a terepet, hogy nincsenek-e ott eldobott fegyverek vagy más tárgyi bizonyítékok, melyek az elfogott határsértők egyéb bűnös tevékenységét bizonyítják.

Az éjjel történt elfogások után kivilágosodáskor a terepet járőrkutya segítségével nagyobb körzetben kell átkutatni. A terepkutatást rendszerint az elfogás helyétől kell kezdeni.

175.

Közvetlenül a határ mellett elfogott határsértőt motozás és őrizet céljából hátrább kell vinni a riadócsoporthoz megérkezéséig olyan helyre, ahová a túloldaltól nem lehet belátni.

176.

Ha a határsértő elmondja, hogy nem egyedül követte el — vagy szándékozott elkövetni — a határsértést, a járőrparancs-

nok jelentse ezt az őrre, az elfogott határsértőt bízva a járőtárs őrizetére, ő maga pedig induljon a többi határsértő elfogására.

177.

A portyázó- és ellenőrzőjárőr — szolgálati idejétől függetlenül — az elfogott határsértőket önállóan kísérje be az őrre. A többi járőrnemben levő járőr az elfogottak bekísérése céljából hívja ki az őr riadócsoportját. A kikerkező riadócsoporthoz az őrparancsnok által kijelölt két tagja a járőrtől átveszi a határszakasz őrizetét, a járőr pedig a határsértőt bekíséri az őrre és a motozás alkalmával megtalált tárgyakat magával viszi.

Az elfogottak kísérése

178.

Az elfogott határsértő őrre kísérésekor a járőtárs a határsértő bal oldalán, a járőrparancsnok pedig a jobb oldalán halad olyan távolságra, hogy a határsértő ne tudjon támadást intézni ellenük. Kísérés előtt a járőrparancsnok köteles figyelmeztetni az elfogottat, hogy szökés megkísérlése esetén fegyverét használja. Pl.: „Önt bekísérem az őrre! Figyelmeztetem, ha parancsaimnak nem engedelmeskedik vagy szökni próbál, fegyvert használok. Induljon el!”

A fegyverhasználat végrehajtása előtt mérlegelni kell, hogy a szökésben lévő nem lehet-e fegyverhasználat nélkül elfogni, amennyiben pedig fegyvert kell használni, úgy lehetőleg a 36. pont alapján — lábra kell célozni.

179.

Nagyobb határsértőcsoport bekísérése vagy határsértők éjszakai kísérése az őr riadócsoportjának feladata. Tilos az elfogott határsértőket a határ közelében, azzal párhuzamosan kísérni. Ugyancsak tilos nappali időben községeken, vagy olyan helyeken keresztül kísérni, ahol sok ember szokott összegyűlni.

Megállásra vagy pihenőre közsegeken kívül, nyílt terepet kell kiválasztani. A bekísérendő személyek biztosítását a kísérők egy része végezze.

180.

A határsértők kísérése az őrsről a zászlóaljhoz, illetve a kerülethez szállító eszközökön, a zászlóalj, illetve a kerület külön járőre által történik. A szállítóeszköznek minden esetben csukottnak kell lennie. Határsértőcsoport szállítása esetén egyrészesüket le kell fektetni a rakfelületre, másrészesüket háttal egymáshoz ültetni. A kísérő járőr az elfogottaktól elkülönítve helyezkedjen el.

Kísérés közben a határsértők sem egymással, sem a járőrrel nem beszélgethetnek.

181.

Ha a járőrt határsértők kísérése közben fegyveres támadás éri vagy olyan helyzet alakul ki, hogy az elfogottak megszökhetnek, a járőr köteles az elfogottakat földre fektetni (hogy szét ne szaladjanak). Fegyverhasználattal vissza kell verni a támadást, majd a támadás visszaverése után a járőr az őrsről jövő segítség kéréséig őrizzé az elfogottakat és csak azután folytassa a kísérést.

182.

Az őrsre való bekísérés után a járőrparancsnok a határsértőt bízza a játórtárs és az őrsügyeletes őrizetére és tegyen jelentést az elfogásról az őrsparancsnoknak (eligazítónak) a következőképpen: „Hadnagy elvtárs! Kovács János határőr járőrparancsnok jelentem, szolgálat közben egy kifelé igyekvő határsértőt fogtunk el, bekísértük az őrsre.” Ezután az őrsparancsnok kérdéseket tehet fel az elfogás körülményeire vonatkozóan, majd a járőrparancsnoktól átveszi a határsértőt és a motozás alkalmával tőle elvett tárgyakat.

Az őrsparancsnok az elfogott határsértők átvétele után köteles megszervezni azok megbízható őrzését, alapos személyi motozást végrehajtani és kiállítani a „Jegyzőkönyv az elfogott

határsértőkről” c. nyomtatványt, amelyet aláír az őrsparancsnok, az elfogást, illetve bekísérést végrehajtó járőrparancsnok és a határsértők. Az őrsön csak tisztí beosztású személyek beszélhetnek az elfogott határsértővel.

183.

A határsértő elfogásának helyszínére az őrsparancsnok vagy helyettese köteles személyesen kimenni és egy határőr-csoporttal átkutatni az elfogás helyének körzetét.

Az őrsparancsnok készítse el a határsértő elfogási helyének vázlatát, vezesse rá a határsértés helyét, a határsértő menetvonalát és az elfogás helyét.

Ha a terep átkutatásakor a határsértő által eldobott tárgyi bizonyítékokat fednek fel, arról külön jegyzőkönyvet kell készíteni, a vázlatra pedig egyezményes jellel rá kell vezetni az eldobott tárgyak megtalálásának helyét.

A terep átkutatásának vázlatát és a jegyzőkönyvet az őrsparancsnok írja alá.

Határsértők üldözése

184.

Ha a járőr befelé haladó határsértő nyomait (nyomsávon talált nyom, letaposott fű, átvágott drót, stb.) fedi fel, tanulmányozza a nyomokat és azonnal tegyen jelentést az őrs parancsnokának távbeszélőn vagy a „HATÁRSÉRTÉS BEFELE” esetre megállapított jelzés útján.

A nyomok tanulmányozásakor a járőr állapítsa meg:

- a határsértők számát és mozgásuk irányát,
- a nyomok keletkezésének idejét,
- a lábbelik méretét és jellegzetes sajátosságait,
- alkalmaztak-e megtévesztő módszert.

A nyomok tanulmányozása után a járőr jelölje meg valamilyen — a helyszínen található — tárggyal a nyomok helyét és induljon a határsértők üldözésére vagy az őrsparancsnok által kapott utasítás szerint cselekedjék.

Tilos nyomészlelés közben összetaposni a határsértők nyomait, vagy a nyomsávra lépni az őrs tisztjeinek kiérkezése előtt. A járőr köteles biztosítani a nyomok megóvását a naptól, esőtől, hogy a szolgálati kutyát nyomra lehessen tenni, mert ez is megkönnyíti a határsértők kutatását.

A határsértő üldözését a járőr végezheti:

- közvetlenül,
- nyomon vagy irányban, és
- párhuzamosan.

Közvetlen üldözést folytat a járőr akkor, amikor látja a határsértőt. Közvetlen üldözéskor a járőr menetközben adjon le figyelmeztető lövéseket, ezáltal lassítsa a határsértők mozgását, illetve állítsa azt meg.

Nyomon üldözést folytat a járőr akkor, amikor nem látja a határsértőt, csak a nyomait. Nyomon üldözéskor a járőr a nyomok mellett haladjon úgy, hogy ne tapossa azokat össze és a határsértő nyomait időnként jelölje meg. Ha elveszti a nyomokat, jelölje meg a helyet, ahol a határsértő nyomai végződnek, majd a járőrparancsnok szervezze meg a további nyomok felkutatását.

A nyomok felkutatását 100—200 m-es körzeten belül a terep átvizsgálása útján kell megszervezni, különös figyelmet fordítva a puha talajú helyekre (homokos, felszántott terület, műutak széle, stb.) és a magas fűre. Ha a nyomokat nem sikerült

megtalálni, a járőr folytassa az üldözést a határsértő mozgásának legvalószínűbb irányába.

189.

Párhuzamos üldözést akkor folytat a járőr, ha a határsértő mozgásával azonos irányban és párhuzamosan — a határsértő menetvonalától jobbra vagy balra — halad, azért, hogy megakadályozza a határsértő kitérését az üldözés sávjából és megelőzze a nagyobb községekbe, útsomópontokhoz jutását, vagy sűrű erdőbe elrejtőzését.

190.

Az üldözés sikere biztosítható:

- az üldöző járőrök gyors mozgásával; ennek érdekében a járőrök tegyenek le magukról minden olyan felszerelést, amely gátolja mozgásukat, csak a fegyverüket, a lőszert és a híradóeszközt hagyják maguknál,
- az üldöző járőröknek a mélységi zárást végző járőrökkel való helyes együttműködésével,
- a nyomok helyes felismerésével,
- pontos lövéssel.

Az üldözést kitartóan kell folytatni egészen a határsértő elfogásáig. Az őrsparancsnok parancsa nélkül a járőr nem fejezheti be az üldözést vagy a határsértő kutatását.

191.

A nyomok felismerése, az elkövetett határsértések jeleinek felfedése és a határsértő üldözésének sikere érdekében az őrsparancsnok köteles állandóan tökéletesíteni a határőrök nyomolvasási készségét, gyakorlati ismereteit, hogy a legkisebb jelek alapján is felismerjék a határsértést, a határsértők mozgásának irányát, tudják üldözni és nyomok alapján felkutatni a határsértőket.

192.

A járőrszolgálat ellátásának módszereit alapul véve álló- és mozgó-járőröket különböztetünk meg.

Az állójárőrök határőrizeti szolgálatukat helyhez kötve látják el az őrzendő határszakasz figyelésével és fűléssel.

A mozgójárőrök szolgálatukat a menetvonalon vagy a határszakaszon haladva, az őrzendő szakaszon vagy menetvonalon levő terep és tereptárgyak figyelésével, átkutatásával és fűléssel hajtják végre.

Megkülönböztetünk: gyalogos, lovas, sízó, kerékpáros, motor-kerékpáros és vízijárművön szolgálatot teljesítő járőröket.

193.

Az államhatár őrizetében a következő járőrnemeket alkalmazuk:

- portyázójárőr,
- szakaszjárőr,
- figyelőjárőr,
- ellenőrzőjárőr,
- okmányellenőrző-járőr.

A határőrizetben a helyzetnek megfelelően az őrs személyi állománya beosztható riadó-, kutató- és zárócsoportha.

A felsorolt járőrnemeken kívül az őrs személyi állománya még ügyeleti és őrszolgálat ellátására is beosztható.

194.

A járőrnemek felsorolása és az egyes járőrnemek feladatainak csoportosítása megkönnyíti az őrsparancsnok számára, hogy a terepnek és a feladatnak megfelelően határozza meg a legcélszerűbb járőrnemeket. A harci feladat megadásánál a határőrizeti tervben feltüntetett járőrnemre vonatkozó feladatokat kell megszabni.

A sorállomány részére a járőrnem meghatározása és a járőr feladatainak járőrnemenkénti oktatása mellőzendő.

A portyázójárőr

195.

A portyázójárőr olyan két vagy több felfegyverzett határőr-ből álló mozgójárőr, amely határőrizeti szolgálatát meghatározott menetvonalon haladva látja el. A portyázójárőr szolgálati ideje a menetvonal hosszától és a határhelyzettől függ. Portyázó járőrszolgálatba olyan határőröket kell vezényelni, akik jól ismerik a terepet és a határ vonalát az őrizetükre bízott szakaszon. A portyázójárőr megerősítésére szolgálati állatok vezényelhetők.

196.

Portyázójárőrt kell vezényelni:

- a terep és a tereptárgyak átvizsgálására, határsértő kutatása céljából,
- a nyomsáv ellenőrzésére,
- a határkövek és műszaki akadályok ellenőrzésére,
- határfolyók és tavak partjainak ellenőrzésére,
- távbeszélővonalak és jelzőkészülékmezők ellenőrzése,
- más járőrökkel és szomszédos őrökkel való összeköttetés biztosítására,
- magasabb parancsnoki törzshöz tartozó személyek kíséréte az őr szakaszán,
- küldemények, csomagok és pénzáttulások továbbítására.

197.

A portyázójárőrparancsok a terepen mozgás végrehajtása során a járőrtárs részére tereppontok szerint határozza meg a mozgás irányát és a feladatokat. Pl.: „Járőrtárs! Menetvonala a taligaút jobb oldalán, a kukoricavetés szélén. Figyelje a tere-

pet a kereszttől a Kovács-tanyaig. A Kovács-tanya előtt az útkereszteződésnél foglaljon figyelőállást. Gyanús személy megjelenéskor szólítsa fel megállásra és igazolásra. Szökés kísérlete esetén lőjön figyelmeztető lövést, a személyre csak parancsomra tüzeljen!”

198.

A terep átvizsgálására és a határsértők kutatására vezényelt portyázójárőr a megadott menetvonalon haladva köteles:

- tökéletesen álcázni magát, időnként megállni, fülelni, átvizsgálni minden olyan terepfedezetet és tereptárgyat (horhos, bokros részek, lakatlan épületek, stb.) ahol a határsértők megbújhatnak,
- a menetvonalán észrevett személyek okmányait ellenőrizni és az okmány nélküli gyanús személyeket elfogni,
- a határ mentén haladva figyelmet folytatni a túloldal felé,
- a határsértők elfogásában segítséget nyújtani a szomszédos járőröknek,
- más járőrök által elfogott határsértőket az őrsparancsnok utasítása szerint az őrsre bekísérni,
- segítséget nyújtani az elemi csapással sújtott helyi lakosoknak.

199.

A nyomsáv ellenőrzésére vezényelt portyázójárőr szolgálatát a nyomsáv mellett húzódó és az ellenőrzés végrehajtására legmegfelelőbb csapáson haladva látja el, figyelve a nyomsávot és a terepszakaszt. Besötétedés után erősfényű lámpával végzi a nyomsávellenőrzést. Feladatul megszabható:

- a nyomsáv napi rendszeres ellenőrzése,
- a nyomsávnak a határsértések legvalószínűbb irányában történő sűrített ellenőrzése,
- határfolyók, patakok, tavak, csatornák, mocsár és vizes területek partjának ellenőrzése.

Besötétedés után a portyázójárőr-parancsnok úgy szervezze meg a járőr mozgását a nyomsáv mellett, hogy a járőrnek

mindig azon tagja haladjon elől, aki a lámpával ellenőrzi a nyomsávot.

200.

A nyomsáv ellenőrzésére gyors elhatározó képességű határőröket kell vezényelni, akik ismerik az őrs határszakaszát, a határsértők által alkalmazott ravaszságokat és a nyomolvasásban jártasak.

201.

A nyomsáv ellenőrzésére vezényelt portyázójárőr köteles alaposan ellenőrizni a nyomsávot és a műszaki berendezéseket, nyomok vagy a határsértés más jeleinek felfedése végett. Ha a járőr a nyomsávon kifelé történt határsértés nyomait vagy egyéb jeleit fedi fel, a megállapított jelzéssel jelentse az őrsnek. Amennyiben van távbeszélő összeköttetés, távbeszélőn tegyen jelentést az őrsparancsnoknak és utasításai szerint járjon el, biztosítsa a nyomokat.

Befelé történt határsértés nyomainak vagy egyéb jeleinek felfedésekor a járőr köteles tanulmányozni a nyomokat és távbeszélőn jelentést tenni az őrsre, vagy leadni a megfelelő jelzést. Jelölje meg a határsértés helyét és ha más utasítást nem kap, azonnal kezdje meg az üldözést.

202.

Küldemények továbbítására vezényelt portyázójárőr felelős a küldemények épségéért és rendeltetési helyükre idejében történő kézbesítéséért.

Köteles:

- jól ismerni a küldemények átadásának és átvételének rendjét, azt pontosan teljesíteni,
- szigorúan betartani a menetvonalat és rendeltetési helyére való megérkezésének időpontját, támadás esetén intézkedni a titkos küldemény megóvására, ha ez nem lehetséges, meg kell semmisíteni azt.

A küldeményt továbbító portyázójárőr feladatát személyesen az őrsparancsnok határozza meg az alábbiak szerint:

- a kézbesítendő küldemény jellege (szolgálati vagy postai),
- menetvonal és a közlekedés módja,
- a rendeltetési helyre való megérkezés időpontja,
- kinek kézbesítse, illetve kitől kapja a küldeményt,
- a feladat végrehajtásáról szóló jelentés módja.

A járőr rendeltetési helyére való megérkezésekor köteles jelentkezni annál a személynél, akinek a küldemény szól, leadni vagy átvenni a küldeményt és a továbbiakban az őt vezénylő parancsnoktól kapott utasítás szerint ténykedni. Mindig gondoljon arra, hogy katonai és állami titkot tartalmazó okmányokat bíztak rá.

A határvonal és a határjelek ellenőrzésére vezényelt portyázójárőr feladata annak megállapítása, hogy megvannak-e a határjelek és azok milyen állapotban vannak.

A határvonal ellenőrzésére kiküldött portyázójárőr parancsnokául rendszerint az őrs vagy zászlóalj tisztjeit kell vezényelni.

A műszaki berendezések, távbeszélővonalak és jelzőkészülékek ellenőrzésére portyázójárőr-szolgálatba olyan szakképzésben részesült határőröket kell beosztani, akik értenek a technikai eszközökhöz.

A folyók vagy tavak partjának ellenőrzésére vezényelt portyázójárőr a víz partvonalában vizsgálja át alaposan a terepet határsértők, határsértés nyomai, vízijárművek és egyéb tárgyak felfedése céljából, ellenőrizzé a tavakat és folyókat, hogy van-e ott olyan vízijármű, amelyet az elkövetett határsértés után a határsértő elsüllyesztett. A portyázójárőr nézze át ala-

posan a folyók és tavak partján levő bokros, nádas részeket, magas füves terepet, ahol a határsértők vízijárművet rejthetnek el.

207.

A kishajón vagy motorcsónakon szolgálatot teljesítő portyázójárőr (hajós portyázójárőr) feladata a határfolyón közlekedő vízijárművek, a csónaktárolóhelyek, fürdőhelyek, szigetek, partok ellenőrzése, a határsértések megakadályozása. A járőr parancsnoka hivatásos tiszthelyettes, egyben a vízijármű vezetője.

208.

A hajós portyázójárőr feladatához tartozik még:

- a parton levő gyanús személyek okmányainak és a partvonalon közelében a határsértők megbűvására alkalmas terepszakaszok ellenőrzése,
- a határsértést elkövető vagy ilyen szándékkal alaposan gyanúsítható személyek és vízijárművek elfogása,
- segítségnyújtás a veszélybe került vízijárműveknek, fürdőzőknek.

209.

A határvizeken közlekedő vízijárművek és a rajtuk levő személyek ellenőrzését a hajós század részére kiadott Szolgálati Utasítás és a Hajózási Szabályzat szerint kell végrehajtani.

210.

A hajók kíséretét végző járőr szolgálatát a hajóvonta megkezdésével és figyelésével végzi. A hajóvonták megkerülése a Hajózási Szabályzat szerint történik. A kísérést látótávolságból kell végrehajtani úgy, hogy a hajóvonta személyzetének tevékenységét a járőr figyelemmel tudja kísérni.

A kapitalista államok hajóin meg kell figyelni a személyzet tevékenységét, a hajóról leadott esetleges jelzéseket, ledobott tárgyakat. Meg kell akadályozni, hogy a hajót menetközben bárki megközelítse, illetve elhagyja.

Ha a kísért hajó nem a kijelölt helyen köt ki, azt figyelni kell. A hajókísérő járőr akadályozza meg, hogy a hajóról engedély nélkül bárki le- vagy felszállhasson, csomagot, levelet lejuttasson vagy felvegyen.

A hajós század állományába tartozó portyázójárőr egyéb feladatait a hajós század részére kiadott külön Szolgálati Utasítás határozza meg részletesen.

A portyázójárőr a bevonulási útvonalán elfogott határsértőket maga állítja elő az őrsre.

Minden járőr a menetvonalán ki- és bevonulás alkalmával portyázójárőrszolgálatot lát el.

A szakaszjárőr

A szakaszjárőr két vagy több felfegyverzett határórból álló olyan mozgójárőr, melyet általában a határsértések várható irányába küldünk ki azzal a feladattal, hogy akadályozza meg a határsértéseket az őrizetére bízott határszakaszon. A szakaszjárőrt meg lehet erősíteni szolgálati kutyával.

Szakaszjárőrt kell vezényelni:

- azokra a szakaszokra, ahol gyakran fordul elő határsértési kísérlet vagy határsértés,
- az államhatár közelében fekvő települések, községek megközelítési útjához,
- a figyelőpontokról nem áttekinthető határszakaszokra,

— olyan szakaszokra, ahol ipari, mezőgazdasági vagy kutató munkálatokat végeznek.

216.

A szakaszjárőr által őrzendő szakasz nagyságát a határ (nyom-sáv) vonalában vagy mélységben meg kell határozni. Nagysága függ a határhelyzettől, az őrzendő szakasz fontosságától, a terep jellegétől, a határtól való távolságtól, a látási viszonyoktól, az időjárástól és a napszaktól. A szakaszjárőr szakaszának hossza 300—600 méterig terjedhet.

217.

A szakaszjárőr részére harci feladat adásakor meg kell határozni az államhatár azon szakaszát, melynek őrizetéért felelős, az őrzendő szakaszra való kiérkezés időpontját, szolgálati idejét a váltás megérkezéséig (vagy meghatározott időpontig), a váltás rendjét, az őrzendő szakaszra ki- és bevonulás menetvonalát és az útközben végrehajtandó feladatokat.

218.

A szakaszjárőr határőrizeti feladatát portyázással, figyelemmel és füleléssel látja el. A járőr tagjai a tökéletes álcázás érdekében használják fel a bozótos, bokros terepet, a horhosokat, terephullámokat és tereptárgyakat, hangtalanul mozogjanak a terepen, időnkénti megállásokkal figyeljenek és füleljenek, egymás között betartva a látótávolságot.

Szigorúan **tilos** a határszakaszon az álcázás követelményeinek betartása nélkül való mozgás.

219.

A szakaszjárőr az őrzendő határszakaszra kiérkezéskor köteles:

- a terepet figyelmesen megvizsgálni, hogy nem tartózkodik-e a közelben határsértő vagy határsértés elkövetésére készülő személy,

- ellenőrizni a nyomsávot, a műszaki berendezéseket, a rejtett távbeszélőkészülékek állapotát,
- telepíteni a magával vitt jelzőkészülékeket és jelenteni az őrügyeletnek a határszakasz átvételét és határőrizeti szolgálatának megkezdését.

Ha a nyomsáv vagy a műszaki akadály ellenőrzésekor határsértést fed fel, azonnal jelentse azt az őr parancsnokának, valamilyen tárggyal jelölje meg a határsértés helyét és induljon a határsértő üldözésére vagy cselekedjék az őrparancsnoktól kapott utasítás szerint.

220.

Ha ellenőrzőjárőr vagy a váltásra érkező járőr közeledik, a szakaszjárőr engedje magához közel őket és kérje a jelszót.

A továbbiakban a 160. pont szerint járjon el.

221.

A szakaszjárőr leváltása csak az őrzendő határszakasz átvétele és a váltásra érkezett járőrnek való átadás után történhet meg.

A váltásra érkezett járőr a szakaszon ellenőrzi: a nyomsávot, a műszaki berendezéseket, a távbeszélő összeköttetést, a jelzőkészülékeket, meggyőződik arról, hogy nem történt-e határsértés, majd átveszi őrzésre a határszakaszt.

Az átadás-átvétel alatt az ellenőrzéseket a járőrparancsnokok hajtják végre, ez idő alatt a járőrtársak határőrizeti feladatot látnak el.

Ha az őrzendő szakasz átvétele közben befelé irányuló határsértő nyomait fedik fel a nyomsávon, a határsértő üldözését a leváltásra kerülő járőrnek kell végezni, míg a határsértés tényét az új járőrparancsnok jelenti az őrre, majd tovább folytatja az eligazításon kapott harci feladat végrehajtását.

A leváltandó járőrparancsnok az átvevő járőrparancsnokkal köteles közölni a szolgálati ideje alatt észlelt eseményeket és azokat a jelenségeket, amelyekre a továbbiakban is figyelmet kell fordítani.

Az őrzendő szakasz átadását és átvételét a járőrparancsnokok jelentsék távbeszélőn az őrs ügyeletesének.

222.

Ha a szakaszjárőr szolgálatát nem a váltás kikerkezéséig, hanem meghatározott időpontig teljesíti, köteles az őrzött határszakaszt annak elhagyása előtt ellenőrizni, és azt csak akkor hagyhatja el és vonulhat be az őrsre, amikor meggyőződött arról, hogy határsértés nem történt.

223.

Elfogottak bekísérése céljából a szakaszjárőr hívja ki az őrs riadócsoportját, azonban a váltás megérkezése után vagy a meghatározott szolgálati idő leteltével ő maga is elvégezheti a bekísérést.

224.

Tavi vagy folyami határszakasz őrzésére kirendelt szakaszjárőr a szolgálati ideje alatt köteles figyelni:

- a víz felszínét abból a célból, hogy felfedje a vízijárműveket vagy egyéb olyan eszközöket, amelyeket a határsértők felhasználhatnak;
- folyók vagy tavak partját abból a célból, hogy felfedje a határsértők nyomait, a partravetett vízi vagy egyéb járműveket,
- halászat esetén mind a saját, mind a túloldali ország halászeit, nehogy határsértést követhessenek el. Ha a halászok idegen vízre mennek át, jelentse azt az őrsre.

A figyelőjárőr

225.

A figyelőjárőr olyan két vagy több felfegyverzett határőrből álló járőr, amely határőrizeti feladatát figyelés és fülelés útján

látja el. Figyel a túloldal felé — a határ közelében levő elleneséges objektumok tanulmányozása céljából — és figyel a határ megközelítésének útjait, valamint a környező terepet. Nappali időszakban 4—5 órai szolgálatot lát el a szolgálati helyéig szükséges menetidőn kívül. Nappal szolgálatteljesítésének körzetében olyan kiemelkedő tereprészen helyezkedjen el, ahonnan jó áttekintés nyílik a környező terepre, s amely jó rejtést biztosít számára.

Az éjszaka beálltával a látási viszonyok fentről lefelé csökkennek, viszont alulról felfelé növekednek, ezért az éjszaka beálltával a járőr olyan völgyekben vagy lapályos részekben helyezkedjék el, amelyek jó áttekintést biztosítanak a környező terepre.

Éjjel folyami határszakaszon a folyók partjához közel helyezkedjék el, hogy figyelés alatt tudja tartani a víz tükrét és hallhassa a víz csobogását, ha határsértő kel át a folyón.

226.

A figyelőjárőr a kapott feladat szerint nyílt, vagy rejtett figyelőpontra látja el szolgálatát. A határőrizet céljából kiküldött figyelőjárőr figyelését nyílt figyelőpontról, az objektum-figyelés és felderítés céljából kiküldött figyelőjárőr figyelését rejtett figyelőpontról hajtsa végre, melyre célszerű külön kiképzett figyelőket vezényelni.

Nyílt figyelőpontok a magasfigyelők. Figyelésre lehet még berendezni egyes fákat, házak padlását és más tereptárgyakat. A túloldal figyelése céljából rejtett figyelőpontot külön kell berendezni.

227.

Minden figyelőpontot el kell látni távbeszélőkészülékkel. A figyelőszolgálatban levőknél legyen figyelési vázlat, figyelési műszer (távcső, iránytű), irányjelző korong.

A feladat megadásakor a figyelőjárőr részére meg kell határozni:

- a figyelőpont helyét,
- a határszakasz nagyságát (melynek őrizetéért a járőr felelősséggel tartozik),
- a figyelendő tárgyakat,
- a figyelés módját és
- a jelentések továbbításának rendjét.

A járőrparancsnok a figyelőhelyre való kikerkezéskor ellenőrizzé a magasfigyelő és a távbeszélőkészülékek épségét, állítsa fel a figyelési műszereket, határozza meg a járőrtárs kötelességeit, majd a járőr kezdje meg a kapott feladatok teljesítését.

A magasfigyelőbe vezényelt járőr tagjai a magasfigyelőben felváltva teljesítik harci feladatukat. A figyelőjárőr tagjai figyelési szektorok szerint folytatják a figyelést, sugár vagy lőpcsozatos figyeléssel, attól függően, hogy milyen a megfigyelés alatt tartandó terepszakasz. A kapott harci feladattól függően a járőr hajthat végre pont-figyelést is.

A túloldalon észlelt minden eseményt be kell jegyezni a figyelési naplóba és a 232. pontban foglaltak szerint távbeszélőn jelenteni kell az őrre.

A figyelés objektumai túloldali és honi területen:

- községek,
- vasútállomások,
- a határ közelében levő magányos házak,
- csendőr és finánc őrhelyek, rejtett figyelők,
- határőrizeti őrhelyek,
- felderítő szervek helyiségei,
- határsértések várható irányai,

- az ellenség ügynökeinek átdobására előkészített helyek, különösen azokban az irányokban, ahol az ellenség figyelmét folytat magyar terület felé,
- az ellenség ügynökei által használt behatolási csatornák,
- menetelő csapatok és azok összevonásának körzetei, vagy a határ közelében folyó katonai gyakorlatok,
- az őrs mélységi területéről a határhoz vezető utak és irányok,
- a túloldali határsávban folyó védelmi berendezés és más építkezések,
- a helyi lakosok határmenti munkájának körzetei,
- a terepen vagy a tereptárgyakban a járőr szolgálati ideje alatt történt változások.

231.

A figyelőponton tartózkodó járőr köteles: szüntelenül figyelmét folytatni a megadott szakaszon, figyelni a terepet határsértők vagy a határhoz közeledő személyek felkutatása céljából, állandó összeköttetést fenntartani az őrssel és minden észlelt eseményről jelentést tenni az őrsre.

A határsértő vagy gyanús személy mozgásának észrevételekor intézkedjék azok elfogására, engedje minél közelebb magához és a járőrtársnak adott — elfogásra irányuló — parancs után hajtsák végre az elfogást, majd tegyenek jelentést távbeszélőn vagy más módon az őrsparancsnoknak.

232.

A figyelőjárőr szolgálati ideje alatt a következő esetekről azonnal köteles (távbeszélőn) jelentést tenni az őrsparancsnoknak (eligazítónak):

- készülő határsértésekről vagy provokációról,
- a szomszédos állam határőrei által eszközölt elfogásokról,
- a szomszédos állam tisztjeinek a határ közelében megjelenéséről,
- a szomszédos állam területén levő csapatösszevonásokról,

- a szomszéd állam határőr őrsein elrendelt riadókról,
- ha a szomszédos állam határszervének (határőrség, határ-megbizott, határképviselő) kiküldöttje a határt megközelíti levél vagy egyéb értesítés továbbítása céljából,
- tömeges csoportosulásokról, zavargásról,
- a határ közelében keletkezett tüzekről,
- aknarobbanásokról.

233.

Az őrzendő szakaszon történt elfogásról a járőrparancsnok távbeszélőn tegyen jelentést az őrre, vagy adja le a „TISZTET KÉREK!” jelzést. A riadócsoporthoz megérkezéséig a járőrparancsnok egy rejtett — a szomszédos ország területéről be nem látható — helyre vigye a határsértőt és a járőrtársat utasítsa annak őrzésére, ő maga pedig folytassa az őrzendő szakasz figyelését. Miután a figyelőjárőr az elfogott határsértőt átadta a riadócsoporthoz, menjen vissza a magasfigyelőbe és folytassa szolgálatát a váltásig vagy a szolgálati idő leteltéig.

234.

Tilos a figyelőjárőrnek:

- őrhelyén tüzet rakni, a magasfigyelőben dohányozni (a dohányzás csak felváltva van megengedve a járőr tagjainak a földön),
- elhagyni a figyelőhelyét még rövid időre is, az őrhelyen történt elemi csapást (tűz, árvíz, erős vihar) vagy a határsértő elfogásával kapcsolatos esetet, illetve a szomszédos járőrnek nyújtandó segítség eseteit kivéve,
- a magasfigyelőt és tartozékait vagy a figyelőhely berendezését megrongálni.

235.

Ha a figyelőjárőr váltása a helyszínen történik, az átadó járőrparancsnok az átvevő járőrparancsnoknak köteles átadni a figyelési műszereket, közölni vele a szolgálati ideje alatt észlelt eseményeket és azt, hogy mire fordítson fő figyelmet, melyek

a nem áttekinthető szakaszok, hol hány fő dolgozik a határ közelében.

A váltás megtörténét tábeszélőn jelentse az őrs ügyeletesének. Ha a járőr váltása nem a helyszínen történik, a figyelőhely elhagyásakor köteles magához venni a vázlatot, a figyelési műszereket és lezárni a magasfigyelő ajtaját.

Az őrsre való visszaérkezéskor a magasfigyelő kulcsát és a vázlatot adja át az őrsparancsnoknak, a figyelési műszereket pedig az őrs ügyeletesének.

236.

A határ közelében dolgozók biztosítására vezényelt figyelő-járőr köteles megakadályozni a véletlen vagy szándékos határsértéseket, a nyomsávsértéseket, a műszaki berendezések és távbeszélővonalak megrongálását.

A munkanap befejezésekor a járőr nézze át a munka körzetét és fogjon el minden indokolatlanul ott tartózkodó személyt.

237.

Határsértést elkövetni szándékozó személyeknek helyzeti adatok alapján történő elfogására a figyelőjárőrt az őrsparancsnok rejtve helyezze el. Szükség esetén erősítse meg szolgálati kutyával, jelzőkészülékkel, golyószóróval vagy géppuskával.

Szolgálati helyét az őrsparancsnok előzetes terepszemrevételezés alapján határozza meg úgy, hogy az biztosítsa:

- a rejtett megközelítést és elhelyezést,
- a jó kilátást és kilövést,
- előnyös ténykedést a határsértő elfogásához.

238.

A rejtett figyelőbe kijelölt járőr elhelyezési pontjára kéréskor az álcázás követelményeinek betartásával figyelje meg a terepet és amikor meggyőződött arról, hogy ott senki sem tartózkodik, rejtve foglalja el az őrsparancsnok által meghatá-

rozott szolgálati helyet. A járőrparancsnok adjon feladatot járőrtársának és állapítsa meg az összeköttetés jeleit.

239.

A járőr tagjai a rejtett figyelőben közvetlen egymás mellett helyezkedjenek el és felváltva figyeljenek. A járőrparancsnok ellenőrizze a járőrtárs figyelését is.

A járőr alapos figyelmet fordítson minden olyan jelre (madarak lármája, fütty, zizegés, ágak recsenése, kutyaugatás, stb.) amelyből határsértést elkövetni szándékozó személyek jelenlétére vagy közeledésére lehet következtetni.

A rejtett figyelőben szolgálatot teljesítő járőrnek tilos:

- hangosan beszélgetni,
- figyelőben zörögni, felesleges mozgásokat végezni,
- a figyelőhelyet engedély vagy utasítás nélkül elhagyni.

240.

A rejtett figyelőbe vezényelt járőr elhelyezését csak az őrsparancsnok és az általa ellenőrzés céljából kiküldött személyek ismerhetik.

Az ellenőrzőjárőr a rejtett figyelőhöz való közeledéskor adja le az ismertetőjelet és csak miután a járőrtől választ kapott, menjen oda hozzá, betartva az álcázás követelményeit. A járőrparancsnok helyének felfedése nélkül, figyelési testhelyzetből halkán jelenti az ellenőrző személynek az észlelt eseményeket

Ha az ellenőrzőjárőr nem kíván jelentéstételt, mert meggyőződött arról, hogy a járőr a részére meghatározott helyen tartózkodik és szolgálatát éberén látja el — hogy fel ne fedje annak helyét — elmegy mellette és a megbeszélte jellel figyelmezteti, hogy ne tegyen jelentést.

241.

A járőr a rejtett figyelőhelyhez közeledő határsértőket engedje egészen közel magához és váratlanul „Állj, kezeket fel!” kiál-

tással fogja el őket. Ha a határsértő oldalt halad el, a járőr — az álcázás követelményeit betartva — menjen előre a határsértő mozgási irányába és akadályozza meg, hogy az a határon átjusson.

Ha a járőr a várt határsértőcsoportból egy személyt fog el, bilincselje meg, fektesse a földre és kérdezze ki társaira vonatkozóan. Szükség esetén kösse be a határsértő száját, szervezze meg őrzését és folytassa szolgálatát a csoport elfogásáig.

242.

A rejtett figyelőhely elhagyásakor a járőr tüntesse el ott-tartózkodásának nyomait és akkor hagyja el szolgálati helyét, amikor a közelben idegen személyek nem tartózkodnak.

Az ellenőrzőjárőr

243.

Az ellenőrzőjárőr olyan két vagy több felfegyverzett határőr-ből álló mozgójárőr, amelyet a határőrizeti szolgálatot ellátó járőrök ellenőrzésére vezényelünk. Az ellenőrzőjárőr parancsnokául tisztet, tiszthelyettest vagy tiszttest kell vezényelni.

244.

Az ellenőrzőjárőr az ellenőrzendő járőr szolgálati helyéhez való érkezéséig köteles harcszerűen mozogni.

Az ellenőrzőjárőrnek tilos odalopakodnia a járőr szolgálati helyéhez, határsértő tevékenységét utánozni, vagy elvenni a fegyvert a szolgálatát ébertelenül teljesítő járőrtől. Az ellenőrzőjárőr a határszakaszra való ki- és bevonuláskor a portyázójárőr feladatát hajtsa végre.

245.

Az ellenőrzőjárőr — kiérve a járőr szolgálatteljesítésének körzetébe — köteles ellenőrizni, hogy a járőr a kapott harcifel-

adatnak megfelelően hajtja-e végre szolgálatát, a járőr álcázását, valamint, hogy a járőr a részére kijelölt helyen teljesít-e szolgálatot, ismeri-e feladatát, a jelszót és a jelzéseket.

Ha az ellenőrzőjárőr parancsnoka hiányosságokat észlelt a szolgálat ellátásában, követelje meg azok kiküszöbölését, oktassa a járőröket a helyes szolgálatellátásra. Az őrre való visszaérkezéskor a hiányosságokról, a járőrnek adott utasításairól, az ellenőrzés során szerzett általános tapasztalatairól és ezzel kapcsolatos javaslatairól tegyen jelentést az őrparancsnoknak, az ellenőrzés eredményét írja be a Határőrizeti Naplóba.

246.

Ha az ellenőrzőjárőr a jelzett helyre való kiérkezéskor a járőrt nem találja a szakaszán, köteles arról azonnal — távbeszélőn — jelentést tenni az őrparancsnoknak, vagy a megadott jelzéssel kihívni az őr riadócsoportját és az őrizetlenül maradt határszakasz őrzését megszervezni. A riadócsoport kiérkezésekor annak állományából egy járőrt kell vezényelni ezen szakasz őrzésére, az ellenőrzőjárőr pedig intézkedjék az eltűnt járőr felkutatására.

247.

Ha az ellenőrzőjárőr súlyos szolgálati mulasztást észlel a járőr részéről (elalvás, ittasság, az őrzendő szakasz elhagyása) azonnal köteles jelentést tenni az őrparancsnoknak. A súlyos szolgálati mulasztást elkövető járőrt azonnal le kell váltani a 159. pontban meghatározottak szerint. Az ellenőrzendő járőr valamelyik tagjának rosszhulléte esetén az ellenőrzőjárőr egyik tagja váltsa le azt.

248.

Az ellenőrzőjárőr feladatának jobb ellátása érdekében alkalmazza a visszatérő és rejtett ellenőrzést.

Az okmányellenőrző-járőr

249.

Az okmányellenőrző-járőr olyan két vagy több felfegyverzett határőrből álló mozgó vagy álló járőr, amelyet okmány-

ellenőrzés céljából vezénylünk vonatokra, vasútállomásokra, utakra és más olyan helyekre, ahol személyforgalom vagy kishatárszéli forgalmi átkelőhely van. Szolgálati idejük a kapott feladattól és a helyzettől függ.

Vonatokon és autóbuszokon szolgálatot teljesítő okmányellenőrző-járőrt el kell látni a rendszeresített nyíltparancssal, jelzéssel. Fegyverzete a szolgálat ellátása közben pisztoly.

A szállítóeszközökön utazó vagy gyalogosan közlekedő személyek okmányainak megbízható ellenőrzése a határőrizet és a határővezeti rend ellenőrzésének igen fontos eszköze.

250.

A feladat megadásakor az okmányellenőrző-járőr részére meg kell határozni:

- szolgálatának helyét,
- a helyi lakosok közlekedésének rendjét a határővezeten belül,
- a határővezetben való tartózkodásra jogosító okmányokat,
- az okmányellenőrzés rendjét a szolgálati hely figyelembevételével (vonaton, vasútállomáson, autóbuszon, utakon és községekben),
- az elfogottak átadásának rendjét,
- a körözött személyek ismertetőjeleit, adatait,
- a bekísérés módját.

251.

Az okmányellenőrző-járőr szolgálati ideje alatt legyen mintaszerűen öltözve, udvariasan és kulturált módon lássa el feladatát, tartsa be a szocialista törvényességet, a lakossággal való érintkezéskor udvariasan, de határozottan lépjen fel.

Az okmányellenőrzés végrehajtása:

a) Gyalogos polgári személyek igazoltatása:

A járőrparancsnok az igazoltatásra járőrtársának adjon parancsot: „Járőrtárs! Igazoltatni fogunk.”

A járőrparancsnok az igazoltatandó személyt állítsa meg és igazolásra szólítsa fel: „Határőr járőr vagyok, kérem mutassa fel okmányait ellenőrzésre!” Ezzel egyidejűleg a járőrtárs a terep adottságainak megfelelően oldalról biztosítsa járőrparancsnokát.

A járőrparancsnok az igazoltatandó személyt olyan távolságra közelítse meg, hogy egy lépést előre lépve az okmányt átvehesse. Az okmány átvétele után a járőrparancsnok lépjen vissza.

Az okmány helyességének megállapítására: ellenőrizze a fényképet, az okmány adatait és tegyen fel ellenőrző kérdéseket az adatokra vonatkozóan. Az okmány helyességének megállapítása után az okmányt adja vissza és rövid tiszteletadással bocsássa el az igazoltatott személyt. Ezután a járőrparancsnok parancsára a járőr harci feladatát tovább folytatja.

b) Fegyveres testület állományába tartozó — gyalog közlekedő — személyek igazoltatása:

A fegyveres testületek állományába tartozó személyek igazoltatása megegyezik a polgári személyek igazoltatásával, az alábbi eltérésekkel:

— a járőrparancsnok az igazoltatandó személyt rendfokozatának megfelelően szólítsa és kérje el tőle okmányait. Pl.: „Őrnagy elvtárs jelentem, határőr járőr vagyok! Kérem mutassa fel okmányait ellenőrzésre!” (Ha a sötétség miatt a rendfokozat nem látható, úgy előzőleg kérje a rendfokozat megnevezését és azután jelentsen),

— a járőrparancsnok az okmányok helyességének megállapítása után adja vissza azokat. Feljebbvalójánál a járőr nem jelentkezik, a határszolgálatra vonatkozó feltett kérdésekre nem válaszolhat, hanem ilyen esetben a következőket jelentse: „Felvilágosításért kérem az előljáró parancsnokomhoz fordulni!”

A járőr okmányellenőrzést csak közvetlen előljáróival és azok helyetteseivel — a kerület és zászlóaljparancsnokkal szemben nem hajt végre, hanem jelentkezik és jelenti fel-

adatát. Amennyiben a járőr az igazoltatás során megállapítja, hogy valamelyik előjáróját igazoltatja (kerületparancsnok, politikai osztályvezető, a BM Határőrség országos parancsnoka, stb.) az igazoltatást azonnal befejezi és előjárójának jelentést tesz. Pl.: „Alezredes elvtárs! Tóth tizedes, a felsőszölnöki őrs okmányellenőrző járőrparancsnoka jelentem 16.00 órától vagyok szolgálatban és szolgálati időm alatt egy főt fogtam el.”

c) Kerékpáros igazoltatása:

Kerékpárosok igazoltatásánál a járőrparancsnok az úttest közepére állva adjon jelzést a megállásra kb 40—50 m távolságról úgy, hogy a kerékpáros idejében meg tudjon állni. Ezalatt a járőrtárs biztosítson.

Az igazoltatandó személyt a kerékpárról le kell léptetni. A járőrparancsnok úgy helyezkedjék el, hogy a járőrtárs biztosítani tudja.

d) Kocsin ülők igazoltatása:

A megállásra vonatkozó jelzés ugyanúgy történik, mint a kerékpárosoknál. Az okmány ellenőrzésének megkezdésekor a járőrtárs a lovak fejének magasságában oldalról biztosítsa a járőrparancsnokot. Gyanú esetén a járőrparancsnok a kocsit kutassa át, hogy felfedje az esetleg elbújtatott határsértőket. A kutatásra és a kocsi rakományának átvizsgálására a járőr felhasználhat tisztítóveesszót, szuronyt, botot, stb. Ha szükségesnek tartja, a kocsin ülő személyeket léptesse le a kocsiról.

e) Polgári gépkocsi igazoltatása:

Polgári gépkocsi igazoltatásánál a járőrparancsnok az úttest közepére állva a gépkocsit 150—200 m távolságról tárcsa- vagy piros zászlójelzéssel állítsa meg. Éjszaka a gépkocsi megállítására a jelzést piros lámpafénnyel kell megadni.

A járőrtárs ezzel egyidőben oldalról biztosítsa a járőrparancsnokot. A járőrparancsnok a gépkocsi megállását ne

várja be az út közepén, hanem lépjen oldalt az út szélére, hogy szökés esetén a gépkocsi el ne üthesse, de közben a tárcsát, illetve a piros fényű lámpát továbbra is megállást parancsoló helyzetben tartsa. A jelzőeszközt mindaddig tartsa fenn, amíg a gépjármű meg nem állt. Ügyeljen arra, hogy a járőrtárs kilövését ne akadályozza. Szökés esetén a járőr fegyverét csak a határvonal közelében használhatja — lehetőleg a gépkocsi kerekeire — amikor az a veszély áll fenn, hogy a gépkocsiban ülők kiszökhetnek. Igazoltatás előtt a gépkocsi motorját le kell állíttatni.

Gyanú esetén a járőrparancsnok a gépkocsiban levő személyeket léptesse ki. Mind a teher, mind a személygépkocsikban minden személyt igazoltatni kell. Nagyforgalmú útszakaszokon, ha a járőrparancsnok igazoltat és újabb járművek közelednek, azok leállítását a járőrtárs végzi, majd folytatja a biztosítást.

Motorkerékpáros igazoltatásakor a motort le kell állíttatni. Miniszteri vagy diplomata rendszámmal ellátott személygépkocsikat megállítani és a benne ülő személyeket igazoltatni csak megkülönböztetett udvariassággal lehet. Az ilyen gépkocsikból az utasokat kiléptetni nem szabad. A biztosító járőrtárs jól rejtse magát és fegyverét ne tartsa a gépkocsi irányába.

f) Fegyveres testület állományába tartozó gépkocsi igazoltatása:

A fegyveres testületek állományába tartozó gépkocsi igazoltatása megegyezik a polgári gépkocsi igazoltatásával, az alábbi eltérésekkel:

- ha a gépkocsiban ülő rangidős feljebbvaló okmányai rendben vannak, a gépkocsiban ülő többi személyt nem kell igazoltatni,
- amennyiben a járőr a gépkocsiban ülők között előljárót ismer fel, nem igazoltatja, hanem nála jelentkezik.

g) Vasúton utazók igazoltatása:

Vonatokhoz a személyek okmányainak ellenőrzésére két vagy több fős járőrt kell vezényelni. Az ellenőrzendő vasúti

kocsi és a járőrparancsnok biztosítását az okmányellenőrzés idejére — három fős járőr esetében — az alábbiak szerint kell végrehajtani:

A járőr egyik tagja a vasúti kocsi egyik peronján, a járőr másik tagja a vasúti kocsi másik peronján biztosít úgy, hogy a járőrparancsnokkal az állandó összeköttetés meglegyen. Az igazoltatás ideje alatt meg kell akadályozni az egyik kocsiból a másik kocsiba való átjárást. Az igazoltatás lehetőleg a kalauz jelenlétében történjen.

A járőrparancsnok felszólítja a vasúti kocsiban utazókat: „Jó napot kívánok! Igazoltatás végett kérem a személyi igazolványok felmutatását.” Az igazoltatás során a vasúti kocsi valamennyi helyiségét meg kell nézni.

Fegyveres testületek állományba tartozó személyek vonaton történő igazoltatásuk esetén kérhetik a járőr igazolását. Ilyen esetben — ha az igazoltatandó magasabb rendfokozatú — a járőr köteles igazolásképpen felmutatni a részére kiadott nyíltparancsot. Ennek felmutatása után a fegyveres testületek állományába tartozó személyek is kötelesek a járőr felszólításának eleget tenni és igazoltatásukhoz a szükséges okmányokat felmutatni.

Elfogás esetén az elfogott személyt a vonat szolgálati fülkéjébe kell kísérni, ahol a járőr egy tagjának őriznie kell. Az elfogott személyt a legközelebbi határőr egységhez (alegységhez) kell kísérni további eljárás végett.

Elfogás után meg kell akadályozni, hogy az elfogott személy a vonatról leugorva szökést kíséreljen meg. Amennyiben a szökés mégis bekövetkezik, a vészféket meg kell húzni és az üldözést azonnal meg kell kezdeni. A megszökött személyt a járőrnek minden körülmények között el kell fognia.

A vészféket csak szökés esetén szabad meghúzni, vagy ha az elfogott, illetve elfogandó személy a vonatból bűnjelet, bűntárgyat, csomagot dobott ki. Vészfék használata esetén a járőrparancsnok csak a nevét és állománytestének postafiók számát köteles a vasúti közeg felszólítására bemondani.

Amikor a vonat állomásra érkezik, az okmányellenőrzést félbe kell szakítani. A járőr tagjai (rejtetten elhelyezkedve)

figyelmükre, hogy kik szállnak fel a vonatra. A vonat indulása után az okmányellenőrzést tovább kell folytatni, — az utólag felszállt utasok ellenőrzését is beleértve.

h) Autóbuszon utazók igazoltatása:

Az igazoltatást mindig a leszállásra kijelölt ajtónál kell megkezdeni, hogy az autóbuszt csak az tudja elhagyni — aki igazolta magát.

Ha az igazoltatás már megkezdődött, nem lehet megengedni, hogy igazoltatás nélkül bárki is leszállhasson. Ezért az igazoltatást csak a járőr egyik tagja végezze, míg a másik az ajtónál állva az utasokat figyelje és biztosítsa.

Menetrendszerűen közlekedő autóbuszt csak külön parancsra lehet igazoltatás céljából leállítani. Ebben az esetben a jelzés leadása ugyanúgy történik, mint a személygépkocsiknál.

A fegyveres testületek állományába tartozó személyek autóbuszon történt igazoltatásuk esetén, hasonlóképpen, mint a vonatokon, kérhetik a járőr igazolását.

i) Határvízen közlekedő személyek igazoltatása:

Határvízekén közlekedő személyek igazoltatása történhet a vízijárművön és a partra szólítva. Az igazoltatást végző járőr az idegen vízijárműbe nem szállhat át.

j) A határsáv- (kishatárszéli) forgalomban közlekedő személyek igazoltatása:

Ott ahol a határsávforgalom részére megnyitott átkelőhelyen nincs forgalomellenőrző pont, az őrsök ellenőrzik a határsávforgalomban résztvevő utasok okmányait, okmányellenőrző-járőrök útján, vagy az őrsön.

Az őrsparancsnok olyan szolgálatba, ahol külföldi állampolgárokkal kell érintkezni, a legjobb megjelenésű határőröket vezényelje.

E járőrök ismerjék a határsávforgalomnak egyezményekben és külön rendeletekben előírt rendjét, a rendszeresített határátlépési engedélyeket, valamint az ilyen forgalomban

résztvevő utasokra vonatkozó legfontosabb vámszabályokat. Okmányellenőrzés alkalmával azt is ellenőrizni kell, hogy a határsávforgalomban belépett külföldi a határátlépési engedélyben megnevezett helységeken kívül nem távozott-e más községekbe vagy az ország mélységi területére.

252.

Igazoltatás alkalmával elfogadható okmányok:

Személyazonosság megállapítására a járőr az alábbi igazolványokat fogadhatja el:

Polgári személyeknél:

az érvényes személyi igazolványt, valamint ennek kiegészítése-képpen a határővezetben: a határővezetben tartózkodásra jogosító állandó vagy ideiglenes engedélyt (a határővezetben lakó személyeknél a határővezetben állandó tartózkodásra jogosítvány a személyi igazolványban bélyegzéssel van igazolva), az 500 m-es, illetve az 50 m-es határsávban tartózkodásra jogosító engedélyt, határvizeken a határvízi közlekedési, halászati (horgászati) engedélyt, határsávforgalomban a határátlépési engedélyt. Minden esetben ellenőrizni kell, hogy a bejegyzések nincsenek-e meghamisítva.

Fegyveres testületek állományába tartozó személyeknél:

az érvényesített katonai (szolgálati) igazolványt.

A katonai (szolgálati) igazolványon kívül a járőr köteles az alábbi kiegészítő okmányok valamelyikét kérni:

- nyíltparancsot,
- szabadságolási igazolványt,
- eltávozási engedélyt,
- menetlevelet.

Okmányellenőrzés közben a járőr ügyeljen a következőkre:

- az okmány minden egyes pontja helyesen legyen kitöltve,
- az igazolványban levő arckép az igazolvány felmutatóját ábrázolja-e,

- bélyegzők valódiságára és sértetlenségére,
- az okmány kiállítására, keltezésére és érvényességének határidejére,
- az okmány felmutatójának születési helyére, munkahelyére, lakóhelyére és a bejegyzésekre.

253.

Az okmányellenőrző-járőr fogja el azokat a személyeket:

- akiknek egyáltalán nincs okmányuk,
- akiknek nincs személyazonossági igazolványuk,
- akiknek nincs joguk a határővezetbe való beutazásra és ott-tartózkodásra,
- akiknek okmánya a járőr előtt gyanús vagy hamisítottnak tűnik,
- akik valamilyen más oknál fogva a járőr előtt gyanúsak.

254.

Az okmányellenőrző-járőr vonaton, hajón, vasútállomáson és kikötőben ne avatkozzék bele a hivatalos személyek munkakörébe és magatartásával ne akadályozza a közlekedési szervek munkáját.

255.

Vásári-, ünnep- és munkaszüneti napokon vagy razzia esetén okmányellenőrző-járőrt kell küldeni az útkereszteződésekhez, az útcsomópontokhoz és esetleg ideiglenesen felállított szűrőpontokhoz.

256.

Az okmányellenőrző-járőr szolgálatteljesítés közben segítségért fordulhat:

- a Határőrség, a Rendőrség, a Karhatalom és a Magyar Néphadsereg beosztottaihoz,
- a HECS tagjaihoz;

- a vasútállomások vezetőihez,
- a Munkásőrség tagjaihoz,
- a helyi tanácsszervekhez, állami gazdaság vagy termelőszövetkezet vezetőihez,
- az esemény körzetében tartózkodó személyekhez.

257.

Az okmányellenőrző-járőr az elfogott személyeket önállóan vagy riadócsoport útján állítja elő az őrsre.

A határővezet megsértése miatt vonaton elfogott személyeket a járőr menetvonala végén átadja az állomáson létesített szolgálati helyiségben működő vizsgáló tisztnek vagy bekíséri az alegységhez.

258.

A kikötőhelyeknél, parti műszaki záron létesített átjáróknál szolgálatot teljesítő okmányellenőrző-járőr ellátja a határfolyókon és tavakon levő vízijárművek kikötőhelyének őrzését is és megakadályozza a határsértés elkövetését vízijárművek felhasználásával.

A járőr feladata, hogy elvégezze az okmányok kezelését és a Határőrség által kiadott engedély alapján a kikötőhelyről kiengedje a vízi járműveket.

A kikötőhely területére vezényelt járőrnek ismernie kell:

- a kikötőhelyen levő vízijárművek (csónak, motorcsónak, stb.) mennyiségét,
- a vízijárművek igénybevételének rendjét,
- a határvízen való hajózás rendjét,
- a feladatát abban az esetben, ha a vízijárművek nem térnek vissza a kikötőhelyre vagy jogtalanul akarják igénybe venni azokat.

259.

A járőr vezessen nyilvántartást a kikötőhelyről kibocsátott vízi járművekről a következő rovatokkal: kelt, a vízijármű

száma, a tulajdonos neve, a kikötőből való kiindulás és visszaérkezés időpontja.

A járőr ügyeljen arra, hogy visszaérkezése után minden vízijárművet lelakatolható láncsal erősítsenek egy cementoszlophoz és emeljék ki a partra. Ha a vízijármű a megállapított időre nem érkezik vissza a kikötőhelyre, a járőr azonnal jelentse az őrsparancsnoknak.

A kutatócsoport

260.

A kutatócsoport általában 3—20 főig terjedő létszámú határőrcsoport, amelyet határsértő üldözésére, kutatására és elfogására vezénylünk. A kutatócsoport megerősítésére nyomozókutya és rádiókészülék osztható be. Parancsnokául tisztet, jól kiképzett tiszthelyettest, vagy tisztet kell vezényelni.

Kísérőként a HECS tagjai is igénybe vehetők.

261.

A kutatócsoport feladata:

- a terep és a határ megközelítési útjain levő tereptárgyak átvizsgálása,
- befelé igyekvő határsértő üldözése,
- erdőkben, bozótokban, községekben vagy egyes épületekben rejtőző határsértők kutatása,
- felderítési adatok alapján határsértők elfogása,
- ellenséges repülőgépek repülési irányában a terep átkutatása, ejtőernyősök vagy röplapok után.

262.

A harci feladatban a kutatócsoport részére meg kell határozni:

- a kutatás célját, a keresett személyek számát és ha lehet, személyleírását,

- a menetvonalat vagy a kutatás irányát, a kutatócsoport részére kijelölt terepsáv határait, kiigazodási terepszakaszokat,
- a jelentések továbbítására vagy az összeköttetésre szolgáló helyeket,
- a terep és a tereptárgyak átvizsgálásának módját,
- az összeköttetés és együttműködés jeleit,
- a kutatás megkezdésének és a gyülekezési helyre érkezésnek az idejét.

263.

A kutatócsoport-parancsnok miután megkapta a kutatás bevezetésére vonatkozó parancsot, köteles tanulmányozni a terepet az adott irányban, meghatározni a kutatók számát, a menetvonalat és a mozgás rendjét, megállapítani a jelzéseket és a portyázó járőrökkel való összeköttetésre szolgáló jeleket.

264.

A kutatócsoport — a határsértők elfogása, a terep és tereptárgyak átkutatása céljából — saját állományából portyázó járőröket küld ki, nappal 300—500 méterig, éjjel látótávolságra. A kutatócsoport parancsnoka a portyázójárőrök részére határozza meg, hogy a csoporttól milyen távolságra távolodjanak el, adja meg menetirányukat, a terep és a tereptárgyak átkutatásánál mire fordítsanak figyelmet és határsértők észlelésekor milyen jelzéseket és jeleket alkalmazzanak.

265.

A portyázójárőrök a terep és a tereptárgyak éber figyelése és kutatása közben kötelesek állandó összeköttetést tartani a kutatócsoport parancsnokával. A portyázójárőrök feladatukat figyelés, fülelés, a terep és a tereptárgyak átvizsgálása útján hajtásuk végre úgy, hogy mindent lássanak, de ők maguk ne váljanak láthatóvá az ellenség előtt.

A portyázójárőrök az álcázás követelményeit betartva kötelesek gyorsan átvizsgálni minden rejtőzésre alkalmas helyet (épületeket, facsoportokat, bokros, bozótos részeket) ügyelve minden olyan jelre, amelyből határsértő jelenlétére lehet következtetni (cigarettavégek, ételmaradékok, stb.) és minden észrevételről azonnal kötelesek jelentést tenni a kutatócsoport parancsnokának.

267.

A kisebb erdőket a kutatócsoport portyázójárőrei kutassák át — keresztülmenve az erdő közepén és szélén — a nagyobb, de ritka erdőt láncalakzatban vizsgálják át. A nagy, sűrű erdőket a kutatócsoport tagjai láncalakzatban, egymástól látótávolságra szétbontakozva, de nem több mint 50 m-re egymástól kutassák át. Kutatás közben feltétlenül figyelmet kell fordítani a fák koronáira, a ledőlt fákra, a bozótos részekre, ahol a határsértők megbújhatnak.

268.

Kisebb községekben határsértők kutatása a községbe vezető utak figyelésének megszervezésével kezdődik, majd a helyi lakosságot kell kikérdezni és utána házak, fészerek és olyan helyek kutatása következik, ahol a határsértők elrejtőzhetnek. Az épületek átkutatása az ablakok, ajtók és a padlás külső figyelésének megszervezésével kezdődik, majd a házban belül levő összes helyiségeket, padlást, pincét alaposan át kell kutatni.

269.

A kutatócsoport a határsértők kutatását aktívan folytassa a határsértők tartózkodási helyére vonatkozóan, különösen az erdészek, pásztorok, stb. kikérdezése útján, szerezzen adatokat a helyi lakosoktól, figyelmet fordítva a határsértők által menetközben eldobott különféle tárgyi bizonyítékokra.

270.

A kutatócsoport a határsértők üldözését végezheti nyomon

vagy a nyomokkal párhuzamosan, azonban mindkét esetben gyorsan és teljes erőfeszítéssel ténykedjen.

Az elfogottak kísérését és őrizetét a kutatócsoport saját erejével látja el.

A zárócsoport

271.

A zárócsoport létszáma legalább egy raj, melyet tiszt, tiszthelyettes vagy tisztos parancsnoksága alatt a határsértők várható mozgási irányában levő terepszakaszok lezárására vezényelnek. A zárócsoport golyószóróval, jelzőkészülékkel, híradó és más technikai eszközökkel is megerősíthető.

272.

A harci feladatban a zárócsoport részére meg kell határozni:

- a keresett személyek számát és ha lehet személyleírását,
- a lezárandó terepszakaszt és a figyelési sávot,
- a menetirányt és a lezárandó terepszakasz zárásának időpontját,
- a lezárandó terepszakaszon a szolgálat megszervezésének módját,
- az összeköttetés és az együttműködés jelzéseit.

273.

A zárási terepszakaszon legyen jó kilátás és kilövés, foglalja magába a határsértők mozgásának valószínű irányát és biztosítson jó álcázási lehetőséget a zárócsoport tagjai részére. A lezárandó terepszakasz szélessége a zárócsoport létszámától és a terepviszonyoktól függ.

274.

A zárócsoport parancsnoka a lezárandó terepszakasz őrzését egyes és páros, mozgó és álló járőrök kiküldése útján szervezi meg a határsértők mozgásának valószínű irányában.

A járőrök közötti távolságot a lezárandó terepszakasz jellege, az irány fontossága és a rendelkezésre álló erő határozza meg.

275.

A zárócsoport parancsnoka köteles állandó ellenőrzést gyakorolni a kiküldött járőrök szolgálatellátása felett, különös figyelmet fordítva azok álcázására és éber szolgálatteljesítésére.

276.

A lezárandó terepszakasz vonala előtti figyelésre felhasználhatók egyes fák, magaslatok és építmények.

277.

Ha a határsértőket a zárócsoport vonala előtt fedik fel, vagy ha azok áttörnek a lezárt terepszakaszon, a zárócsoportparancsnok jelentse ezt a zárócsoportot kiküldő parancsnoknak és szervezze meg az üldözést.

VII. Fejezet

A HATÁRŐR ŐRS SZOLGÁLATÁNAK MEGSZERVEZÉSE

Az őrs helye és szerepe a határőrizetben

278.

A határőr őrs az államhatár meghatározott szakaszán látja el a határőrizet feladatait. A határszakasz hosszát, valamint az őrs elhelyezését a Határőrség országos parancsnoka határozza meg.

Szervezetszerűen az őrs a zászlóalj vagy közvetlenül a kerület alárendeltségébe tartozik és rendelkezésére állnak az államhatár megbízható őrzéséhez szükséges erők és eszközök.

279.

A határőr őrs az államhatár rábizott szakaszának őrzését saját személyi állományából az őrs egész mélységébe vezényelt jár-

örökkel, határsértők üldözésével és kutatásával, a határővezeti rend betartásának ellenőrzésével és razziákban való részvétellel valósítja meg.

280.

Az ország általános védelmi rendszerében az őrs előretolt támpontot alkot, mely a Magyar Néphadsereg előrevetett egységeivel együttműködve visszaveri a magyar területre betört ellenség támadását.

Kisebber erejű ellenséges csoportok betörését az őrs saját erőivel és eszközeivel, a szomszédos alegységeknek és az előljáró parancsnok tartalékának támogatásával veri vissza.

Az őrs szolgálati személyeinek kötelességei

Az őrsparancsnok

281.

Az őrs szolgálati tevékenységének irányítását az őrsparancsnok végzi, aki a kerület vagy zászlóalj parancsnokának van alárendelve.

Az őrsparancsnok szolgálati előljárója az őrs egész személyi állományának és teljes felelősséggel tartozik az államhatár rábízott szakaszának őrzéséért, az őrs harckészültségéért, a személyi állomány katonai, politikai és szakkiképzéséért, neveléséért, fegyelmeért, az anyagi ellátottságáért, a beosztottak egészségéért, valamint az őrs fegyverzetének, haditechnikájának állapotáért.

Az őrsparancsnok a Fegyveres Erők Fegyelmi Szabályzata szerint a századparancsnok dicsérő és fenyegető jogkörét gyakorolja.

282.

Az őrsparancsnok kötelességei:

- biztosítsa határszakaszának sértetlenségét és a határ rendjének betartását,
- szervezze és irányítsa az őrs végrehajtószolgálatát,

- biztosítsa a személyi állomány magasfokú politikai, erkölcsi színvonalát, katonai fegyelmét, szervezettségét, harckészültségét,
- ismerje és szigorúan tartassa be a határra vonatkozó nemzetközi szerződéseket és egyezményeket,
- ha a határ rendjét akár túloldalról, akár honi területről megsértik, az őrsparancsnok rögzítse az esemény körülményeit, intézkedjék a helyszín és a nyomok biztosítására, ha van rá mód készítsen vagy készíttessen fényképfelvételeket a helyszínről vagy az eseményről és azonnal tegyen jelentést előljáró parancsnokának,
- szüntelenül tökéletesítse a határőrizet módszereit és eszközeit, rendszeresen tanulmányozza az ellenség módszereit, a határsértők által alkalmazott ravaszságokat, elemezze a határőrizet eredményeit, a járőrszolgálat tapasztalatait, a harckiképzés és a személyi állomány katonai fegyelmének állapotát,
- ismerje és hajtsa végre a Magyar Néphadseregnek a Határőrségnél is érvényes szabályzatait és utasításait, a határőrizetre vonatkozó parancsokat és utasításokat és követelje meg a személyi állománytól azok végrehajtását,
- a végrehajtószolgálatban eltöltendő idejét a határhelyezettől és a kapott feladatoktól függően maga határozza meg,
- állandóan tökéletesítse beosztottai harci és szaktudását, hogy kiválóan értsenek a nyomolvasáshoz, az álcázáshoz, figyeléshez és füleléshez, hogy minden járőrnemben ügyesen el tudják látni a határőrizeti feladatokat, nevelje őket a határszolgálat mestereivé, olyanokká, akik tökéletesen ismerik fegyvereiket,
- nevelje a személyi állományt hazaszeretetre, a párthoz és a kormányhoz való hűségre. Nevelje magasfokú határőrérségre, bátorságra, találékonyságra, növelje állóképességét, kezdeményezőképességét és a dolgozó nép ellenségei iránti gyűlöletét,
- gondoskodjon beosztottai pihenéséről és szükségleteinek kielégítéséről, dicsérje meg az arra érdemeseket, fenyítse

- meg a vétségek elkövetőit, nevelje őket az elvtársiasság szellemében,
- szilárdítsa a tiszthelyettesek és tisztsek tekintélyét, növelje szerepüket a harcosok nevelésében és kiképzésében,
 - szervezze az őrs kiképzését, helyettesével állíttassa össze a havi kiképzési tervet, azt ellenőrizze és hagyja jóvá,
 - ellenőrizze az őrs határőreinek, tiszteseinek, tiszthelyetteseinek és tisztjeinek politikai és katonai ismereteit,
 - rendszeresen és gondosan nevelje és oktassa a járőrparancsnokokat, határszolgálatos kiképzés terén vezessen részükre gyakorlati foglalkozásokat, fokozza felelősségérzetüket a határőrizet iránt,
 - mindennapi munkájában támaszkodjék a párt- és ifjúsági szervezetek munkájára, igényelje ezek segítségét a szolgálat, a harci és politikai kiképzés, valamint az őrsön levő katonai fegyelem megjavítására,
 - irányítsa és rendszeresen ellenőrizze az őrs gazdálkodását, beosztottait nevelje az állami és katonai javak megkímélésére és megóvására, ügyeljen a lakó- és egyéb helyiségek karbantartására, a belrendre és legalább kétszer havonta személyesen ellenőrizze azokat,
 - mindenkor a határhelyzetnek megfelelően használja fel a határőrizet erőit és eszközeit,
 - tartson tevékeny kapcsolatot a helyi párt- és KISZ szervekkel valamint a tanácsokkal,
 - a nyomsávot és műszaki berendezéseket tartassa állandóan használható állapotban, legalább hetenként egyszer személyesen ellenőrizze azok állapotát,
 - a határjelek és a határnyíladékok állapotát legalább kéthavonként egyszer személyesen ellenőrizze. A határjelek hiányosságairól vagy eltűnéséről azonnal tegyen jelentést előljáró parancsnokának,
 - bármilyen helyzetben személyesen irányítsa az őrs harci tevékenységét, tanúsítson bátorságot, leleményességet és hozzáértést az őrs személyi állománya vezetésében,

- szervezze meg a határőrök előírás szerű elhelyezését, tartson szigorú belrendet és fegyelmet az őrön,
- ismerje az őr teljes személyi állományát, minden beosztott nevét, rendfokozatát, szolgálati idejét, beosztását, szakképzettségét, jellembeli tulajdonságait, egyéni képességét és családi körülményeit, rendszeresen beszélgessen el az alárendeltekkel abból a célból, hogy idejében tudomást szerezzen panaszaikról és kéréseikről,
- irányítsa az őrön folyó szocialista versenyt,
- rendszeresen ellenőrizze a határőrizeti és kiképzési okmányok állapotát, vezetését,
- terjessze elő az arra érdemes határőröket, tisztéseket, tiszt-helyetteseket és tiszteket dicséretre, jutalomra,
- terjessze fel beosztottai kérelmeit, panaszait és beadványait, amennyiben azok elintézése saját hatáskörét meghaladja,
- gondoskodjék arról, hogy a személyi állomány minden járandóságát megkapja, ismerje szükségleteiket,
- gondoskodjék alárendeltjeinek egészségügyi ellátásáról, ügyeljen a tisztasági rendszabályok betartására,
- ellenőrizze a helyettesei által vezetett foglalkozásokat, azok színvonalát és előírás szerinti megtartását,
- gondoskodjék a lovak rendeltetésszerű felhasználásáról, ismerje nevüket, teljesítő képességüket, fogyatékoságukat. Ügyeljen az istállózásra, patkolásra, hetenként ellenőrizze a lóállomány állapotát, ápoltsági fokát, az istállók belrendjét, a szerszámok és országos járművek karbantartását.

283.

Az őrparancsnok legfontosabb feladatai közé tartozik az őrzendő határszakaszon levő terep sajátosságainak és a határsértők valószínű mozgási irányainak tanulmányozása.

Az őrzendő határszakasz terepének tanulmányozása történhet:

- térkép alapján,
- személyes felderítés útján,

- a terep politikai, gazdasági, földrajzi, térképészeti leírása segítségével és a helyi tanácsoknál található okmányok alapján,
- a helyi lakosok kikérdezésével,
- az operatív felderítés adatai és a járőrök figyelőszolgálatának túloldalra vonatkozó jelentései alapján.

284.

Az őrsparancsnok a felsorakozott személyi állomány előtt tegylen jelentést, ha az előljáró parancsnokság előzetes közlése után az őrsre érkeznek:

- az MSZMP Politikai Bizottságának tagjai, póttagjai,
- a Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsának Elnöke, helyettesei,
- a Magyar Népköztársaság Honvédelmi Minisztere,
- a Magyar Népköztársaság Belügyminisztere,
- a belügyminiszter első helyettese.

Pl.: „Miniszter Elvtárs! Kovács István százados a zsirai őrs parancsnoka jelentem, az őrs személyi állománya az Ön fogadására felsorakozott. Az őrs szakaszán az elmúlt határőrizeti napon ... esemény történt (nem történt).”

A felsorolt személyek látogatását be kell jegyezni a Határőrizeti Naplóba.

Az őrsparancsnok helyettese

285.

Az őrsparancsnok helyettese az őrsparancsnoknak van alárendelve. Szolgálati előljárója az egész személyi állománynak, kivéve az őrsparancsnok politikai helyettesét. Felelős a személyi állomány kiképzésének szervezéséért, vezetéséért és jó végrehajtásáért, nyilvántartásáért, a határőrök és tisztesek neveléséért, az őrs belrendjének fenntartásáért, az őrs védelmi körletének állapotáért. Az őrsparancsnok távollétében az őrsparancsnok feladatkörét látja el és ennek jogai illetik meg.

Az őrsparancsnokhelyettes a Fegyveres Erők Fegyelmi Szabályzata szerint a szakaszsparancsnok dicsérő és fegyelmi jogkörét gyakorolja.

286.

Az őrsparancsnokhelyettes kötelességei:

- közvetlenül vezesse az őrs személyi állományának határ-
szolgálatos és katonai kiképzését, ügyeljen arra, hogy a
tisztesek helyesen oktassák a határőröket,
- módszertanilag naponta készítse fel a kiképző tisztest és a
rajparancsnokokat, az általuk készített foglalkozási terveket
hagyja jóvá,
- gyűjtse a végrehajtószolgálat ellátásában előforduló hibák
tapasztalatait, tegyen javaslatot ezek megszüntetését
célzó foglalkozásokra,
- ismerje az őrs személyi állományát, a beosztottak családi
és utónevét, születési évét, jellembeli tulajdonságait, egyéni
képzettségét, bevonulás előtti polgári foglalkozását, családi
helyzetét, előrehaladását vagy lemaradását kiképzés terén,
- szigorúan ügyeljen arra, hogy az őrs személyi állományá-
nak magatartása fegyelmezett és külső megjelenése kifo-
gástalan legyen, tartsa be az öltözködési szabályokat,
- jelentse az őrsparancsnoknak a személyi állomány szükség-
leteit, az általa adott dicséreteket és fenyítéseket,
- az őrsparancsnok utasítása szerint vegyen részt a végre-
hajtószolgálat ellenőrzésében. Rendszeresen ellenőrizze
az őrs belszolgálati közegeit, kéthetenként pedig a fegyve-
rek, a technikai eszközök, a ruházat tárolását és karbantar-
tását,
- személyesen ellenőrizze a foglalkozások anyagi biztosítását,
a foglalkozás után az anyagok leadását és azok állapotát.

Az őrsparancsnok politikai helyettese

287.

Az őrsparancsnok politikai helyettese szolgálati előjárója az alegység személyi állományának, a parancsnokhelyettes kivételével.

A politikai helyettes állami és egyben pártfunkcionárius. Felelős a felsőbb politikai szerveknek és az alegység parancsnokának a politikai munka állapotáért.

Az őrsparancsnok politikai helyettese fenyegető és dicsérő jogköre megegyezik a szakaszparancsnok fenyegető és dicsérő jogkörével.

288.

Feladata értelemszerűen megegyezik a Magyar Népköztársaság Fegyveres Erőinek Belsőszolgálati Szabályzatában rögzített „A századparancsnok politikai helyettese” feladatával.

Továbbá:

Nevelje a személyi állományt a haza határának őrzéséért érzett felelősségre, állhatatosságra, a határőrzés módszereinek elsajátítására és alkalmazására, a határőrzés eszközeinek megbecsülésére és fejlesztésére.

Tartson szoros kapcsolatot a területi párt-, állami-, társadalmi- és fegyveres szervekkel. Ismerje a párt helyi politikáját és nyújtson segítséget a területi szerveknek.

Nevelje a személyi állományt a helyi lakosok megbecsülésére, akadályozza meg, hogy durvaságot kövessenek el ellenük. A helyi párt- és állami szervekkel közösen vegye elejét annak, hogy ellenséges, vagy rosszindulatú elemek rombolhassák a Határőrség és a lakosság közötti jó viszonyt.

Az őrsellátó tiszthelyettes

289.

Az őrsellátó tiszthelyettes az őrsparancsnoknak és helyetteseinek van alárendelve. Fő feladata a személyi állomány anyagi

ellátása. Elöljárója a személyi állománynak, a tisztek kivételével. Az őr s tiszteinek távollétében az őrparancsnok helyettese. Felelős az őr s gazdálkodásának megszervezéséért és helyes vezetéséért, a személyi állomány járandóságainak kellő időben történő kiadásáért, a ruházati és vonatanyag, élelem, lótap, fegyverek, lőszer és szolgálati állatok helyes nyilvántartásáért, megóvásáért és őrzéséért, az előírt belrend fenntartásáért, a mosatásért, a személyi állomány fürdetéséért, ruházatának és lábbelijének (mérétszerinti) biztosításáért.

290.

Az őrse llátó tiszthelyettes kötelessége:

- megszervezni az élelmiszerek, a ló- és kutyatáp biztosítását, átvételét, beszállítását és erről nyilvántartást vezetni,
- havonta ellenőrizni az élelmiszer, a ló- és kutyatápkészlet maradványát és egyeztetni az őr s anyagainak nyilvántartását az előljáró törzs nyilvántartásával,
- beszélgetéseket és foglalkozásokat vezetni az őr s személyi állományának az anyagok helyes felhasználására, megóvására és őrzésére vonatkozóan,
- irányítani a szakácsok munkáját, ügyelni a konyha és étkezdé tisztaságára,
- megszervezni az őrslaktanya területének állandó tisztántartását,
- ellenőrizni a lőszernek és az őr sügyeletesnél levő felszerelési cikkeknek karbantartását, őrzését és kiadását a járőrök részére,
- kellő időben összeállítani a személyi állomány illetmény-jegyzékét, felterjeszteni azt a magasabb törzshöz, átvenni az illetményt és átadni az őr s parancsnoknak kifizetés végett, majd a jegyzéket visszaküldeni az előljáró törzs pénztárosának,
- rendszeresen jelentést tenni az őr s parancsnoknak az őr s gazdálkodásának állapotáról,
- résztvenni a járőr ellenőrző szolgálatban havi 60 óra megterheléssel az eligazító szolgálat ellátása mellett. (A szolgál

lat szervezésénél figyelembe kell venni, hogy 1—6-ig és 15—17-ig — amikor a hóvégi számadások szerkesztése, költségügyi illetmények és egyéb pénzügyi kifizetések vannak — az őrsellátó tiszthelyettes szolgálatba ne legyen beosztva.)

Őrs raktárkezelő

291.

Az őrsellátó tiszthelyettes anyagi helyettesítése céljából nyugati és déli viszonylatú kerületek őrsseinél — az arra rátermettek közül — őrs raktárkezelőt kell kiválasztani. Az őrs raktárkezelője az őrsellátó tiszthelyettesnek van közvetlenül alárendelve. Szolgálatba vezénylése úgy történjen, hogy az őrsellátó tiszthelyettes távolléte esetén minden esetben az őrsön tartózkodjon. Felelős a kezelésére bízott eszközök, anyagok mennyiségének meglétéért és karbantartásáért. Köteles a kezelésére bízott eszközöket, anyagokat hiánytalanul biztonságosan megőrizni, helyesen tárolni és mindent megtenni annak érdekében, hogy a rábízott eszközöket, anyagokat a káros behatásoktól — ideértve az eltulajdonítás veszélyét is — megóvjaa.

292.

Az őrs raktárkezelő:

- végzi az eszközök, anyagok átvételét, tárolását, kezelését, gondozását, kiadását (lőszer kivételével),
- felelős a raktári forgalomban a mennyiségi és minőségi átvétel, illetve kiadás szabályos lebonyolításáért.

Ennek érdekében:

- tudjon arról, hogy az őrs raktáraiból kiknek az ellátására adható ki anyag,
- ismerje a gondjaira bízott eszközök, anyagok átvételére, megőrzésére, kiadására, cserélésére, tárolására, karbantartására vonatkozó szabályokat,
- átvétel vagy kiadás előtt vizsgálja meg a vonatkozó okmányok szabályszerűségét és azok alapján az eszközök, anyagok mennyiségi és minőségi azonosságát,

- tagadja meg az anyagkiadást bármely személy részére, aki okmány nélkül akar vételezni,
- rendszeresen és állandóan ellenőrizze a raktári készletet,
- vezesse a részére előírt nyilvántartásokat, pontosan, kultúraltan, jól olvashatóan,
- ügyeljen a raktár tűzbiztonságára,
- tartsa tisztán és rendben a raktárhelyiséget,
- gondoskodjon a raktár biztonságos zárvatartásáról,
- szorgalmazza (kérje, javasolja) azon előfeltételek megteremtését, melyeket a szabályzatok, utasítások az anyagkezeléssel, tárolással, stb. kapcsolatban előírnak,
- a végrehajtószolgálatban napi 4 órát teljesítsen.

Nyomozó kutyavezető tiszthelyettes

293.

Az őrs nyomozó kutyavezető tiszthelyettese az őrsparancsnoknak és helyetteseinek van alárendelve. Szolgálati előjárója az őrs sorozott állományú járőr kutyavezetőinek. Felelős az őrs állományába tartozó szolgálati kutyák továbbképzéséért.

294.

A nyomozó kutyavezető tiszthelyettes kötelessége:

- a szolgálati kutyákra vonatkozó utasítás betartásának folyamatos ellenőrzése,
- az őrs határszakaszának alapos ismerete, a járőrök részére harci feladat megadása,
- befelé történt határsértés esetén nyomozókutya alkalmazásával a határsértő üldözése és elfogása,
- kifelé történt büntetlen határsértés esetén nyomozókutya alkalmazásával a visszafelé vezető nyomok követése, a határsértő kiindulási pontjának, vagy segítőinek megállapításáig,

- javaslatot tenni az őrs parancsnokának a szolgálati kutyák alkalmazására,
- jelentés készítése a szolgálati kutyák mindennemű alkalmazásáról.

295.

A sorozott állományú nyomozó kutyavezető tisztesek feladatköre azonos a hivatásos állományú nyomozó kutyavezetők feladatkörével.

Eligazító tisztes

296.

Az eligazító tisztes az őrsparancsnoknak és helyetteseinek van alárendelve. Szolgálati előjárója az őrs határőreinek és rajparancsnoki beosztású tiszteseinek. Felelős a járőrök szolgálatba való felkészítéséért és eligazításáért. Az őrs tisztjeinek és tiszt-helyetteseinek távollétében az őrsparancsnok helyettese.

Az őrseligazító tisztes a szakaszparancsnok helyettes dicsérő és fenyítő jogkörét gyakorolja.

Kötelessége:

- ismerje az őrs határszakaszát, a műszaki berendezéseket, a határjeleket,
- az eligazító szolgálat ellátása és a járőrök részére harci feladat megadása az őrsparancsnok határőrizeti elhatározásának megfelelően,
- az őrsparancsnok elhatározása alapján naponta vezetni a Határőrizeti Naplót (önállóan szolgálatot nem szervez),
- rendben tartani az eligazító szobát, ellenőrizni a járőrök felszerelését, a technikai eszközök felhasználását és karbantartását. Az észlelt hiányosságokat jelenteni az őrsparancsnoknak,
- az őrsparancsnok utasítása szerint ellenőrizni a belszolgálatot, megszüntetni a tapasztalt hiányosságokat,
- legalább hetenként egyszer ellenőrizni a sorozott állomány járőrlőszerét,

- rendszeresen ellenőrizni az őrs határszakaszán levő magasfigyelők berendezését és állapotát, irányítani a nyomsávművelést, a határnyiladék és az aknamező előterepének tisztítását, ellenőrizni a járőrkapuk zárhatóságát,
- a kiképző tisztas távollétében az őrsparancsnok utasítása alapján felkészülni és vezetni a kiképzési foglalkozásokat,
- ügyeljen a határőrök és tisztesek külső megjelenésére, az őrsről való eltávozáskor ellenőrizze, hogy szabályzat szerint vannak-e öltözve, ismerik-e az utcán és nyilvános helyeken betartandó magatartási szabályokat,
- intézkedjék az őrs ügyeletes útján a szolgálatban levők meleg étkezésének biztosítására,
- az őrs tisztjeinek és tiszthelyetteseinek távollétében érkezett parancsokat hajtsa végre, illetve hajtassa végre és eze-
ket jelentse az őrsparancsnoknak,
- jelentse az őrsparancsnoknak az őrs határőreinek és tiszte-
seinek általa adott dicséretet és fenytést.

A kiképző tisztas

297.

A kiképző tisztas az őrsparancsnoknak és helyetteseinek van alárendelve. Szolgálati elöljárója az őrs határőreinek és rajparancsnoki beosztású tiszteseinek. Felelős a napirend betartásáért, az őrs belrendjéért, a határőrök és rajparancsnoki beosztású tisztesek alaki fellépéséért, öltözetéért, a kiképzésen való részvételéért és a foglalkozások anyagi biztosításáért.

A kiképző tisztas a szakaszparancsnok-helyettes dicsérő és fenytő jogkörét gyakorolja.

Kötelessége:

- ismerje az őrs határszakaszát, a műszaki berendezéseket, a határjeleket,
- az őrsparancsnok és helyettesei utasításai szerint vezesse a sorállomány kiképzését, esetenként a rajparancsnokokat készítse elő a soronkövetkező kiképzési feladatokra,

- határszolgálatos foglalkozásokon, mint az őrsparancsnok-helyettes segítője vegyen részt, a kapott eligazítások alapján tevékenykedjen, esetleg foglalkozásokat vezessen,
- az általa vezetendő foglalkozások tervét két nappal a foglalkozást megelőzően jóváhagyás végett mutassa be az őrsparancsnok helyettesének. A foglalkozás után tegyen jelentést annak lefolyásáról,
- a harckiképzési nyilvántartást rendszeresen vezesse,
- az őrsparancsnok elhatározása szerint vegyen részt a végrehajtószolgálat ellenőrzésében és az eligazító szolgálat ellátásában,
- hetenként egyszer vizsgálja meg az őrs fegyvereit, rendszeresen ellenőrizze a belrendet, észrevételeit jelentse az őrsparancsnoknak,
- kiképzési, sport és vegyvédelmi anyagok karbantartásáról gondoskodjon,
- ismerje az őrs határőrleit, tiszteseit, tudja nevüket, szolgálati beosztásukat és ismerje szakmai képzettségüket, egyéni képességüket és családi állapotukat,
- gondoskodjon a foglalkozások anyagi biztosításáról, a szükséges kiképzési anyagok igénylését idejében készítse el.
- vizsgálja felül eligazítás előtt a belszolgálatba lépőket (az eligazító tiszt kivételével), ellenőrizze ismerik-e kötelességeiket, ügyeljen arra, hogy szolgálatban pontosan teljesítsék feladataikat,
- ügyeljen a határőrök és tisztések külső megjelenésére, az őrsről való eltávozásuk esetén ellenőrizze a szabályzat szerinti öltözködést és azt, hogy ismerik-e az utcán és nyilvános helyeken betartandó magatartási szabályokat,
- ellenőrizze az étkezés rendjét, a határőrök és tisztések magatartását az étkezdében,
- szervezze meg az őrs összes helyiségeinek tisztántartását, a helyiségek időnkénti szellőztetését, irányítsa a takarítást, ügyeljen a kályhák fűtésére, a tűzbiztonsági szabályok betartására,

- az őrsön történt minden fontosabb eseményt jelentsen az őrsparancsnoknak,
- jelentse az őrsparancsnoknak az általa adott fenyegetéseket és dicséreteket.

A rajparancsnok

298.

A rajparancsnok az őrsparancsnoknak és helyetteseinek van alárendelve. A raj egész személyi állományának közvetlen előjárója. Felelős alárendeltjeinek oktatásáért, neveléséért, katonai fegyelméért, katonás külsejéért, a fegyverzet, felszerelés, ruházat helyes használatáért és kíméléseért, valamint azok rendben és jó állapotban tartásáért.

299.

A rajparancsnok kötelességei:

- oktatni és nevelni rajának beosztottait,
- a szolgálat és a fegyver iránti szeretetre nevelni, tanítani fegyverük megóvására,
- fejleszteni a raj beosztottaiban a katonás magatartást és szívósságot,
- ismerni minden alárendeltjét, családi- és utónevét, születési évét, egyéni képességeit, polgári foglalkozását, családi állapotát, a határszolgálatos, harci és politikai kiképzés terén elért eredményeit és hiányosságait,
- gondoskodni alárendeltjeiről és ismerni szükségleteiket, járandóságait,
- megfelelő indok alapján engedje a rajába tartozó harcost kihallgatásra, ő maga is kihallgatáson jelentse az általa adott fenyegetést és dicséretet,
- jelentést tenni az őrsparancsnoknak vagy helyetteseinek minden megbetegedésről, az alárendeltnek panaszairól, kérelmeiről, vétségeiről, valamint a fegyverzet és egyéb felszerelési tárgyak elvesztéséről, vagy megrongálódásáról,

- gondoskodni alárendeltjei egészségi állapotának megóvásáról és ügyelni arra, hogy az egyéni tisztaság szabályait betartsák,
- ügyelni rajánál a tisztaságra és a belrendre, alárendeltjei ruházatára, a felszerelés helyes használatára és hogy alárendeltjei betartsák az öltözködési szabályokat,
- ügyelni a lábbeli és ruházat tisztántartására, a kapcák szárítására, a lábbeli és ruházat idejében történő kijavítására,
- naponta felülvizsgálni és állandóan rendben, hibátlan állapotban tartani a raj felszereléséhez tartozó fegyverzetet, anyagokat,
- résztvenni a rajához tartozó határőrök szolgálatba való felkészítésében, amennyiben az őrsön tartózkodik.

A határőr

300.

A határőr a rajparancsnoknak van közvetlenül alárendelve. Felelős kötelességeinek pontos és idejében történő végrehajtásáért.

A határőr kötelessége:

- ismerje kötelmeit, híven tartsa be katonai esküjét, legyen éber, becsületes és odaadó a haza, a nép ügye és érdekei iránt, ha kell, életét se kímélje,
- lelkiismeretesen és legjobb tudása szerint hajtsa végre a harci feladatot, járőrszolgálatban tanúsítson bátor és öntevékeny magatartást, érezzen felelősséget a rábízott határszakasz őrzéséért,
- lelkiismeretesen tanulmányozza a határőrizeti és katonai ismereteket, példásan hajtsa végre szolgálati kötelmeit, pontosan ismerje és lelkiismeretesen teljesítse a szabályzatok és utasítások rávonatkozó részét,
- ellentmondás nélkül gyorsan és pontosan teljesítse a parancsnokok parancsait és utasításait,

- legyen bátor és fegyelmezett, ne kövessen el méltatlan cselekedeteket és elvtársait is tartsa vissza ilyen cselekedetek elkövetésétől,
- szigorúan őrizze meg a szolgálati és állami titkot,
- tisztelje előljáróit és feljebbvalóit, szigorúan tartsa be a katonai udvariasság és tiszteletadás szabályait,
- tökéletesen ismerje fegyverzetét és harci technikai eszközeit állandóan tartsa hibátlan, harcrakész és tiszta állapotban,
- a belügyminiszterig bezárólag ismerje szolgálati előljáróinak nevét, rendfokozatát és beosztását,
- óvja a népi vagyont, idejében és gondosan javítsa, naponta tisztítsa és a kijelölt helyen tartsa ruházatát és lábbelijét,
- tartsa be a személyi és az általános tisztsági rendszabályokat,
- egységének elhelyezési körletén kívül is viselkedjék katonához méltóan, legyen becsületes, ápolja a polgári lakossággal való jó viszonyt.

Az őrs működési területén ismerje:

- az államhatár pontos vonalát a terepen,
- a határjelek mennyiségét, számozását, elhelyezését,
- a határsértők legvalószínűbb mozgási irányát,
- tájékozási pontokat, utakat, ösvényeket és azok rendeltetését,
- a túloldalról belátható szakaszokat és azokon a rejtett áthaladás módját,
- a távbeszélővezetékek vonalát és a rejtett távbeszélőkészülékek helyét,
- a járőrök mozgására veszélyes helyeket,
- a szomszédos őrsök elhelyezését, távolságát és az odavezető legrövidebb utakat,
- az őrs szakaszán levő községek helyét és nevét,
- vadak és madarak jellegzetesebb szokásait,
- a műszaki és védelmi berendezések helyét és riadójelzéseket.

Minden határőr gyűljölje az ellenséget, őrizze meg a katonai és állami titkot, legyen éber és kíméletlen minden hazaárulóval szemben. **Még a halálos fenyegetés sem készítheti a határőrt arra, hogy átmenjen az ellenség oldalára vagy bármilyen formában is elárulja a katonai titkot.**

Felfegyverzett határsértővel vagy magyar területre betört fegyveres csoporttal való összeütközés esetén, az államhatár őrzéséért és védelméért a hazájával szembeni felelősségérzettől áthatva, köteles a terep adottságait kihasználva, bátran és férfiasan felvenni a harcot. Az ellenség semmiféle túlereje nem kényszerítheti a határőrt visszavonulásra még abban az esetben sem, ha a járőr tagjai közül egyedül maradt a harcban és komoly veszély fenyegeti életét. A határőr csak akkor hagyhatja el helyét, ha parancsnokától erre parancsot kap.

Az őrsparancsnok és a felderítő tiszt együttműködése

Az őrsparancsnok és a területtartó felderítő tiszt együttműködése a jó határőrizet fontos feltétele. Kötelesek kölcsönösen tájékoztatni egymást, legalább havonta egy alkalommal közösen értékelni az őrs működési területének operatív helyzetét, a határsértők aktivitását, a várható eseményeket és meghatározni a szükséges intézkedéseket, feladatokat.

A felderítő tiszt tájékoztassa az őrsparancsnokot:

- az őrsszel szemben levő határszakasz operatív helyzetéről,
- készülő határsértéssel kapcsolatos adatokról (jegyezze be a Határőrizeti Naplóba, az idejét múlt adatokat törölje),
- a lakosság körében felmerült és a határőrizetet érintő kérdésekről, a községekben történt eseményekről, rendezvényekről, az őrs területére érkezett idénymunkások helyzetéről,

— az őrs személyi állományának tagjaira vonatkozó adatokról, jelzésekről, a tudomására jutó esetleges mulasztásokról, nem-kívánatos kapcsolatokról.

A felderítő tiszt az operatív helyzet alakulásának megfelelően esetenként vegyen részt csapatfigyelésben.

Az őrsparancsnoknak nyújtson segítséget az őrs operatív helyzetének gyors megismeréséhez, mutassa be az őrsparancsnoknak azokat a helyi lakosokat, akikre munkája során támaszkodhat.

304.

Az őrsparancsnok tájékoztassa a felderítő tisztet:

- a csapatfigyelés eredményeiről,
- a lakosság körében észlelt eseményekről, gyanús körülményekről,
- hatásértésre utaló jelzésekről vagy bejelentésekről,
- minden más kérdéstről, mely összefügg a határőrizettel, a felderítő munkával.

Az őrsparancsnok vegye figyelembe a felderítő tiszt véleményét az 500 m-es engedélyek kiadásánál, valamint a határ közelében dolgozó időnymunkások biztosításának megszervezésénél.

A határőrizet megszervezése az őrs szakaszán

305.

Az őrsparancsnoknak a határőrizet megszervezésére irányuló munkája a hadműveleti helyzetre vonatkozó adatok aktív gyűjtéséből és általánosításából, a határ őrzésére vonatkozó elhatározás meghozatalából és a végrehajtókig való eljuttatásából, valamint a végrehajtás ellenőrzéséből tevődik össze.

306.

A határhelyzetre vonatkozó adatok aktív gyűjtése az őrsparancsnok legfontosabb kötelessége. Állandóan ismerje műkö-

dési területe hadműveleti helyzetét mind a túloldalon, mind az őrs szakaszának mélységében.

307.

Az őrsparancsnok köteles ismerni a szomszédos állam területén a határvonaltól számított 10 km-es mélységig:

- a községeket és elnevezésüket, a települések jellegét, lakosainak számát és az ott működő gazdasági, állami, különösen pedig a határőrizeti szerveket,
- a lakosságot nemzetiség és foglalkozás szerint,
- a határ mentén dolgozó lakosság munkahelyeit,
- a terepet,
- katonai alakulatok elhelyezését, védelmi berendezéseinek számát és jellegét.

A fenti adatok beszerzéséhez a kerület felderítő szervei nyújt-
sanak segítséget az őrsparancsnoknak.

308.

Az őrs szakaszának mélységében az őrsparancsnok ismerje:

- az őrs szakaszán lévő községeket, azok elhelyezését, nevét, a lakóházak, a lakosok, a HECS tagjainak számát, a községekben levő párt-, társadalmi és állami szervek vezetőit,
- a termelőszövetkezeteket, állami gazdaságokat és ipari vállalatokat, azok vezetőit,
- a Magyar Néphadsereg csapatainak és alegységeinek elhelyezését, a katonai objektumok és védelmi berendezések helyét,
- az országutakat és vasutakat, azok forgalmát,
- a terep domborzatát,
- a határ közelében dolgozók munkahelyét,
- az őrs szakaszán levő együttműködő szerveket, a velük való összeköttetés módját.

Az őrsparancsnok minden időben ismerje:

- az őrs erejének és eszközeinek állapotát,
- az őrsön levő személyi állomány létszámát,
- a fegyelem állapotát és a szolgálat ellátásának minőségét,
- a szolgálati állatok számát és állapotát,
- a jelzőkészülékek számát,
- a fegyverek és lőszer állapotát,
- az őrs rendelkezésére álló híradó eszközöket,
- a nyomsávellenzőrlámpák mennyiségét és állapotát,
- az őrszolgálatot ellátók ruházatát,
- a sebkötözőcsomagok mennyiségét.

310.

A helyzeti adatok legyenek teljesen megbízhatók és kellő időben álljanak az őrsparancsnok rendelkezésére. A pontatlan vagy későn kapott helyzeti adatok a helytelen szolgálatszervezéshez és tiltott határátlépés bekövetkezéséhez vezethetnek. Ezért az őrsparancsnok értsen a kapott helyzeti adatok értékeléséhez és helyes következtetést vonjon le azokból.

311.

Az őrsparancsnok által beszerzendő helyzeti adatok forrásai:

- a felderítő tisztek közlései,
- a járőrök jelentései a határon és az őrs mélységi területén teljesített szolgálatuk alkalmával észlelt eseményekről,
- az elfogott határsértők kikérdezése,
- a helyi lakosok bejelentései,
- a szomszédos őrsök tájékoztatásai,
- felsőbb szervek tájékoztató adatai,
- az együttműködő szervek közlései,
- a személyes felderítés és figyelés.

312.

A határőrizeti elhatározás meghozatala az őrsparancsnok fontos kötelessége. A határőrizeti elhatározás kidolgozásának időszakában az őrsparancsnok ne foglalkozzék olyan feladatokkal, amelyek nincsenek szoros összefüggésben a következő nap határőrizetével.

Az őrsparancsnok határőrizeti elhatározása az új határőrizeti nap kezdetéig készüljön el.

Az elhatározás kidolgozását és a határőrizeti szolgálat tervének összeállítását szigorúan tilos sorállományú beosztottra bízni.

313.

Az őrsparancsnok határőrizeti elhatározásának kidolgozása magában foglalja:

- az előljáró parancsnoktól kapott feladatok tisztázását,
- a helyzeti adatok értékelését,
- elhatározása alapján a határőrizet tervének összeállítását,
- a személyes munkaterv összeállítását,
- a kötelékrendezés megtartását és az őrs védelmének megszervezését.

314.

Az előljáró parancsnoktól kapott feladat tisztázása során az őrsparancsnok határozza meg:

- az előljáró parancsnok milyen határőrizeti módot állapított meg (rendes, vagy megerősített),
- az előljáró parancsnok az őrs szakaszának melyik irányában parancsolta meg a legnagyobb járőrsűrűséget,
- az előljáró parancsnok parancsa szerint milyen járőrnemet, hová és mennyi időre kell vezényelni,
- a túloldali és a légifigyelés feladatait,

- milyen intézkedéseket kell bevezetni a határövezeti rend ellenőrzésére,
- az őrs csatlakozásának őrzését,
- milyen intézkedéseket kell foganatosítani a szolgálat katonai, politikai és anyagi biztosítása érdekében.

Ha az őrs szakaszán levő hadműveleti helyzet megköveteli az előírt határőrizeti mód megváltoztatását, azt az őrsparancsnok köteles jelenteni az előljáró parancsnoknak.

315.

A határőrizet legnagyobb sűrűségét és mélységét a határsértők mozgásának valószínű irányában kell létrehozni. Ennek érdekében az őrsparancsnok bátran manőverezzen a rendelkezésre álló erőkkel és eszközökkel, figyelembe véve a helyzeti adatokat és az őrzendő szakasz fontosságát. A határsértők valószínű mozgási irányát meghatározzák:

- az irány aktivitása,
- az ellenség ügynökségei által használt csatornák és átdobási helyek száma,
- készülő határsértésekről szóló adatok,
- a terep jellegzetes sajátosságai (a határhoz vezető rejtett megközelítési utak, horhosok, erdőrészek, stb.),
- az őrs szakaszán levő fontosabb objektumok (védelmi berendezések, katonai csapatok, gyárak üzemek, vasútállomások), amelyek magukra vonják az ellenség ügynökségeinek figyelmét,
- a túloldalon levő ellenséges szervezetek.

316.

A határőrizeti helyzet elemei:

- az ellenség (határsértők, csempészek, diverzánsok és ezek segítőitársai, volt csendőrök, fasiszták, ellenséges külföldi kapcsolattal rendelkezők, stb.),
- a saját erők és eszközök (személyi állomány, szolgálati állatok, műszaki berendezések, együttműködő szervek),

- a lakosság (határmenti lakosság összetétele, nemzetisége, a párthoz és a kormányhoz való viszonya, a szomszéd állam határmenti lakosságának összetétele, Népköztársaságunkhoz való viszonya),
- a terep (jellege, fedettsége, hol kedvező a határsértőnek, stb.),
- az évszak, napszak és időjárás.

317.

A helyzeti adatok értékelésekor az őrparancsnok határozza meg:

- ki vagy kik által számolhat határsértéssel az adott határőrizeti napon,
- milyen ravaszságot alkalmazhatnak a határ megközelítése és a határsértés elkövetése érdekében, esetleg: milyen fegyverzetük lehet,
- honnan várható határsértés. Ebből kiindulva állapítható meg a határőrizet rendszere. Ha kifelé készülő határsértés várható, az őrparancsnok erejének és eszközeinek zömét a mélységben összpontosítsa, hogy a határsértőket még a határ megközelítése előtt elfogják. Különös figyelmet kell fordítani a HECS tagjainak bevonására. Ha befelé irányuló határsértés várható, az őrparancsnok a rendelkezésére álló erők és eszközök zömét a határ közelében összpontosítsa, sűrítse a nyomsávellőrzést, hogy a határsértőket a határon elfoghassa, lehetetlenné téve a mélységbe való szökésüket. Különös figyelmet kell fordítani a járőrök és a HECS tagjainak éberségére,
- hol fordulhat elő határsértés. Ebből a kérdésből kiindulva határozza meg a határsértők mozgásának valószínű irányát és oda összpontosítsa erejének, eszközeinek zömét, hogy megakadályozhassa a tiltott határátlépés bekövetkezését. Ezért az őrparancsnok kiválóan ismerje az őr szakaszának sajátosságait,
- mikor, a nap melyik időpontjában történhet határsértés. Állapítsa meg a határsértők mozgásának valószínű idejét

és ennek alapján határozza meg azt a nappali vagy éjszakai időt, amikor a járőrök legnagyobb sűrűségét kell alkalmazni.

318.

Az őrsparancsnok következtessen a helyzeti adatokból még akkor is, ha azok nem teljesek, vagyis nem is adnak választ arra, hogy ki, hol és mikor készül határsértést elkövetni. Ebben az esetben az őrsparancsnok vegye alapul az őrzendő szakasz terepjellegzetességeit, valamint az elmúlt évek határőrizeti tapasztalatait.

319.

A helyi lakosságot értékelve az őrsparancsnok határozza meg:

- a lakosság milyen rétege, vagy személy szerint kik azok, akik a lakosság köréből segítséget nyújthatnak a határon való átszökéshez, vagy a határsértőt kik rejtegethetik,
- a helyi lakosság hol és milyen munkálatokat végez a határ közelében és milyen mértékben tud segítséget nyújtani a határ megbízható őrzésében.

320.

Az őrsparancsnok a terepet értékelje abból a szempontból, hogy milyen mértékben befolyásolhatja a határsértők tevékenységét, illetve a járőrök ténykedését

A terep értékeléséből levont következtetésében az őrsparancsnok határozza meg:

- a határsértők mozgásának valószínű irányait (utak, ösvények, horhosok, stb.),
- a határsértők elrejtőzésére alkalmas helyeket (egyedül álló ház, kunyhó, bokros rész, horhosok, stb.),
- a járőrök szolgálatát akadályozó terepszakaszokat (folyók, tavak, nádas, szakadékok, stb.),
- milyen járőrnemeket fog alkalmazni, kiindulva a terep jellegéből.

321.

Az évszakot, napszakot és az időjárást az őrsparancsnok olyan szempontból értékeli, hogy milyen mértékben befolyásolják a járőrök szolgálatát és a határsértők tevékenységét.

A járőrök részére a szolgálat időtartamát és a ruházatot az időjárástól és a végrehajtandó feladattól függően naponta határozza meg.

322.

Az őrsparancsnok mérlegelje, hogy hogyan tudja felhasználni a végrehajtószolgálat ellátására a személyi állományt, milyen lehetőségei vannak a szolgálati állatok, a műszaki berendezések alkalmazására és hogyan tudja bevonni a határőrizetbe az együttműködő szerveket, valamint a határmenti együttműködő csoportokat.

323.

A személyi állományt értékelve határozza meg az őrsparancsnok:

- az adott határőrizeti napon hány szolgálatképes tiszt, tiszthelyettes, tisztes és járőr van az őrsön,
- hány járőrt vezényel a határ és az őrs őrizetére,
- hány fő részére biztosít szolgálatmentes napot,
- hány fő lesz felmentve,
- hány fő kap szabadságot, eltávozást.

324.

A szolgálati állatok számbavételénél határozza meg az őrsparancsnok, hogy hol és mikor, mely járőrnemeknél alkalmaz nyomozó- vagy járőrkutyt, illetve lovakat.

325.

Az őrsparancsnok, ismerve a nyomsáv, az akna- és jelzőkészülékmező, a drótakadály és távbeszélővonalak állapotát, hatá-

rozza meg azokat az intézkedéseket, amelyek ezek jó állapotban tartásához szükségesek.

326.

A határmenti együttműködő csoportoknak és az együttműködő szervezeteknek a határőrizetbe bevonása érdekében az őrparancsnok határozza meg:

- a HECS tagjainak határőrizeti feladatát a következő határőrizeti napon vagy a közeli időszakban (idegen személyek figyelése a határ közelében végzett mezei munkák idején, stb.),
- milyen munkát (beszélgetést, foglalkozást) végezzenek az őr tisztjei a HECS tagjai között,
- milyen segítséget nyújthatnak az őrnek a szomszédos őrök, az őr szakaszán lévő rendőri és karhatalmi szervezetek és a Magyar Néphadsereg csapatai.

327.

Csak a helyzet értékelése és a feladat tisztázása után hozhatja meg az őrparancsnok határőrizeti elhatározását.

A határőrizeti elhatározás tartalmazza:

- a határőrizet módját (rendes, vagy megerősített),
- egy határőrizeti napon az államhatár őrzésére vezénylendő járőrök mennyiségét, ebből mennyi jut éjjelre, nappalra, a határsértők valószínű mozgási irányába, valamint a mellék-irányokba,
- hol legyen a legnagyobb a járőrsűrűség térben, időben és mélységben,
- mely irányokat vagy pontokat kell helyi váltású járőrökkel őrizni,
- az egyes járőrök neme, szolgálata teljesítésének helye és ideje,
- mikor és hány járőrt kell vezényelni a csatlakozások őrzésére,

- a nyomsávellenzőrzés rendje és időpontja nappal és éjjel a határsértők valószínű mozgási irányában és egyéb irányokban,
- a járőrök szolgálatának ellenőrzése (melyik járőrt mikor és hol fogják ellenőrizni),
- a járőrök fegyverzete, élelmezése, felszerelése és öltözete,
- a járőrökkel és a szomszédos őrsökkel való összeköttetés és együttműködés megszervezése,
- az egyes járőrökhöz mikor és milyen feladattal kell szolgálati állatokat vezényelni,
- hová és mikor telepítsék a jelzőkészülékeket és mikor ellenőrizzék azok használhatóságát,
- intézkedés a határővezeti rend betartásának ellenőrzésére,
- a túldoldali figyelés objektumai, a figyelőszolgálat ideje és mit kell megállapítani figyelés útján,
- a járőrök feladata a légifigyelés terén,
- az őrs elhelyezési körletének őrzése és védelme,
- a riadócsoporth állománya,
- milyen feladatokat adjon a HECS tagjainak és milyen munkát kell végezni közöttük,
- intézkedések a szolgálat politikai biztosítására.

Az őrsparancsnok helyes elhatározása képezi a határőrizet sikerének alapját, ha a járőrök éber szolgálatteljesítésével biztosítva van annak tökéletes megvalósítása.

328.

Az őrsparancsnok a következő határőrizeti nap elhatározásának meghozatala után jelöljön ki két vagy több főből álló riadócsoporth az őrsön tartózkodó, de szolgálatban nem lévő határőrök közül (csak a 30 főnél nagyobb létszámú őrsökhöz).

A riadócsoporth legyen állandó harckészültségben. Tagjai lábbelijüket és derékszíjukat levette, zubbonyuk gallérját kigombolva pihenhetnek. Fegyverük a fegyvertámlán legyen, lőszerük pedig előkészítve az őrs ügyeletésénél.

Ha a riadócsoporth kivonul, az őrsparancsnok köteles helyette új riadócsoporthot létrehozni. A riadócsoporth felhasználásának időtartamát az őrsparancsnok úgy vezesse be a Határőrizeti Naplóba — az őrsről való kimenet időpontjától visszatérésükig —, mint határőrizeti szolgálatot.

329.

Az őrsparancsnok elhatározását tömören jegyezze be a Határőrizeti Naplóba, a napló vezetésére vonatkozó utasításnak megfelelően.

A naplóba való bejegyzés tartalmazza a határőrizet módját, a járőrök számát, megoszlását, a határsértők várható mozgási iránya lezárásának módját, a jelzőkészülékek felhasználását, a szolgálati állatok alkalmazásának módját, a határővezeti rend szabályainak ellenőrzését, a járőrszolgálat ellenőrzését, a csatlakozások őrzésének módját, a nyomsáv ellenőrzését, a légtér figyelését, a HECS tagjainak feladatát.

330.

Az őrsparancsnok elhatározása alapján kidolgozott határőrizeti terv tüntesse fel a járőrök nemét és szolgálati helyét, állományát, menetvonalát (vagy ennek jelzését), szolgálatteljesítésének idejét, a jelzőmezők telepítésének helyét.

331.

A határőrizeti terv összeállításakor fordítson figyelmet az őrsparancsnok a járőrök és a járőrparancsnokok kiválasztására.

A járőrök kiválasztásánál vegye figyelembe a határőrök párt- és KISz tagságát, szakmai képzettségét és fegyelmezettségét.

Az újonc határőröket együtt szolgálatba vezényelni csak a járőrparancsnoki tanfolyam elvégzése után lehet.

Fegyelmezetlen határőrök együtt járőrbe nem oszthatók be. Ugyanazon határőröket egymást követő napokon együtt járőrszolgálatba vezényelni nem lehet.

Az őrparancsnok jegyezze be a Határőrizeti Naplóba a határőrizeti helyzetet, az őr határszakaszának őrizetére hozott elhatározását és a határőrizeti napon előfordult eseményeket.

Így:

- erőit és eszközeit,
- a napi szolgálat szervezésének vázlatát (csak nyugati és déli viszonylatban),
- a helyzeti adatokat,
- az előljáró parancsnokok (zászlóalj, illetve kerületparancsnok) utasításait a határőrizetre,
- elhatározását az erők és eszközök felhasználására,
- a járőrök szolgálatát ellenőrző személyek észrevételeit,
- a szolgálatba vezényelt járőrök nemét, létszámát, szolgálatteljesítésének helyét és idejét (a szolgálat letelte után),
- az őrre érkező és távozó személyeket,
- a határőrizeti napon előfordult eseményeket a Határőrizeti Napló megfelelő rovatába jegyezze be.

333.

Az őrparancsnok a határőrizeti terv alapján elkészíti (az eligazító tiszttel elkészítteti) az őr napirendjét. A napirendben a határőrök részére határozza meg:

- a határőrizet és belszolgálat,
- a foglalkozáson való részvétel,
- a pihenés,
- a párt- és tömegmunka, rendezvények,
- a gazdasági munka, az egyéni szabadidő,
- a közös ébresztő és takarodó, valamint az étkezések és kötelékrendezés idejét.

A határőrizet tervét és az őr napirendjét úgy kell összeállítani, hogy biztosítva legyen a megszakítás nélküli határőrizet, ezenkívül minden határőr részére:

- rendes határőrizet esetén 6—8 óra végrehajtószolgálat,
- megerősített határszolgálat esetén 8—12 óra végrehajtószolgálat,
- 7 óra megszakítás nélküli alvás és 1 óra felkészülési idő,
- kiképzési idő a Harckiképzési Utasításnak megfelelően,
- egy óra személyes felhasználásra.

A határőrök részére kötelezően előírt szolgálati, kiképzési és egyéb feladatok összideje rendes szolgálat esetén nem haladhatja meg a napi 12 órát. Az előírt foglalkozások és a pihenő után fennmaradó időt az őrparancsnok használja fel párt- és tömegmunkára, gazdasági munkára.

335.

Az őrparancsnok a személyi állomány között arányosan ossza el az előírt szolgálati megterhelést, biztosítsa kimenőjüket és részvételüket a politikai és harckiképzési foglalkozásokon. A harci és politikai kiképzésre vonatkozóan a Harckiképzési Utasítás intézkedik.

336.

Párt- és ifjúsági gyűléseket, sportrendezvényeket és kulturális szórakoztatásokat (mozilátogatás, műkedvelő előadás) tilos a szolgálat, alvás és harckiképzés óráinak terhére megrendezni.

337.

Az őrparancsnok követelje meg a napirend pontos betartását. A napirend be nem tartása károsan befolyásolja a határőrizeti szolgálat ellátását.

Az őrsparancsnoknak **tilos** a személyi állományt alapos indok nélkül felmenteni a határőrizeti szolgálat alól, vagy felhasználni olyan munkákra, amelyek nincsenek szoros kapcsolatban a határőrizettel. Az őrsparancsnok az őrs szakaszát csak előjáró parancsnoka engedélyével hagyhatja el. A többi tiszt eltávozását az őrsről az őrsparancsnok engedélyezi.

Az őrsparancsnok mindig gondoljon arra, hogy szolgálatban van és minden percben legyen kész a helyzetnek megfelelő elhatározás meghozatalára, erre kötelezi őt a határőrizet érdeke.

339.

A határőrizeti terv és napirend alapján az őrsparancsnok a következő határőrizeti nap feladataira vonatkozóan igazítsa el helyetteseit, az őrs tiszthelyetteseit, tiszteseit, a rajparancsnokokat, majd tartsa meg a kötelékrendezést. A tisztések eligazítását az őrsparancsnokhelyettes is elvégezheti.

A belszolgálatba lépő határőrök eligazításával bízza meg helyettesét, intézkedjék a kihallgatás megtartására.

340.

Az őrsparancsnok eligazítás alkalmával ismertesse helyetteseinek:

- határőrizeti tervének lényegét,
- ki és mikor lesz eligazító szolgálatban, milyen feladatokat szabjanak meg a járőröknek, mikor és milyen járőröket indítsanak szolgálatba,
- helyettesei milyen szolgálatot fognak ellátni, mely járőrök szolgálatát ellenőrizték, milyen módszerrel,
- mikor és milyen foglalkozást kell levezetniök,
- milyen politikai, kultúr- vagy sportrendezvényt kell megtartaniök vagy ellenőrizniök,
- mikor és milyen feladatot végezzenek a lakosság között,
- a helyettesek közül kinek jár pihenő, illetve szabadnap,

— egyéb, az őr életével kapcsolatos kérdéseket;

az őrselektó tiszthelyettesnek:

- mikorra készíttesse el a reggelit, ebédet, vacsorát,
- mely járőrök részére biztosítson élelmet szolgálati idejük tartamára,
- milyen gazdasági munkát kell végezni az őrön,
- milyen fegyverzetet, felszerelési tárgyakat, ruházatot vételezzon fel az előjáró törzsnél az őr részére, ha erre szükség mutatkozik,
- mikor menjen szolgálatba,
- milyen kiképzési segédeszközöket készítsen el a foglalkozásokhoz,
- milyen foglalkozásokat vezessen le a személyi állomány részére.

341.

Az őrparancsnok által adott utasítás alapján az őrparancsnokhelyettes határozza meg

az eligazító tisztesnek:

- mikor lesz eligazító szolgálatban,
- milyen ellenőrzési feladatokat fog ellátni, milyen módszerrel,
- feladatai a szolgálatszervezés időszakában,
- feladatai a jelzőtechnika, nyomsáv, műszaki berendezések karbantartása terén,
- milyen foglalkozást kell vezetnie,

a kiképző tisztesnek:

- milyen foglalkozás vezetésére készüljön fel,
- milyen kiképzési segédeszközöket, anyagokat készítsen elő,
- milyen módszerrel vezesse a foglalkozást,
- mi a feladata az őr tisztjei által vezetett foglalkozásokon,
- a körletrend, belrend, napirend betartása, a szolgálatellátás terén reáharuló feladatok;

a rajparancsnokoknak:

- milyen foglalkozásokat vezessenek a személyi állomány részére és mikor készüljenek fel a foglalkozásra,
- milyen műszaki munkálatokat végeztesse a személyi állománnyal a határon és az őrsön,
- ki fogja irányítani a munkálatokat,
- mi a teendő az őrs belrendjének megjavítása érdekében.

Az őrsparancsnok helyettesei, a tiszthelyettesek, a tisztesek és a rajparancsnokok részére megadott feladatok tartalma a határőrizeti helyzettől és az őrs katonai rendjének fenntartásában soronkövetkező feladatoktól függ.

342.

Az őrsparancsnok az előírt időben tartsa meg a kötelékrendezést. Kötelékrendezésre az őrs egész személyi állománya — a szolgálatban állók kivételével — sorakozzon fel a rendszeresített fegyverzettel. Az ideiglenesen odavezényelték is kötelesek résztvenni a kötelékrendezésen. Az őrs hősi halottainak neveit kötelékrendezéskor fel kell olvasni. A parancsnok helyettese a hősi halott nevének olvasásakor jelentse, hogy „hősi halált halt az ellenforradalom elleni harcban”, vagy más körülmények között.

343.

A kötelékrendezésen az őrsparancsnok ellenőrizze az őrs létszámát (névsorolvasással vagy más módon), a személyi állomány ruházatát, tisztaságát, fegyverzetét. Értékelje az elmúlt határőrizeti nap eseményeit; ismertesse, hogy a következő nap éjfélig kik lesznek szolgálatban, kik lesznek a riadócsoporthoz tagjai, kik látják el az őrs belszolgálatát, kik kapnak szolgálatmentes napot, szabadságot, eltávozást, olvassa fel az előljáró törzstől érkezett parancsokat és hetenként ismertesse a védelemre vonatkozó parancsát az őrs megtámadása vagy légi riadó esetére, határozza meg a tűzrendészeti feladatokat.

Az őrs védelmére vonatkozó parancsában az őrsparancsnok határozza meg:

- a rajok feladatát a védelmi körletek elfoglalására vonatkozóan és a tűzrendszer megszervezését,
- a páncéelhárító, légvédelmi és vegyi riadók jeleit,
- a lőszerfelvételező helyet,
- a sebesültek és a tiszti állomány családtagjai rejtésének és hátraszállításának módját,
- figyelőpontját,
- kit jelölt ki összekötőnek (hírvivőnek).

345.

A tűzoltással kapcsolatban az őrsparancsnok határozza meg:

- a tűzriadó jelzéseit,
- melyik raj milyen tűzoltó eszközzel oltja a tüzet,
- melyik raj menti a fegyvereket, az élelmiszerkészletet, a ruha és vonatanyagot,
- a fegyverzet, élelmiszerek, a ruha- és vonatanyag őrzésének megszervezését a tűz oltása alatt,
- intézkedést az őrs védelmének megerősítésére a tűzoltás ideje alatti ellenséges támadás esetén.

346.

Az őrs védelmére vonatkozó parancs kihirdetése után a rajparancsnokok vezessék el rajaikat a tüzelőállásokhoz és ott ismertessék a raj feladatait ellenséges támadás esetére.

347.

A kötelékrendezés után az őrsparancsnok (őrsparancsnok-helyettes) igazítsa el az őrs ügyeletesét, adja át az őrs napi-rendjét, melyben legyen feltüntetve, hogy az ügyeletes milyen

időpontokra készítse fel a szolgálatba induló járőröket, milyen ruházatban és felszereléssel.

Nemzeti ünnepek alkalmával az esti kötelékrendezés után énekeljék el a Himnuszt.

348.

Az őrsparancsnok a kötelékrendezés után egyszerű formában állítsa össze saját munkatervét a következő határőrizeti napra, melyben rögzítse:

- mikor fogja ellenőrizni a járőrök szolgálatát,
- mikor és kik részére vezet harc kiképzési foglalkozást, illetve mikor és melyik foglalkozáson vesz részt ellenőrzés céljából,
- mikor ellenőrzi az őrs belrendjét,
- mikor kezdi meg és fejezi be határőrizeti elhatározásának meghozatalát,
- mikor tart eligazítást helyettesei és az őrsellátó tiszthelyettes részére,
- egyéni tanulásának (marxizmus-leninizmus, stb.) idejét,
- mikor vezet foglalkozást a HECS tagjai részére.

Az őrsparancsnok egyéni munkatervét az adott határhelyzet figyelembevételével állítsa össze, ezáltal munkája szervezettebbé válik.

Az őrsparancsnok helyetteseitől is követelje meg az egyéni munkaterv készítését.

349.

Az őrsparancsnok (ha bent tartózkodik az őrsön) általában személyesen igazítja el a járőröket szolgálatba indításuk alkalmával és adja meg részükre a harci feladatot, ugyancsak ő fogadja a bevonuló járőr jelentését.

Az őrsparancsnok utasítása alapján helyettesei, a tiszthelyettesek, az eligazító és kiképző tiszt is eligazíthatják a járőröket.

Utóbbiak hiányában rajparancsnokok is végezhetnek eligazító feladatot. Az eligazító feladatait az őrsparancsnok előzetesen

határozza meg. Tilos a járőrök eligazítását és harci feladatuk megadását az őrs ügyeletesére bízni.

350.

Amikor a járőr jelentkezik a harci feladat átvételére, az eligazító ellenőrizzé fegyvereiket, lőszerüket, felszerelésük és ruházatuk állapotát. Ellenőrizze, hogy a járőr tagjai milyen mértékben ismerik a Határőrizeti Szabályzatot és a szolgálatot érintő parancsokat. Az eligazító győződjék meg, hogy a járőr megértette-e feladatát és adott harci helyzetben hogyan ténykedne. A terepasztalon mutasson be néhány feltevést az ellenség provokációjának eseteire, a nyomolvasásra, álcázásra, üldözésre, kutatásra és határsértők elfogásának gyakorlására. Ha meggyőződt arról, hogy a járőr jól felkészült a szolgálatra, adja meg részükre a harci feladatot.

351.

A harci feladat megadásakor a járőr részére meg kell határozni:

- ki lesz a járőrparancsnok,
- menetvonalát és a szolgálati helyére való kiérkezés időpontját,
- feladatait szolgálati helyére való kivonuláskor,
- szolgálatteljesítésének helyét vagy körzetét,
- szolgálati helyének körzetére vonatkozó helyzeti adatokat,
- a szomszédos járőr szolgálati helyét és idejét,
- az őrssel és a szomszédos járőrökkel való összeköttetés és együttműködés jeleit,
- az őrsre visszatérés menetvonalát és idejét,
- jelszót, jelhangot és — ha szükséges — ismertetőjelet.

A járőrparancsnok ismételve meg a kapott harci feladatot s miután az őrsparancsnok meggyőződt, hogy azt helyesen megértette, adjon parancsot a Magyar Népköztársaság államhatára őrzésének megkezdésére. Egyes esetekben az őrsparancsnok a járőrtárral is megismételtetheti az adott feladatot.

A határőrizet tervének összeállítása után az őrsparancsnok szervezze meg, hogy ki, mikor, melyik járőrt és hol ellenőrzi.

A határőrizet megszervezése télen

Télen a határőrizet megszervezésénél figyelembe kell venni a hótakarót, a hideg időjárást, a rövid nappalokat, a határsértők és járőrök ténykedéseinek sajátosságait.

Téli viszonyok között fokozódik a községek, utak, ösvények jelentősége, nehezebbé válik a járőrök és határsértők mozgása a terepen és megnövekszik az éjszakai órákban a határ teljes lezárásának időtartama.

Télen a terep mindenütt járhatóvá válik, mivel a folyók, a tavak, mocsarak befagynak. Befejeződnek a mezőgazdasági munkálatok a határ közelében és a hótakaró, mint természetes hónyomsáv, megkönnyíti a határövezet ellenőrzését, a határsértők nyomainak felderítését.

A határsértők télen szívesebben használják az utakat, ösvényeket és elrejtőzködnek a falvakban, ahol felmelegedhetnek és megpihenhetnek. Ezért az őrsparancsnok a járőrök legnagyobb sűrűségét a községekhez vezető utakra, ösvényekre vezényelje.

Télen, ha hótakaró van, az őrsparancsnok a járőrök szolgálatának megszervezésekor különös figyelmet fordítson a hótakaró ellenőrzésére, hogy kellő időben felfedhesse a határsértők nyomait. Ezért létesítsen két csapást síléccel vagy más

módon — egy ellenőrzőt és egy mélységit — ahol a terep megengedi, egy harmadikat is, amely lehetővé teszi a kifelé készülő határsértés idejében történő felfedését (hónyomsáv).

357.

Az ellenőrző csapást a határjelek és a műszaki zár ellenőrzése céljából a határ közelében kell létesíteni. Ugyanezt a csapást használják azok a járőrök is, akiket kifelé történő határsértés kísérletének megakadályozására, a határ lezárására vezénylünk, amikor a határsértők megjelenésével közvetlen a határ közelében számolunk.

358.

A mélységi csapást a határtól olyan távolságra kell lefektetni, hogy a járőrök mozgása a túloldalról lehetőleg ne legyen megfigyelhető.

Az őrsparancsnok a járőrök legnagyobb sűrűségét a mélységi csapásra vezénylje.

359.

Az ellenőrző és mélységi csapás közötti terület természetes hónyomsávot képez. Az őrsparancsnok köteles szigorúan ellenőrizni a hónyomsáv épségét, nehogy a járőrök vagy a helyi lakosok összetapossák. A mélységi csapásról az ellenőrző csapáshoz vezető átjárót az őrssel szemben kell létesíteni, le kell zárni járőrrel és jelzőkészülékkel.

360.

Az őrsparancsnok télen óvja meg a személyi állományt a fagytól és a megfázástól, ezért:

- a közeli határszakaszokra megosztott szolgálattal vezénylje a járőröket, az álló járőrök egy helyben teljesítendő szolgálatának idejét csökkentse le 2—3 órára,
- adja ki a személyi állomány részére a téli ruházatot és meleg alsóneműt,
- szervezze meg a ruházat és lábbeli szárítását,

- szolgálati idejére adasson forró kávét vagy teát a személyi állománynak,
- a magasfigyelőket a hideg idő beállta előtt javíttassa ki (ablakpótlás, rések tömése).

361.

A jelzőkészülékeket a községekhez vezető utakra, ösvényekre és az alacsony hótakaróval fedett területekre kell telepíteni.

362.

Az őrsparancsnok gyakrabban ellenőrizze a járőrök szolgálatát különösen éjjel, fagyban, hóviharban és hóeséskor. Hóviharban, hóeséskor és ködben a határőrizetet meg kell erősíteni az őrsparancsnok által pótlólag kiküldött járőrökkel.

363.

A járőrök szolgálatba indulásakor az őrsparancsnok különös figyelmet fordítson a fegyverek gondos előkészítésére — a téli időjárás alatti megbízható működés érdekében. Különös figyelemmel ellenőrizze a géppisztolyokat, golyószorókat és géppuskákat.

364.

Az őrsparancsnok a helyi szervekkel (tanácsokkal, szövetkezeti elnökökkel, traktorállomások vezetőivel) egyetértésben korlátozhatja a helyi lakosság mozgását a határ közelében, a természetes hónyomsáv megóvása érdekében.

365.

Télen — hótakaró esetén — a szolgálatba induló járőröket fehér hólepelrel és lehetőleg siléccel kell ellátni.

366.

Hóviharban vagy hóeséskor éjjel az őrsparancsnok erősítse meg a határ őrizetét és intézkedjen, hogy az őrs védőkörleteit a hótól megtisztítsák.

367.

Hegyes és erdős terepen a határőrizet megszervezésénél figyelembe kell venni a terep előnyös és hátrányos sajátosságait.

A hegyes-erdős terep hátrányos oldalai:

- a korlátozott figyelési lehetőségek és a tájékozódás nehézségei,
- a hegyes-erdős terep nehezíti a járőrök mozgását, az erőket, eszközökkel való manőverezést,
- nehéz a nyomsáv létesítése és karbantartása, valamint a járőrök és az őrs közötti összeköttetés megszervezése.

A hegyes-erdős terep előnyei:

- jó lehetőséget biztosít az álcázásra, a járőrök észrevétlen ténykedésére határsértők elfogásakor,
- megkönnyíti a műszaki berendezések létesítését.

368.

A határsértők hegyes-erdős terepen az utak, ösvények, erdei átvágások, magaslati pontok, folyók és patakok segítségével tájékozódnak.

Az őrsparancsnok a határőrizet megszervezésekor az utakon, ösvényeken, nyiladékoknál, magaslatokon, a folyók és patakok völgyében alkossa a legnagyobb járőrsűrűséget.

369.

A határőrizetben főleg jelzőkészülékekkel megerősített járőröket kell alkalmazni a nyiladékok, utak és nyílt terepszakaszok őrizetére.

370.

A járőrök nesztelen és veszélytelen mozgása érdekében a járőrcsapásokat meg kell tisztítani a letört faágaktól, a hegyek

lejtőin és emelkedőin lépcsőket és ha szükséges korlátot kell létesíteni.

371.

A határsértők mozgásának valószínű irányában a járőrök lépcsőzetesen helyezkedjenek el, különös figyelmet fordítva a községekhez vezető utak lezárására.

372.

A járőrök tájékozódásának megkönnyítése céljából a fák törzseit meg kell jelölni bevágásokkal, a magaslati pontokra pedig útjelzőket kell tenni.

373.

A harci feladat megadásakor az őrsparancsnok hívja fel a járőrök figyelmét a nesztelen mozgásra és a határsértők megbújására alkalmas helyek (fák koronái, barlangok, üregek) átvizsgálására.

374.

Határsértők üldözése és kutatása alkalmával a határőrcsapatoknak nyújtandó segítség céljából be kell vonni az erdészeket és erdei munkásokat.

375.

A járőrök és az őrs közötti megbízható összeköttetés céljából az őrsparancsnok állapítsa meg azokat a helyeket, ahonnan a járőrök által leadott jelzések jól láthatók, vezesse rá a vázlatra és eligazításkor erre vonatkozóan is oktassa ki a járőröket.

Határőrizet megszervezése vízi szakaszon

376.

Vízi szakaszon a határ őrzése a víz tükrének figyelésével, hajós portyázó szolgálattal és a partvonal ellenőrzésével tör-

ténik, figyelembe véve a folyók, tavak partjának sajátosságait, a víz mélységét és folyásának sebességét, valamint a határvonal menetét a vízfelületen.

377.

A vízre és a partra vezényelt járőrök feladatukat főleg figyelemmel és füleléssel lássák el. Figyelembe véve a napszak és időjárási változásokat, a parti járőrök ténykedéseit össze kell hangolni a vízen ténykedő járőrökével. Vízi járműbe csak úszásban jártas katonát lehet vezényelni.

378.

Az őrsparancsnok vegye nyilvántartásba a vízijárműveket és a tulajdonos adatai mellett tüntesse fel a vízijármű lajstromozási helyének betűjelzését és a nyilvántartási számát is. A vízijárművek határsértők által való felhasználásának megelőzése céljából az őrsparancsnok az összes vízijárműveket kijelölt kikötőhelyeken gyűjtesse össze és szervezze meg azok őrzését.

379.

A kikötőhelyet a halásztársaságok és a vízijármű tulajdonosok költségére drótkerítéssel kell körülvenni. Minden vízijárművet számmal kell ellátni, a kikötőbe való visszaérkezés után ki kell emeltetni a vízből, cementoszlophoz kell erősíteni és lakattal kell lezárni.

380.

A vízijármű tulajdonosok és halásztársaságok halászhajói határvizeken csak a Határőrség külön engedélyével közlekedhetnek, illetve halászhatnak, a határvizeknek e célra helyenként külön-külön kijelölt szakaszain.

381.

A motorcsónakkal rendelkező őrsökön a határsértések megakadályozására, valamint a partok és halászok ellenőrzésére

motorcsónakos járőröket kell vezényelni. Ezek részére a feladaton kívül részletesen meg kell határozni a menetvonalat és az összeköttetés módját, jeleit a szárazföldi járőrökkel.

382.

A halásztársaságokhoz tartozó halászokból az őrsparancsnok szervezzen határmenti együttműködő csoportot. Szervezen részükre oktatásokat a határvízi közlekedés rendjéről és folytasson közöttük nevelőmunkát a határőrizet érdekében.

383.

A műszaki záron kaput kell nyitni a folyók vagy tavak partján szolgálatot teljesítő járőrök részére. A nyitott kapukat állandó helyi váltású járőrökkel kell őrizni.

384.

A szigeteken szolgálatot teljesítő járőröket golyószóróval is meg lehet erősíteni. A járőrök elfogására vagy megsemmisítésére irányuló ellenséges támadás visszaverése céljából védőkörletet kell berendezni.

385.

Vízi határszakaszon szolgálatot teljesítő járőrök:

- ellenőrizték a vízijárművek betű- és számjelzését, valamint kikötőhelyükön szabályos tárolásukat,
- ellenőrizték a határvizeken közlekedők és halászok személyi okmányait, engedélyeit,
- akadályozták meg, hogy határvízen tiltott helyen, illetve engedély nélküli személyek halásszanak vagy közlekedjenek,
- ellenőrizték a vízi határszakaszon elhelyezett határjelek meglétét,
- ellenőrizték az éjszakai halászati és közlekedési tilalmak betartását,

- figyeljék a határon túl tartózkodókat és közlekedőket, határsértések megakadályozása érdekében,
- tartsák megfigyelés alatt a határvizeken engedéllyel közlekedőket, halászsokat, nádvágókat, vízisportolókat és akadályozzák meg határsértés elkövetését.

386.

Virradatkor és sötétedés beállta előtt az őrsparancsnok küldjön ki járőrt a szigetek, folyók vagy tavak partjának, mint megbúvársra alkalmas terepnek az átkutatására, készülő határsértések megakadályozása érdekében.

Határsértők kutatása az őrs szakaszán

387.

Kutatásnak nevezzük az őrsparancsnoknak katonai erővel végrehajtott azon intézkedéseit, amelyek az ország belseje felé igyekvő, vagy az országból kifelé készülő határsértők, úgyszintén az őrs szakaszán súlyos bűncselekményt elkövetett bűnözők és körözött személyek elfogására irányulnak.

388.

Az őrs szakaszán a következő esetekben kell a kutatást bevezetni:

- befelé irányuló nyomok vagy határsértés jeleinek észlelésekor,
- ha adatokat kapunk, hogy ismeretlen személyek jelentek meg az őrs szakaszának mélységében,
- az őrs szakaszának mélységében ledobott ejtőernyősök elfogására, repülőgépekről szórt ellenséges propagandaanyagok felkutatására,
- az őrs szakaszán elkövetett súlyos bűncselekmények (gyilkosság, rablás, gyújtogatás, stb.) tetteseinek és körözött személyeknek elfogására.

Ha az őrsparancsnok adatokat kap befelé történt határsértésről, vagy az őrs szakaszán megjelent ismeretlen személyekről, köteles riasztani az őrsöt, értékelni a helyzetet, elhatározásra jutni, megadni a feladatot helyetteseinek, tájékoztatni a szomszédokat, jelenteni a helyzetet és az elhatározását előljáró parancsnokának és személyesen megszervezni a kutatást.

390.

A helyzet értékelésekor az őrsparancsnok határozza meg:

- hol történt a határsértés, illetve hol fedték fel az ismeretlen személyt,
- mikor történt a határsértés, illetve mikor vették észre az ismeretlen személyt,
- hány határsértő jött át a határon, illetve hány ismeretlen személyt fedtek fel és azok valószínű mozgási iránya,
- jelenleg hol tartózkodhatnak,
- hol és hány járőr, milyen feladattal van kint a határon,
- hány fő az őrs személyi állománya.

391.

A helyzet értékelése után az őrsparancsnok hozza meg elhatározását, mely tartalmazza:

- a határsértés vagy kísérlet irányát és a valószínű irány lezárásához szükséges járőrök számát,
- a járőrök vezénylését a határsértők valószínű útvonalának lezárására,
- a nyomon vagy párhuzamos üldözést végző kutatócsoportok összetételét és feladatát,
- milyen segítséget nyújthatnak a szomszédos őrsök, az őrs területén elhelyezett karhatalmi egységek és rendőri szervek,
- a HECS tagjai részére ki fogja az eligazítást megtartani,
- hány főből álló tartalékcsoportot képez az őrsön.

Az elhatározás meghozatala után az őrsparancsnok valamelyik helyettesét küldje ki a kutatócsoporttal, illetve a helyzettől függően személyesen menjen ki nyomozókutyával a határsértés vagy az idegen személy felfedési helyére, ahol megkezdik a kutatást, a kapott parancs szerint a határsértő vagy idegen személy valószínű tartózkodási helye irányában.

A kiküldött helyettes köteles meghatározott időközönként jelentést tenni az őrsparancsnoknak a kutatás helyéről és eredményéről.

393.

Az őrsparancsnok az őrsről vagy más meghatározott helyről irányítsa az őrs személyi állományával bevezetett kutatást az előjáró megérkezéséig.

394.

Az őrsparancsnok az elhatározás meghozatala után köteles járőröket vezényelni a határ megerősítésére és a határsértő várható mozgási irányának lezárására, tájékoztatni a szomszédokat, jelenteni a helyzetet és elhatározását az előjáró parancsnoknak, a járőrök szolgálatának ellenőrzését megszervezni, megszigorítani a kutatócsoportok által és az őrs megközelítési útvonalairól leadott jelzések figyelését, gyűjteni és értékelni a helyzeti adatokat és azokra az intézkedést megtenni, majd jelenteni a kerület-, illetve zászlóaljparancsnoknak.

395.

Üldözés és határsértők kutatása alatt az őrsellátó tiszthelyettes köteles biztosítani a szolgálatban lévő személyi állomány élelemmel való ellátását, előkészíteni a szállítási eszközöket, valamint az őrs megbízható őrzését.

396.

A határsértők üldözése és kutatása, valamint a kifelé irányuló határsértők elfogása érdekében az őrsparancsnok köteles min-

den erőt és eszközt felhasználni a határsértés megakadályozására.

397.

Határsértők kutatásakor és üldözésekor az őrsparancsnok vegye igénybe a HECS tagjait is, akiknek feladatát az őrsparancsnok helyettese adja meg.

398.

A határsértők mozgásának valószínű irányában — a terepszakasz gyorsabb lezárása céljából — az őrs lovait és országos járműveit is fel kell használni.

399.

Az őrsparancsnok mindenkor legyen felkészülve a határsértő kutatásának és üldözésének megszervezésére, akár befelé történt a határsértés, akár kifelé készülő határsértésről kap adatokat. A határsértők mozgásának legvalószínűbb irányaiban végezzen terepfelderítést és gyakoroltassa a személyi állománnyal ezen irányok tervszerű lezárását.

Az őrs belszolgálatá

Az őrs ügyeletese

400.

A belrend és fegyelem biztosítása, valamint a határ őrizetére induló járőrök idejében történő felkészítése céljából az őrsparancsnok vezényeljen őrsügyeletest.

401.

Őrsügyeletesi szolgálatba csak jól képzett, a határszolgálatot jól ismerő tiszthelyettes és tiszt — esetenként másodéves határőr — vezényelhető. Az őrsügyeletes az őrsparancsnoknak és a mindenkori eligazítónak van alárendelve. A belrenddel kapcsolatban az őrsellátó tiszthelyettes utasításait hajtja

vége és a tisztek, valamint az őrsellátó tiszthelyettes kivételével az őrs egész személyi állományának szolgálati előjárója.

402.

Egy határőrizeti napra két ügyeletest kell vezényelni, akik felváltva látják el szolgálatukat. Ennek időtartama a szolgálati megterhelés szempontjából 8 órának számít. Az ügyeletes mindig az őrsparancsnok által elrendelt öltözetben lássa el szolgálatát, bal karján „Ügyeletes” felírású karszalaggal. Fegyverzete az ügyeleti szobában legyen készenlétben. Legyen nála jegyzetfüzet és írószer a kapott utasítások feljegyzésére. **Tilos** elterelni az őrsügyeletes figyelmét kötelességei teljesítéséről.

403.

Az őrs ügyeletesse ismerje:

- az őrs szakaszának határhelyzetét,
- a határszakaszra vezényelt járőrök számát és azok feladatát, szolgálati helyét, idejét és menetvonalát,
- a járőrökkel és a szomszédos őrsökkel való összeköttetés jelzéseit,
- az őrsparancsnok és helyettesei tartózkodási helyét,
- az őrs feladatát riadó esetén,
- az őrsön lévő személyi állomány és a szolgálati állatok számát,
- az átadás tárgyát képező fegyverzet, lőszer és felszerelési tárgyak mennyiségét.

404.

Az őrsügyeletes szolgálati ideje alatt köteles:

- a szolgálatba induló járőröket idejében felkészíteni,
- darab szerint átadni, illetve átvenni a járőröktől a lőszert, távcövet, jelzőtöltényeket és egyéb felszerelési tárgyakat,

meggyőződni ezek használhatóságáról és erről lőszer-nyilvántartást vezetni,

- a határszakasról leadott jelzéseket venni, azonnal jelenteni az őrsparancsnoknak, majd nyugtázni azokat,
- ellenőrizni az őrs őrszemének szolgálatát,
- biztosítani és ellenőrizni az őrs napirendjének betartását,
- ügyelni az őrs helyiségeinek tisztaságára és rendjére,
- átvenni az előljárók utasításait, rendelkezéseit és azokat az őrsparancsnoknak jelenteni,
- az őrs szakaszáról leadott járőrjelentéseket venni és az őrsparancsnok utasítása szerint intézkedni,
- a határszakaszon vagy az őrsön történt eseményekről azonnal jelentést tenni az őrsparancsnoknak,
- „HATÁRSÉRTÉS BEFELÉ!” jelzés vételekor riasztani az őrsöt, azonnal jelentést tenni az őrsparancsnoknak és előkészíteni a tartalékot a határszakaszra való útbaindításra,
- a járőrök kérésére — tisztek távollétében — kiküldeni az őrs riadócsoportját,
- tűz keletkezése esetén elrendelni a tűzriadót és azonnal intézkedni a tűz eloltására,
- „levegő” jelszóval venni és azonnal továbbítani a határon felbukkanó repülőgépekről szóló jelentéseket,
- az őrs kapujában igazoltatni az őrsre érkező személyeket,
- ellenőrizni az istállók és a szolgálati kutyák ellátásának rendjét,
- ügyelni a személyi állomány élelmezésére, biztosítani, hogy a hosszabb szolgálatba kiinduló és a visszaérkező járőrök élelemmel el legyenek látva,
- biztosítani, hogy az őrsparancsnok engedélye nélkül a személyi állomány az őrs elhelyezési körletéből ne távozhasson el,
- biztosítani, hogy az őrs kapui és ajtói be legyenek zárva, éjjel az ablakok be legyenek függönyözve,
- az őrs tisztjeinek távollétében fogadni az őrsre érkező elől-

járókat és feljebbvalókat, erről jelentést tenni a közvetlen előljárónak.

Az őrs tisztjeinek jelenlétében az őrsügyeletes nem tesz jelentést, csak jelentkezik.

Az őrsügyeletes a szolgálat átadását, illetve átvételét kihallgatáson jelenti.

405.

Az őrsügyeletesi szolgálat átadása és átvételekor átadás-átvételt tárgyát képezi:

- fegyverzet és lőszer (a raktárakban lévők kivételével),
- a határőr-járőrök felszerelési tárgyai,
- a körletek tisztasága és rendje,
- az őrsügyeletes kötelmeit feltüntető kivonat a jelen szabályzat 404. pontja szerint.

406.

Az átadás befejeztével az ügyeletesek jelentkezzenek az őrsparancsnoknál (őrsparancsnokhelyettesnél.) Ekkor a régi ügyeletes jelenti az ügyeleti szolgálat átadását, az új ügyeletes a szolgálat átvételét, valamint a szolgálat átvételekor észlelt hiányosságokat és a felszerelési tárgyak esetleges hiányait.

Az őrs őrszeme

407.

Az őrs őrszeme olyan felfegyverzett határőr, aki határőrizetet és őrsvédelmi harci feladatot lát el egyidejűleg.

408.

Az őrs őrzésére és védelmére minden határőrizeti napon három őrszemet kell vezényelni (4 órás váltással). A vezényeltékből 4 óra alatt az 1. számú őrszolgálatot, a 2. számú készült-ségi szolgálatot lát el, a 3. számú pihenőben van. A készült-

ségi szolgálatban lévő őrs az őrs mindenkori távbeszélő ügyelete. Az őrs őrszemszolgálatba vezényelteknek az őrsparancsnok a szolgálat 24 órája alatt a 7 órás megszakítás nélküli pihenést nem köteles biztosítani.

Erős hidegben vagy rendkívül rossz időjárás esetén az őrszemek szolgálati idejét csökkenteni kell (pl. kétórás váltás).

409.

Az őrs őrszeme szolgálatát rendszeresített fegyverével látja el, ezenkívül fel kell szerelni a szükséges rakétákkal, síppal, távbeszélőkészülékkel és nappal távcsővel, valamint az Őrszolgálati Utasításban előírt más eszközökkel.

Az őrs őrszeme szolgálatát éjjel az őrs területén mozgással, nappal az e célra kijelölt helyen látja el. Fedett terepen és korlátozott látási viszonyok esetén — éjszakai időben az őrs megközelítési útvonalainak veszélyesebb pontjaira — őrtársakat lehet kiküldeni, akik szolgálati idejük alatt az őrs őrszemével tartanak összeköttetést.

410.

Az őrs őrszeme az őrs védelmének és határőrizeti feladatának teljesítése közben köteles:

- szolgálatát éberrel ellátni,
- a határszakaszt és az őrs környező területét figyelés alatt tartani, amennyire azt a látási viszonyok megengedik és minden észlelt eseményt azonnal jelenteni az őrs ügyeletesének,
- átvenni a járőrök jelzéseit és az őrsügyeletes engedélyével jelzéssel nyugtázni azokat,
- megfigyelni a légitevékenységet,
- éjszakai időben az őrs megközelítési útjait füleléssel biztosítani,
- az őrs kapuján ki- és beléptetni az ügyeletes egyidejű értesítésével: előljárókat, hivatásos állományú beosztottakat,

továbbá az őrs szolgálaton kívüli sorozott állományát (ellenőrizve a kilépés jogosságát igazoló kimaradási, eltávozási engedélyeket, szabadságolási igazolványt). A sötét idő beálltával, valamint olyan helyeken, ahol az őrs őrszeme nem a kapu mellett teljesít szolgálatot, a ki- és beléptetéseket az őrs ügyeletesen végezze,

- az őrs megtámadása esetén azonnal elfoglalni fedezékét vagy tüzelőállását, felvenni a harcot az ellenséggel és biztosítani az őrs személyi állományának riasztását a támadás visszaverésére,
- az őrs területén támadt tűz észlelése esetén tűzriadó jelzést adni,
- megállítani minden olyan személyt, aki az őrshöz közeledik és kihívni az őrsügyeleteset,
- ha határsértő mozgását veszi észre, azonnal jelenteni az őrs ügyeletesének; ha a határsértő az őrs közelében halad, ügyes és gyors ténykedéssel elfogni,
- a sötétség beálltával ügyelni arra, hogy az őrs minden kijárata be legyen zárva és az ablakok le legyenek függönyözve.

411.

Az őrs őrszemének tilos beszélgetést kezdeményezni idegen személyekkel, bemenni a laktanya helyiségeibe, vagy más módon elterelni figyelmét az őrs őrizetéről.

Az őrs őrszeme mindig gondoljon arra, hogy a személyi állomány életét is őrzi, ezért megengedhetetlen, hogy az éberség terén a legcsekélyebb mulasztást is elkövesse.

412.

Ha repülőgép támadja meg az őrsöt, adja le a „Légi riadó!” jelzést és foglalja el az óvóárkot olyan helyen, ahonnan figyelés alatt tudja tartani az őrshöz vezető utakat és a repülőgép tevékenységét.

413.

Az őrs védelmének megszervezésére az őrsparancsnok előre készítse el az őrs védelmi tervét, melyben tüntesse fel:

- honnan érheti az őrsöt támadás,
- az őrs védelmére felhasználható erőket és eszközöket,
- az őrs őrszemének és ügyeletesének feladatait,
- a rajok feladatát a védelem és tűzvezetés megszervezése alapján,
- a gyülekezési helyet a határról visszaérkezett járőrök, valamint a szomszédos őrsökről érkezett támogató erők részére,
- az őrs hivatásos állománya családtagjai biztonságba helyezésének módját,
- az őrsparancsnok figyelőpontját,
- a harc vezetésének jeleit,
- a segélyhelyet,
- a lőszerfelvételező helyet.

414.

Minden őrs építse ki támpontját körkörös védelem céljából. Az őrs támpontjain legyenek:

- fedett és nyílt tüzelőállások golyószórók és géppuskák részére,
- lövészárkok minden raj részére,
- közlekedőárkok,
- tűzérési és aknavető tűz elleni fedezék a személyi állomány részére,
- lőszerfülkék,
- figyelőpont az őrsparancsnok részére,
- fedezék az őrs hivatásos állományának családtagjai és a sebesültek részére.

Az őrs támpontját az őrs laktanya területén vagy az őrs közelében lévő magaslaton kell felépíteni, A támpont teljes kiépí-

tése csak az ellenség várható támadása esetén vagy külön parancsra történik. A támpont előtti terep biztosítson jó kilátást és kilátást, legyenek jól látható tájékoztató pontjai, melyek távolságát előre le kell mérni.

415.

Minden lövészraj, lövészgödör, valamint a golyószóró és géppuska tüzelőállás részére célvázlatokat kell készíteni, melyre rá kell vezetni:

- a tüzelési sávhatárt és a fő löirányt,
- a tájékoztató pontokat, azok távolságát és az irányzék-távolságot,
- a holtteret.

416.

Abban az esetben, ha az őrsöt támadás éri, az őrsparancsnok riassza az őrs személyi állományát, értékelje a helyzetet, küldjön ki felderítőt, tegyen jelentést előljáró parancsnokának és tájékoztassa a szomszédokat.

417.

Az őrsparancsnok figyelőpontjáról vezesse az őrs harcát. A golyószórók, géppuskák és lövészek tüzet összpontosítsa a veszélyeztetett szakaszra, bátran manőverezve a rendelkezésre álló erőkkel és eszközökkel.

418.

Az őrs köteles szilárdan védeni támpontját a támogató erők megérkezéséig. A támogató erők megérkezése után — azokkal együttműködve — bátran rohamozza és semmisítse meg az ellenséget.

419.

Ha az ellenség váratlanul támadja meg az őrsöt és nincs idő elfoglalni a támpontot, a személyi állomány a laktanya körle-

téből vegye fel a harcot és törekedjen arra, hogy elfoglalhassa az őrs támpontját.

Az őrs riadója

420.

Az őrsön a következő esetekben kell elrendelni riadót:

- az őrs megtámadása esetén,
- befelé történt határsértés esetén, vagy kifelé irányuló határsértés kísérletekor és határsértés jeleinek észlelésekor,
- fegyveres csoport betörése esetén,
- ismeretlen repülőgépeknek a határon történt berepülése esetén,
- az őrs szakaszán eljtőernyősök ledobásakor,
- az őrsön vagy az őrs szakaszán tűz keletkezésekor,
- gyakorlás céljából.

421.

Az őrs riasztására a következő jelek, vagy vezényszavak alkalmazandók: „Laktanyavédelmi riadó!”, „Harckészültségi riadó!”, „Razzia riadó!”, „Légi riadó!”, „Gázriadó” és „Tűzriadó!”.

422.

„Laktanyavédelmi riadó” elrendelése esetén az őrs személyi állománya foglalja el a támpontot a védelmi terv szerint. Végrehajtásának ideje: 4 perc.

423.

„Harckészültségi riadó” jelzés vagy vezényszó vételekor az őrs személyi állománya sorakozzon fel az őrs udvarán az őrsparancsnok által meghatározott helyen, teljes harckészültségben, a helyzetnek megfelelő további intézkedések végrehajtására. A személyi állomány vegye magához rendszeresített fegyverét, lőszert, felszerelését és egynapi tartalékélelmet.

A hátraslovak legyenek felnyergelve, a hámoslovak befogva.
Végrehajtásának ideje: 8 perc.

424.

„Razzia riadót” határsértők üldözése, kutatása, elfogása céljából lehet elrendelni. A személyi állomány felszerelése: az időjárásnak megfelelő öltözet, fegyver, lőszer, sebkötöző csomag. A rajparancsnokoknál, záró- és kutatócsoport parancsnokoknál ezen felül az összeköttetés biztosítására szükséges eszközök is legyenek.

Végrehajtásának ideje: 5 perc.

425.

A „Légi-riadó” jelzés vagy vezényszó vételekor az őrs személyi állománya foglalja el az őrs támpontját.

A golyósórókat és a géppuskát tűzkész állapotba kell helyezni az ellenség alacsonyan szálló repülőgépeire történő tüzelés céljából.

Egyidejűleg a személyi állomány fokozottan figyelje a körülötte lévő terepet az ellenség földi támadásainak felfedése céljából.

426.

Az őrs légi, vagy földi megtámadásakor az ellenség atom-, biológiai és vegyi fegyvereket is alkalmazhat. „Gázriadó!” vezényszó, vagy jelzés vételekor a személyi állomány vegye fel egyéni gázvédő eszközeit. Tegye meg a szükséges intézkedéseket a szolgálati állatok megvédésére, az élelmiszerek, takarmány, felszerelési tárgyak megóvására.

427.

Ha az őrsön tűz keletkezik, a „Tűzriadó!” jelzést vagy vezényszót kell adni, melynek alapján a személyi állomány a kötelék-rendezéskor kapott utasítás szerint hajtsa végre feladatát.

Az őrs szakaszán keletkezett tűz eloltásában a személyi állomány a határőrizet ellátásának sérelme nélkül vegyen részt.

428.

Riadók alkalmával a személyi állomány fegyverzetére és felszerelésére vonatkozó előírásokat külön rendelet szabályozza.

429.

A személyi állomány harcckészültségének fokozása érdekében az őrsparancsnok rendszeresen gyakoroltassa a riadók végrehajtását. A riadók gyakorlását és ennek értékelését vezesse be a Határőrizeti Naplóba.

Az összeköttetés és együttműködés

430.

Az összeköttetés és együttműködés jelzéseit a járőrök, valamint a járőrök és az őrs között a kerület egész szakaszán egységesen kell megállapítani.

A jelzéseknek kétféle fajtáját különböztetjük meg:

- a) a járőrök által leadott jelzések,
- b) az őrs által leadott jelzések.

431.

A járőrök által leadott jelzések lehetnek:

„TISZTET KÉREK!” jelzés

- határsértők elfogásakor,
- határsértők csoportos megjelenésekor,
- a járőr valamelyik tagjának megbetegedése esetén,
- ha az ellenőrző-járőr nem találja szolgálati helyén az ellenőrzendő járőrt,
- határsértő nyomainak vagy határsértés jeleinek észlelésekor,

- eredményes fegyverhasználat, vagy aknarobbanás által okozott sérülés, halál bekövetkezésekor,
- röpcédulák vagy más propagandaanyag találása esetén,
- a szomszédos állam határszerve képviselőjének találkozási ponton való megjelenésekor,
- határsértőkkel való fegyveres összetűzéskor, vagy az ellenségnek magyar területre történt behatolása esetén,
- határincidens vagy provokáció esetén,
- minden más olyan esetben, amikor a járőr a határon olyan helyzetbe kerül, hogy önállóan nem intézkedhet.

„HATÁRSÉRTÉS BEFELE” jelzés

- befelé történt határsértés nyomainak vagy jeleinek észlelésekor, vagy olyan esetben, ha a járőr határsértő nyomait észleli, de annak irányát határozottan nem tudja megállapítani.

432.

„TISZTET KÉREK!” jelzés vétele után az őrsparancsnok intézkedjen, hogy a jelzést adó járőrhöz a lehető leggyorsabban tiszt, vagy tiszthelyettes vezetése alatt 2—4 főből álló riadócsoport induljon.

„TISZTET KÉREK!” jelzés esetén a jelzést adó járőr közelében lévő járőrök, ha a harci feladatban erre utasítást kaptak, siessenek a jelzést adó járőr segítségére. Ennek befejezése után térjenek vissza eredeti szolgálati helyükre és folytassák harci feladatuk végrehajtását.

433.

Az őrs által leadott jelzés:

Az őrs a járőrök által leadott jelzésre válaszul rakétajelzést ad, amely a jelzést leadó járőrnek azt jelenti, hogy a jelzését az őrs vette, a többi járőrnek pedig azt jelenti, hogy kapcsolja be a rejtett távbeszélőkészüléket. Ha az őrsparancsnoknak utasítása van a járőrök részére, ilyen esetben adja meg, ha

nincs, közölje, hogy parancs nincs, a járőrök folytassák harci feladatuk végrehajtását.

434.

A járőrök által alkalmazott jelzések lehetőleg egyszínű rakéták, az őrs által adott jelzések pedig csillagos rakéták legyenek. Ha a járőr által leadott jelzésre az őrs nem válaszol, úgy a jelzést 2 perc múlva a járőrnek meg kell ismételnie.

435.

Az összeköttetés és együttműködés jelzéseinek leadása lehet nyílt és rejtett. A jelzés nyílt leadásának módjai: jelzőtöltényekkel és a magaslati pontokon fáklyák meggyújtásával. Rejtett módon: távbeszélőn és küldőnc útján kell a jelzést leadni, illetve továbbítani.

Lövessel a járőr csak abban az esetben adhat jelzést, ha az összeköttetés megteremtésére már semmi más lehetősége nincs. Az ilyen lőszerfelhasználásról a járőr tegyen jelentést, a hüvelyekkel számoljon el.

436.

A határőr járőrök mindenkor igyekezzenek az összeköttetés és együttműködés jelzéseit rejtett módon leadni. Nyíltan csak abban az esetben adhatók jelzések, ha nincs lehetőség a jelzések rejtett módon való leadására.

VIII. Fejezet

AZ ŐRSÜK VÉGREHAJTÓSZOLGÁLATÁNAK

ELLENŐRZÉSE

437.

A végrehajtószolgálat ellenőrzése szerves része és fontos tényezője az államhatár szilárd őrizetének. Jelentősen fokozza a személyi állomány éberségét és felelősségérzetét.

A végrehajtószolgálat eredményességét jelentősen növeli a jól és titoktartással szervezett, váratlan, különböző időkben és irányból történő, magas színvonalú, hatékony, rendszeres ellenőrzés.

438.

A végrehajtószolgálat ellenőrzésének feladatai:

- Az ellenőrzés terjedjen ki a nappali és éjszakai járőrök ellenőrzésére úgy, hogy a kiküldött járőrök 40—50 százaléka minden határőrizeti napon ellenőrizve legyen.
- Az ellenőrzőjárőrök zömét a határsértők várható mozgási időszakában és irányában szolgálatot teljesítő járőrök szolgálatellátásának ellenőrzésére kell vezényelni, figyelembe véve a csatlakozások, a lakott helységek közvetlen közelébe és az őrs távoli szakaszára szolgálatba vezényelt járőröket.
- Az ellenőrzés szervezésénél biztosítani kell a titoktartást. Szigorúan **tilos** előre kiírni vagy közölni olyan adatokat, amelyből következtetni lehet az ellenőrző járőrök személyére, indulási idejére, az ellenőrzés helyére, útvonalára és feladatára vonatkozóan.

439.

Tilos a járőrök — őrsök — ellenőrzése esetén ezek értesítése bármilyen formában az ellenőrzés várható idejéről, irányáról, helyéről, módszeréről, valamint az ellenőrző személyéről. E tilalom megszegőit szolgálati vétség címén felelősségre kell vonni. Az e pontban foglaltak értelemszerűen vonatkoznak az őrsök és törzsek tisztjeire is.

440.

Az ellenőrzőjárőr köteles megvizsgálni, hogy az ellenőrzött járőr szolgálatát a kapott harci feladat szerint teljesíti-e, milyen a járőr elhelyezkedése, rejtése, általános magatartása, felszerelése, öltözete.

Az ellenőrzőjárőr tartsa be a rejtés, fedés szabályait, rövidebb-hosszabb megállással figyelje meg a szolgálatot ellátó járőrök magatartását és tevékenységét úgy, hogy azok az ellenőrzést ne fedhessék fel. Alkalmazza gyakran a visszatérő ellenőrzést úgy, hogy esetenként ugyanaz a járőr szolgálati ideje alatt többször ellenőrizve legyen. Az ellenőrző-járőrnek tilos az ellenőrzött járőrhöz odalopakodni, a határsértő tevékenységét utánozni, vagy a fegyvert elvenni a szolgálatát ébertelenül teljesítő járőrtől. Az ellenőrzőjárőr ki- és bevonulása közben portyázó-járőr feladatát hajtsa végre.

441.

Az ellenőrzőjárőrök a végrehajtó szolgálat ellenőrzése során felfedett hiányosságokról, mulasztásokról, tapasztalataikról kötelesek jelentést tenni közvetlen előljáróiknak, kisebb hibákat a helyszínen szüntessenek meg.

Az így szerzett tapasztalatokat a törzsek és az őrsparancsnokok használják fel a végrehajtószolgálat további javítására és az ellenőrzési módszerek tökéletesítésére.

Minden végrehajtószolgálatot ellenőrző járőr a feladatait az ellenőrzőjárőrre vonatkozó utasítások szerint hajtsa végre.

Az őrsök parancsnokai a végrehajtószolgálat ellenőrzésére vonják be azokat a tiszteseket és határőröket, akik szolgálati fegyelmük, értelmi képességük és más szempontok figyelembevételével erre alkalmasak.

442.

Fegyelmileg felelősségre kell vonni azon ellenőrzőjárőrök tagjait, akik a kapott feladatokat hanyagul vagy csak részben hajtják végre, ellenőrzőjárőr tagjaihoz nem méltó magatartást tanúsítanak, lejáratják tekintélyüket, az észlelt hibákat és mulasztásokat nem szüntetik meg, illetve erről jelentést az illetékes parancsnokoknak nem tesznek.

AZ ŐRS TÉNYKEDÉSE KISEBB FEGYVERES CSOPORT MAGYAR TERÜLETRE TÖRTÉNT BETÖRÉSE ESETÉN

443.

A határon betört kisebb fegyveres csoport visszaverése érdekében az őrsparancsnok előre készítse el az ellenséges betörés elhárítására vonatkozó tervét. Ebben rögzítse:

- a betörések legvalószínűbb helyeit,
- a járőrök ténykedését,
- a segítséget nyújtó szomszédos őrsök és tartalékok ténykedését, a járőrök, a szomszédos őrsök és a tartalékok támogató erőinek gyülekezési helyét és az ismertetőjeleket,
- az együttműködés és összeköttetés megszervezését.

444.

Az ellenség kisebb csoportjainak magyar területre betörése esetén a járőr adja le a „TISZTET KÉREK!” jelzést, foglaljon el kedvező védelmi állást, vegye fel a harcot az ellenséggel és az őrs tartalékának kéréséig akadályozza meg az ellenség térnyerését az őrs mélysége felé.

A szomszédos járőrök a betörés helyszínére érkezésükkor vegyék fel a harcot az ellenséggel, elvágván annak visszavonulási útját.

A járőrök harcát az őrsparancsnok vagy tiszt kéréséig az a járőrparancsnok irányítsa, amelyik először vette fel a harcot az ellenséggel vagy amelyiknek magasabb rendfokozata van.

445.

Az őrsparancsnok az ellenség kisebb csoportjának magyar területre történt betöréséről szóló jelzés vétele után riassza az őrsöt, jelentse a helyzetet előljáró parancsnokának, értesítse a szomszédos őrsöket és az őrs tartalékával személyesen siessen az ellenséggel harcban álló járőr segítségére.

Az őrsparancsnok a legrövidebb úton vigye tartalékát az ellenséges betörés helyére, szervezze meg a menetbiztosítást, kiküldve éljárőrt és oldalbiztosító terepkutatókat.

447.

Az őrsparancsnok az ellenséggel harcban álló járőrökhöz érve folytasson felderítést mind az ellenség felé, mind a saját területén; értékelje a helyzetet, jusson elhatározásra a magyar területre betört ellenség felszámolására. Az ellenséget bátran rohamozza meg a szárnyakról és igyekezzen hátbatámadni.

448.

Ha az őrs tartaléka nem elegendő az ellenség azonnali megrohamozására, az őrsparancsnok szervezze meg a védelmet és vezesse a harcot a szomszédos őrsök és a tartalékok támogató erőinek megérkezéséig, majd velük együttműködve semmisítse meg az ellenséget. Az őrsparancsnok akadályozza meg az ellenség visszatérését saját területére.

449.

Ellenséges betörés elhárításakor az őrsparancsnok igyekezzék a határsértés valószínű irányjaiban is megerősíteni a határ őrizetét arra az esetre, ha az ellenség a betörés alatt megpróbálná átdobni ügynökeit a határon.

450.

Az ellenséges betörés ideje alatt az őrsparancsnok helyettese erősítse meg az őrs védelmét, gyűjtse és értékelje a helyzeti adatokat és jelentse az előljáró parancsnoknak, küldje ki az őrsparancsnokhoz a szolgálatból visszatérő járőröket, valamint a szomszédos őrsökről érkező támogató erőket. Szervezze meg a harcban állók lőszerellátását és a sebesültszállítást.

Azokban az esetekben, amikor az ellenség a határőr-járőrök vagy a határ mentén dolgozók megfélemlítése céljából átlövéseket hajt végre magyar területre, az őrparancsnok tegyen jelentést az előjáró parancsnoknak, erősítse meg a túloldal figyelését és helyezze harckészültségbe az őr tartalékát.

X. Fejezet

A HATÁRŐRSÉG SZOROZOTT ÁLLOMÁNYÁNAK SZABADSÁGOLÁSA

452.

A Határőrségnél szolgálatot teljesítő sorozott állomány 2 év és 3 hónapos szolgálati ideje alatt a szabadság: 25 nap mégpedig:

- az elsőéves határőrök részére szolgálati idejük hatodik hónapjának leteltétől kezdve 11 nap
(Kivételt képeznek azok az elsőéves határőrök, akik tisztes iskolára kerülnek az újonckiképzés befejezése után. Ezek a 6 hónapos szolgálati idő letelte előtt is letölthetik szabadságukat.)
- második évüket szolgáló határőrök részére 14 nap
- járőrparancsnokok részére az alapszabadságon felül még 1 nap
- tisztesek részére az alapszabadságon felül még 2 nap
- kiképző és eligazító tisztesek részére az alapszabadságon felül még 4 nap

A szabadság időtartamába az oda- és visszautazáshoz szükséges idő nem számítható be.

453.

Az évi rendes szabadságon kívül rendkívüli-, jutalom- és egészségügyi szabadság is adható.

Rendkívüli szabadság engedélyezhető:

- családban történt haláleset vagy közvetlen hozzátartozó súlyos betegsége esetén,
- a családot ért elemi csapás vagy súlyos szerencsétlenség esetén,
- egyéb kivételes esetekben.

Rendkívüli szabadságot a kerületparancsnokok, valamint az önálló-, illetve kötelékben lévő zászlóaljparancsnokok engedélyezhetnek. A rendkívüli szabadság személyenként évente 7 napnál nem lehet több.

Jutalomszabadság:

azon sorállományúak részére engedélyezhető, akik a szolgálat ellátásában, a politikai oktatásban és a szakmai kiképzésben különösen kimagasló eredményeket értek el.

Jutalomszabadságot engedélyezhet:

- kerület- és önálló zászlóaljparancsnok 10 napot
- kötelékben lévő zászlóaljparancsnok 5 napot
- alegységparancsnok 2 napot

A BM Határőrség országos parancsnoka és helyettesei az összes szabadságolási jogokat gyakorolják.

A parancsnokok jutalomszabadság-adási jogukkal csak a legindokoltabb esetben éljenek.

Egészségügyi szabadságot:

orvosi javaslat, vagy a felülvizsgáló bizottság döntése alapján a kerület-, önálló zászlóalj-, illetve kötelékben lévő zászlóaljparancsnokok engedélyezhetnek.

454.

A Határőrség őrsain és forgalomellenőrző pontjain szolgálatot teljesítő sorállomány részére havonta 3 szolgálatmentes napot kell biztosítani.

A szolgálatmentes napokból 2 napot össze lehet vonni eltávózásra, családjuk, hozzátartozójuk meglátogatása céljából, első sorban azoknak a határőröknek, akiknek lakóhelye közel van az őrs vagy alegység működési területéhez.

Szolgálatmentes napokat évi rendes szabadsággal vagy más esetekben összevonni nem lehet.

A szolgálatmentes napot a határőrizeti nap kezdetének megfelelően kell engedélyezni. A sorállományú az előírt éjszakai pihenőt a körletben köteles tölteni, kivéve az eltávozás eseteit.

455.

A felsorolt szabadságokon és szolgálatmentes napokon kívül a sorozott állomány részére eltávozás, kimaradás és kimenő is adható.

456.

A szabadságolási tervet úgy kell elkészíteni, hogy a sorozott állomány szabadságolása egész évre arányosan legyen elosztva. Ügyelni kell a magasfokú harckészültség fenntartására.

A szabadságolási tervet az alegységparancsnokok készítik el és a kerület-, önálló zászlóalj-, illetve kötelékben lévő zászlóaljparancsnokok hagyják jóvá.

A szabadságot a jóváhagyott terv alapján az őrs-, illetve alegységparancsnokok engedélyezik.

Az évi rendes-, rendkívüli- és jutalomszabadságok, az egészségügyi szabadságok, szolgálatmentes napok, eltávozások miatt egyidejűleg távollévők száma az alegységeknél nem haladhatja meg az összlétszám 15⁰/₀-át.

Fegyelmi fenyítésben részesült határőröket közvetlenül a fenyítés letöltése után szabadságban részesíteni nem lehet. A kerület-, önálló zászlóalj- és kötelékben levő zászlóaljparancsnokok, őrs- és alegységparancsnokok a rendes szabadságot maximálisan 10 nappal csökkenthetik annál a sorállományúnál, aki a szolgálat ellátásában, a fegyelem betartásában huzamosabb időn keresztül nem megfelelő magatartást tanúsított.

Amennyiben a szabadságolt határőr szabadsága idején rendkívüli eseménynek számító súlyos fegyelemsértést követ el, annak szabadságát meg kell szakíttatni és állomáshelyére azonnal vissza kell rendelni.

ÚJONCOK FOGADÁSA, LESZERELÉS ÉS VÁLTÁS VÉGREHAJTÁSA AZ ŐRSÖN

457.

A leszerelő határőrök váltására érkező újoncok fogadása az őrsön ünnepélyes keretek között történik. Az őrs szolgálatmentes személyi állománya sorakozzék fel. Rövid ünnepséget kell rendezni, amelyen az őrs határőrei üdvözlőjk az érkezett újoncokat. Az őrsparancsnok az újoncoknak mutassa be az őrs politikai helyettést, parancsnokhelyettést, a pártszervezet titkárát, a KISZ titkárt, az őrsellátó tiszthelyettést és a személyi állományt.

458.

A fegyverek átadása az újoncok részére a felsorakozott személyi állomány előtt történik. A fegyverek átadásakor az őrsparancsnok hívja fel az újoncok figyelmét arra, hogy fegyvereiket lelkiismeretesen őrizzék meg és ápolják. A leszerelendő határőrök, amikor átadják fegyvereiket, mondják el azokat a legjellegzetesebb elfogásokat, melyeket fegyverük segítségével hajtottak végre.

459.

A leszerelőket útbaindításuk előtt ünnepélyes keretek között kell búcsúztatni. Búcsúzzék el tőlük az őrs parancsnoka és a visszamaradottak nevében egy kiváló határőr. Fel kell hívni a leszerelők figyelmét a katonai titoktartás szabályaira, valamint a termelőmunkában való helytállásra.

A leszerelésre kerülő határőröket szolgálatba úgy kell vezényelni, hogy részükre az őrs végleges elhagyása előtt legalább 6 óra szolgálatmentes idő legyen biztosítva.

460.

Az újoncok őrsökre történő kiszállítását, illetve a leszerelő határőröknek a kerületparancsnokság állomáshelyére való be-

szállítását — a távolságok figyelembevételével — tehergépkoocsival, illetve vasúton kell végrehajtani. A kerületparancsnokságra beérkezett leszerelők hazaszállítását a kerületparancsnokság a helyi vasúti katonai szállításvezetőséggel együttműködve szervezze meg.

461.

Az őrsparancsnok az újoncok megérkezésének első napján mutassa meg az őrs elhelyezését, beszélgessen velük a szolgálatról, az őrs életéről és ismertesse az őrs szakaszának határhelyzetét, felhasználva erre a terepasztalt és az őrs szakaszának vázlatát.

462.

Az őrsparancsnok politikai helyettese tartson beszédet a szolgálat, kiképzés és fegyelem terén kitüntek részvételével, ismeresse az újoncokkal az őrs harcos hagyományait és szervezze meg a kiképzésben és szolgálatban kiválók tapasztalatainak átadását.

463.

Az újoncok 5—6 fős csoportokban ismerkedjenek meg az őrs működési területén:

- határvonallal,
- a terep jellegével,
- a határhoz, valamint az őrs szakaszának mélységébe vezető utakkal, ösvényekkel és csapásokkal,
- az őrs csatlakozásaival és az azokhoz vezető legrövidebb utakkal,
- az őrs szakaszán levő tájékozdási pontokkal,
- a műszaki technikai berendezésekkel,
- a rejtett távbeszélőkészülékek helyeivel.

Az őrs szakaszán történő tájékozdás ideje alatt szigorúan be kell tartani az álcázás szabályait. A határszakasz ismertetését az őrsparancsnok vagy helyettese végezze.

Az újoncoknak határszolgálatba bevezetése fokozatosan történik. Az első hónapban az újoncok napi szolgálati megterhelése ne legyen több 6 óránál. Három hónapon keresztül éjszakai járőrszolgálatba újonc csak másodéves határőrrel mehet. Az újoncok közül járőrparancsnok csak az lehet, aki a járőrparancsnoki tanfolyamot sikeresen elvégezte, jól ismeri az őrs szakaszát, fegyelmezett és alkalmas a járőr tevékenységének irányítására.

Az első héten az őrs tisztjei és tiszthelyettesei is menjenek ki szolgálatba járőrparancsnokként és a terepen gyakorlatilag tanítsák az újoncokat a határőrizeti szolgálatra.

XII. Fejezet

AZ ŐRS OKMÁNYAI ÉS SZOLGÁLATI HELYISÉGEI

Az őrsnek az alábbi szolgálati okmányokkal kell rendelkeznie:

- a) Az őrs határszakaszának védelme és őrzete megszervezésével kapcsolatban:
 - Határőrizeti Szabályzat,
 - az államhatár vonalának leírása a hozzátartozó vázlattal,
 - ellenséges betörések elhárításának terve,
 - kivonat a MNK kormányának a szomszédos állam kormányával kötött szerződéséből (a határrendre vonatkozóan),
 - az őrs szakaszán levő határjelek külsejének és számának leírása,
 - razzziariadó terv,
 - őrs laktanyavédelmi terv,
 - tűzriadó terv,

- légi-riadó terv,
- gázriadó terv,
- együttműködési terv a rendőrséggel.

b) Szolgálati okmányok:

- Határőrizeti Napló,
- szolgálatszervezési fogalmazvány-füzet,
- szolgálatszervezési karton,
- őrs névjegyzéke,
- őrs napirendje,
- tájékoztató vázlat, amely tartalmazza az őrs elhelyezését, csatlakozásokat, magasfigyelőket, figyelőpontokat, határmenti együttműködő csoportokat, rendőrőrsöket, a határsértők mozgását, az összeköttetési jelzések láthatóságának és hallhatóságának határát, 1 : 25 000 mértékarányban,
- jelszó- és jelhang-táblázat,
- jegyzőkönyvek az elfogott határsértőkről,
- segédlet a jelzőkészülékek alkalmazására,
- jelentéstömb a szolgálati kutyák alkalmazásáról,
- repülőgépek ismertetőjeleinek táblázata,
- berepülések jelentéseinek mintája,
- őrsügyletesi előjegyzés.

467.

Minden őrsön legyen berendezett szolgálati és kultúrszoba.

468.

A szolgálati szoba a szolgálatba induló határőr járőrök eligazításának megtartására és a határszolgálatos foglalkozások levezetésére szolgál. Berendezése:

- az őrs szakaszának terepasztala,
- az őrs szakaszának vázlata (a terepasztal belső felére erősítve),

- az összeköttetés és együttműködés jelzéseinek láthatósági és hallhatósági vázlata,
- a rejtett és nyílt figyelőpontok figyelési vázlata,
- a járőrök összeköttetésének jelzéseiről készült táblázat,
- a repülőgépek ismertetőjeleinek táblázata,
- kivonat a Határőrizeti Szabályzatból: a fegyverhasználat szabályai, a határőr-járőr kötelességei, a járőrparancsnok kötelességei, az őrügyeletes és őrsem kötelmei,
- kivonat a határszakaszra vonatkozó államközi szerződésekben.

469.

A kultúrszoba a kultúr- és tömegrendezvények megtartására, harci és politikai kiképzési foglalkozások levezetésére, valamint párt és KISZ taggyűlések megtartására szolgál. A kultúrszoba felszereléséért (könyvtár, televízió, rádió, stb.) az őrparancsnok politikai helyettese felelős.

470.

Az őrügyeletes szolgálati helyiségének berendezése:

- távbeszélő központ,
- ügyeletes kötelmei,
- a személyi állomány névjegyzéke,
- az őr napirendje,
- fegyvertámla az ügyeletes és az őrök részére,
- lőszerszekerény leltárral,
- járőr felszerelés leltár alapján,
- titkosított munkafüzet,
- rejtjelzett táviratok füzete,
- őrügyeletesi előjegyzés,
- eltávozó könyve,
- kezelőasztal 2 db székkal.

AZ ŐRSPARANCSNOKI TEENDŐK ÁTADÁSA, ILLETVE ÁTVÉTELE

471.

Az őrsparancsnoki teendők átadását, illetve átvételét öt nap alatt kell az átadó, illetve az átvevő őrsparancsnoknak végrehajtani, az előjáró parancsnok vagy megbízottja jelenlétében.

472.

Átadás, illetve átvétel tárgyát képezi az őrsön:

- az őrs személyi állománya,
 - fegyverzet és lőszer,
 - ruházat és vonatanyag,
 - élelmiszer és lótáp,
 - pénzkészlet,
 - szolgálati állatok,
 - az őrs támpontja,
 - az őrs helyiségei és berendezései,
 - szolgálati okmányok,
 - a HECS,
- a határon:
- a határvonal és a határjelek,
 - a műszaki berendezések (drótakadály, aknamező, magasfigyelő, nyomsáv, támpontok, rejtett távbeszélőkészülékek, stb.).

473.

Az őrs átadásáról és átvételéről két jegyzőkönyvet kell készíteni két-két példányban. Az első jegyzőkönyv tartalmazza a személyi állomány, a határszakasz, a HECS-ek, a védelmi berendezések és szolgálati okmányok átadás-átvételét, a máso-

dik jegyzőkönyv pedig az anyagok és szolgálati állatok átadás-átvételét.

A jegyzőkönyvek egy példánya az őrsön marad, a másodpéldányt az előljáró törzsnek kell felterjeszteni.

474.

A személyi állomány átadás-átvételekor az új őrsparancsnok kérdezze ki a beosztottakat járandóságaikkal kapcsolatos panaszairól, kifogásairól.

475.

A parancsnoki beosztás, — a határszakasz — és az okmányok átvételét az új őrsparancsnok írásban jelentse előljáró parancsnokának.

XIV. Fejezet

EGÉSZSÉGÜGYI RENDELKEZÉSEK

476.

Az egészségügyi szolgálat feladata annak biztosítása, hogy egyre csökkenjen a végrehajtószolgálatból egészségügyi ok miatt kieső személyek száma. Feladata továbbá, hogy biztosítsa a határőr alegységek személyi állományának egészségügyi ellátását és határozza meg a járvány elleni védekezés módszereit. Ezen belül a legfontosabb egészségügyi feladat a betegségek megelőzése, elsősorban a határőrizeti szolgálat végrehajtásából és az időjárás viszonyaitól eredő megbetegedések minimalisra való csökkentése. Különösen nagy gondot kell fordítani a betegségek leggyakoribb formáinak felismerésére és a széleskörű egészségügyi felvilágosító munka folytatására. Az egészségügyi felvilágosító munkába be kell vonni a tiszt és tiszt-helyettesi állományt.

Állandóan szem előtt kell tartani az ételmezés és a vízellátás ellenőrzését, valamint a szolgálatból és a kiképzésből eredő balesetek elhárítását.

477.

Az egészségügyi szolgálat tájékoztassa az alegységparancsnokokat:

- időszakonként az egészségügyi helyzet állapotáról,
- az egyes beosztottak betegségének jellegéről,
- a szűrővizsgálatok eredményéről,
- a súlyosabb betegséggel kórházban levők állapotáról,
- a gyenge egészséggű beosztottak helyzetéről,
- a kiképzés alkalmával tapasztalt egészségügyi ártalmakról.

478.

Ha a határőr alegység beosztottjának egészségügyi szabadságot kell adni, az ok meghatározása mellett javaslatot kell tenni arra nézve is, hogy a beteg egészségügyi szabadságát az alegységnél, a kerület gyengélkedő szobáján vagy lakóhelyén töltsse-e el.

479.

Járványos megbetegedések esetén az alegységparancsnok azonnal értesítse az egészségügyi szolgálatot és a további fertőzések megakadályozása érdekében annak javaslatai szerint járjon el. Kisebb számú fertőző megbetegedés esetén a betegeket el kell különíteni. Nagyobb számú megbetegedés esetén az egészségügyi zárlat mellett intézkedni kell a határőrizet biztosítására akár a tartalék felhasználásával, akár az őrs határszakaszának a két szomszédos őrs közötti ideiglenes megosztásával.

480.

Az egészségügyi szolgálat meghatározott időközönként ellenőrizteti az alegységek vízellátását biztosító kutakat. A vízvizsgálat eredményét az alegységparancsnokkal közölni kell.

481.

Az étel kiosztását megelőzően, az étel ellenőrzésével egyidőben ételmintát kell venni. Az ételmintát tiszta edényben 48 órán

át kell megőrizni a kulccsal lezárható ételmintaszekrényben. Az ételminta eltevése az ügyeletes jelenlétében és felügyelete mellett történik.

482.

Az alegység konyhájában csak a szolgálatilag illetékes személyek tartózkodhatnak, illetve tarthatnak ellenőrzést. A konyhában dolgozó személyek főzés és előkészítés alkalmával a szakácsmunkához rendszeresített ruházatot viselik. A konyha rendjéért, tisztaságáért az őrsellátó tiszthelyettes és az őrsparancsnok felelős.

Az alegységek szakácsait negyedévenként az egészségügyi szolgálat szűrővizsgálatnak veti alá.

483.

Az egészségügyi beosztottakkal nem rendelkező alegységek egészségügyi ellátását az egészségőrök végzik. Az alegységparancsnokok támogatják az egészségőrök munkáját és szerezzenek tekintélyt az egészségügyi intézkedéseknek.

484.

Az egészségőrök kiválasztását, kiképzését és továbbképzését az egészségügyi szolgálat végzi.

XV. Fejezet

VEGYES RENDELKEZÉSEK

485.

Az őrsparancsnok szolgálatszervező munkájának biztosítása céljából naponta 14.00 és 18.00 óra között csak olyan esetekben küldhető távmondattal az őrsre, amikor a határszolgálat érdeke, vagy helyzeti adatok közlése azt feltétlenül megköveteli. Ilyen vagy más rendkívüli sürgős esetekben a távmondatoknak a fenti időközben való továbbításához az egységparancs-

nok, törzsfőnök vagy ezek távollétében a politikai osztály vezető adhat engedélyt.

486.

Ha az őrs szakaszán határrend megsértési eset kivizsgálása folyik, az őrsparancsnok rejtve, járőrrel biztosítsa a kivizsgáló bizottság munkáját.

487.

Ha az őrs szakaszán a határképviselők vagy határmegbízottak részére értesítési pont van kijelölve, e pontokra állandó váltású járőrszolgálatot kell szervezni. Az értesítési ponton szolgálatot teljesítő járőr tagjai politikailag képzett, fegyelmezett jó megjelenésű határőrök legyenek.

488.

A határképviselők postájának átvétele vagy átadása céljából az őrsparancsnok az értesítési pontra rendes, jó megjelenésű határőrrel menjen ki. A határon találkozáskor teljesítsen tiszteletadást a szomszédos állam határőrizeti szerve közegének és felesleges beszélgetéseket mellőzve, az előírások szerint hajtsa végre a posta átvételét vagy átadását.

A, Á

Alosztály	alo.
Aknamező	am.
Alegység	aeg.
Anyag	ag.
Állami gazdaság	ÁG.
Árucsempész	ÁCS.

B

Belügyminisztérium	BM.
Büntetlen határsértés	bhs.

C, Cs

Csatlakozási pont	csp.
Csónak	cso.
Csónakkikötő hely	Cso. k. h.
Csoport	csoport.

D

Dél, -i	D.
Délnyugat, -i	DNy.
Délkelet, -i	DK.
Durrano jelzőkészülék	djk.

E, É

Egészségügyi, (állateg.-ügyi)	eü. (áeu.)
Egység	eg.
Együttműködő szervek	emü. sz.
Ellenőrzőjármű	EJ.
Elhatározás	elha.
Elektromos jelzőkészülék	ejk.
Elfogás	Elf.
Elfogott határsértő	Ehs.
Embercsempész	ECS.
Ellenséges léggömb	elg. lg.
Ellenséges röpcédula	elg. rc.

Ejtőernyős
Ellenőrző átengedő pont
Élelem, élelmezési
Ellátás, ellátó
Eligazító
Észak, -i
Északkelet, -i
Északnyugat, -i
Ezredparancsnok
Ezred
Előretolt harcálláspont

eje.
EÁP.
élm.
ell, -ó
Elig.
É.
ÉK.
ÉNY.
EPK.
e.
EH.

F

Fa-, föld védelmi építmény
Felderítő osztály
Felderítő
Felderítőcsoport
Figyelő járőr
Figyelőpont
Határforgalmi osztály
Forgalomellenőrző pont
Főtiszt

Ffvé.
FO.
t.
FCS.
FJ.
F.
FEP. o.
FEP.
főti.

G, Gy

Gyalogsági akna (-mező)
Gépkocsi
Gyülekezési körlet
Gépkocsizó lövész zászlóalj
(század)
Gépállomás
Géppisztoly, -os
Géppuska, -ás
Gépjármű
Golyószóró, -s

Gya. (gyam.)
gk.
GYÜK.
Gl. z. (szd.)
GÁ.
gpi.
gpu.
gjmű.
gsz.

H

Határőr kerület
Határőr zászlóalj

hőr. ker.
hőr. z.

Határőr őrs
 Hadművelet, -i
 Határőr őrhajó
 Határsértő, -és
 Határövezet
 Határőrizeti parancs
 Határőr kerületparancsnok
 Határőr zászlóaljparancsnok
 Hadtápfőnök
 Hadműveleti ügyeletes tiszt
 Határőrizeti Szabályzat
 Határőrizeti elhatározás
 Határmenti együttműködő csoport
 Határőrség, határőrizeti
 Határsértő menetvonala
 Hadműveleti oszt. (alo.) vezető
 Harcálláspont
 Határidős jelentések táblázata
 Hadtáp vezetési pont
 Hadtáp
 Határsértők mozgásának valószínű iránya
 Határsértő pihenőhelye
 Határsorompó
 Hajós század
 Hátrasiklás nélküli löveg
 Háromszögelési pont
 Helyi lakosság
 Híradó központ
 Híradó ügyeletes tiszt
 Híradó főnök
 Hírvivő (összeköttetés)
 Hírirány
 Hírtengely
 Híradó
 Híradó tartalék
 Híradó század
 Híradó szakasz

őrs
 hdm.
 őrha.
 hs.
 höv.
 hőr. pcs.
 hőr. ker. PK.
 hőr. ZPK.
 HTPF.
 HÜTI.
 HSZ.
 hőr. elha.
 HECS.
 hőr.
 hs. mv.
 HOV.
 H.
 HIT.
 HVP.
 http.
 hs. vmi.
 hsp.
 hso.
 h. szd.
 hsn. lg.
 hárp.
 h. lak.
 HK.
 HIRÜTI.
 HIF.
 h. (hök.)
 hír. ir.
 hírt.
 hír.
 HIT.
 hír. szd.
 hír. sz.

Incidens
Ideiglenes tüzelőállás

I

inc.
itá.

Javadalmazás
Járási rendőrkapitányság
Javítóműhely, javítás
Járási tanács
Járőr
Járőrkutya
Jelzőkészülék
Jelentés-gyűjtőállomás

J

jav.
JRK.
jav.
JT.
jőr.
jórka.
jk.
JGYÁ.

K

Karhatalom
Kerékpár
Kézi páncéltörőfegyver
Ker. segélyhely
Kézigránát
Kelet, -i
Kiképzési osztály
Kisőrs
Kiképző, -és
Kisegítő vezetési pont
Kiképző tisztes
Komendáns
Községi Tanács
Könnyű
Kutató csoport

Kh.
kp.
kpfe.
ker. sh.
kgr.
K.
Kik. o.
k. őrs
kik.
KVP
Kik. ts.
kom.
KT.
k.
KCS.

L

Légi deszant
Légvédelem

ldt.
lé.

M

Magyar Népköztársaság	MNK.
Magyar Néphadsereg	MNH.
Magasfigyelő	mafi.
Magassági pont	map.
Mozgósítás, -i	„M”
Megyei Rendőrfőkapitányság	MRFK
Megyei Tanács	MT.
Menetvonal	mv.
Megerősített szolgálat	msz.
Motorkerékpár	mkp.
Munkásőr	MÖ.
Műszaki főnök	MÜF.
Műszaki század	mű. szd.
Műszaki szakasz	mű. sz.
Műszaki	mű.
Műhely	műh.

N, Ny

Nyomozókutya-vezető tiszt-helyettes	Nykav. tts.
Nyomsáv	nys.
Nyomozókutya	Nyka.
Nyugat, -i	Ny.

O, Ö

Okmányellenőrzőjárőr	OEJ
Önálló zászlóaljparancsnok	ÖZPK
Őrsparancsnok	ŐRSPK
Őrsparancsnokhelyettes	ŐRSPK. h.
Őrsparancsnok politikai helyettese	ŐRSPOL. h.
Őrs ellátó tiszt-helyettes	Őrs elló. tts.
Őrs őrsem	Őrsz
Őrs lőszerfelvételező hely	ÖLF.
Őrs egészségügyi pont	Öep.
Őrs ügyelete	ÖRSÜ.

Országos Légvédelmi Parancsnokság

Országos Rendőrfőkapitányság

Órház

Operatív

Operatívirány

Összefegyvernemi

Osztály

Országos jármű

OLP.

ORFK

órh.

op.

op. ir.

Öfn.

o.

ojmű.

P

Parancsnok

Parancsnokhelyettes

Parancsnokság, -i

Pisztoly

Politikai Csoportfőnökség

Politikai Osztály

Politikai helyettes

Portyázójárőr

Puska

PK.

PK. h.

pság.

pi.

Pol. Csfség.

pol. o.

Pol. h.

PJ.

pu.

R

Razzia

Razziatartalék

Rádió, -s (-állomás)

Rádióháló

Rádióirány

Rádió összeköttetés

Rádió központ

Rádiófelderítés

Rakéta

Rejtett figyelő

Rejtett távbeszélő készülék

Rendőrség

Rendőrkörzeti megbízott

Rendőrszolgálat

Rendőrség

Rejtett tűzfészek

ra.

RT.

rád. (rád.)

rhl.

rir.

rádök.

RK.

ráf.

rak.

rfi.

rtk.

r. őrs

kmb.

RJ.

R.

Rtf.

Repülőgép	rg.
Rejtjelző, -és	rjt.
Részleg	rlg.
Rendes szolgálat	rsz.
Robbanóanyag	robb. ag.
Rohamcsónak	rocco.

S, Sz

Sebesült	seb.
Segéd tiszt	Sti.
Sebesült határsértő	seb. hs.
Személyügyi	Szü.
Személyügyi osztály	Szü. o.
Szervezés, -i	Szerv.
Szakaszjárőr	SzJ.
Szolgálat, -i	szolg.
Század	szd.
Szakasz	sz.
Század lőszerfelvételező hely	SzLF.
Személyszállító gépkocsi	szgk.
Szigorúan titkos	„SzT”.

T

Tartalék század	T. szd.
Tartalék órs	T. órs
Tartalék harcálláspont	TH.
Tartalék	T.
Tábor, -i	táb.
Tájékoztató pont	Tp.
Távíró központ	TK.
Távbeszélő központ	Tkő.
Tehergépkocsi	tgk.
Termelőszövetkezet	TSZ.
Technika	tech.
Tiszt	ti.
Titkos Ügyviteli Szerv	TÜSZ.
Titkos	„T”
Tiltott határátlépés	ths.

Tiszti figyelő
Tisztiiskola
Tisztesiskola
Törzsfőnök
Törzs
Törzsszolgálati Utasítás
Tűzelőállítás

ti. fi.
Ti. isk.
Ts. isk.
TÖF
tő.
TU.
tá.

Ü

Üldözőcsoport
Ügyeletes

ÜCS.
Ü.

V

Vámőr, vámőrség
Vezető orvos
Vonatellenőrző század
Vonatellenőrző szakasz
Vasútállomás katonai parancsnokság

vőr, VÖR.
VEZO
VESZD
VESZ
VKP

Z

Zászlóalj
Zárócsoportharancsnok
Zászlóaljarancsnok
Zárócsoportharancsnok
Zászlóalj lőszerfelvételező hely
Zászlóalj segélyhely
Zárolt készlet

z.
ZCSPK.
ZPK.
ZCs.
ZLF.
ZSH.
Z. klt.

TARTALOMJEGYZÉK

A belügyminiszter 1962. évi 0025. sz. parancsa ...	3
I. Fejezet: Az államhatár ...	5
II. Fejezet: A határrend ...	6
A határvonal megjelölése ...	6
A határrend megsértésének esetei ...	7
Az államhatár átlépése, csempészet ...	9
III. Fejezet: A Határőrség feladatai és jogai ...	10
A Határőrség feladatai ...	10
A Határőrség jogai ...	13
Eljárás a bűncselekményt vagy szabálysértést elkövető, illetve a határrendet megsértő szemé- lyekkel és csempészárukkal ...	15
Fegyverhasználat ...	17
Egyéb kényszerintézkedések ...	19
IV. Fejezet: A határőrzés erői és eszközei ...	20
A határőr csapatok és a felderítés szervei ...	21
A határmenti együttműködő lakosság ...	24
A Belügyminisztérium együttműködő szervei ...	28
A Magyar Néphadseregnek a Határőrség támoga- tására kijelölt csapatai ...	29
A határővezet rendje ...	29

A gazdálkodás és vízi közlekedés rendje a határon	31
Műszaki berendezések	33
Szolgálati állatok	34
V. Fejezet: A határőrizet alapelvei	36
A határszakasz	36
A határőrizet általános elvei	38
A vezetés rejtettségének biztosítása	48
VI. Fejezet: A határőr járőr szolgálata	49
A határőr járőr összetétele, fegyverzete és felszerelése	49
A járőr felkészülése a határőrizetre, a harci feladat átvétele	56
A határőr járőr szolgálata	57
Jelszó, jelhang és ismertetőjel	63
Határsértők elfogása és motozása	65
Az elfogottak kísérése	67
Határsértők üldözése	69
A határőrizetben alkalmazott járőrök nemei ...	72
A portyázójárőr	73
A szakaszjárőr	78
A figyelőjárőr	81
Az ellenőrzőjárőr	88
Az okmányellenőrző-járőr	89
A kutatócsoport	99
A zárócsoport	102
VII. Fejezet: A határőr őrs szolgálatának megszervezése	103

Az őrs helye és szerepe a határőrizetben	103
Az őrs szolgálati személyeinek kötelességei. Az őrsparancsnok	104
Az őrsparancsnok helyettese	108
Az őrsparancsnok politikai helyettese	110
Az őrsellátó tiszthelyettes	110
Őrs raktárkezelő	112
Nyomozó kutyavezető tiszthelyettes	113
Eligazító tisztos	114
A kiképző tisztos	115
A rajparancsnok	117
A határőr	118
Az őrsparancsnok és a felderítőtiszt együttmű- ködése	120
A határőrizet megszervezése az őrs szakaszán ...	121
Az őrsparancsnok határőrizeti elhatározása ...	124
A határőrizet megszervezése télen	140
A határőrzés megszervezése hegyes és erdős te- repen	143
Határőrizet megszervezése vízi szakaszon	144
Határsértők kutatása az őrs szakaszán	147
Az őrs belszolgálat. Az őrs ügyeletese.	150
Az őrs őrszeme	153
Az őrs védelmének megszervezése	156
Az őrs riadója	158
Az összeköttetés és együttműködés	160
 VIII. Fejezet: Az őrök végrehajtó szolgálatának ellen- őrzése	 162

IX. Fejezet: Az őrς ténykedése kisebb fegyveres csoport magyar területre történt betörése esetén ...	165
X. Fejezet: A Határország sorozott állományának szabadságolása ...	167
XI. Fejezet: Újoncok fogadása, leszerelés és váltás végrehajtása az őrςön ...	170
XII. Fejezet: Az őrς okmányai és szolgálati helyiségei ...	172
XIII. Az őrςparancsnoki teendők átadása, illetve átvétele ...	175
XIV. Fejezet: Egészségügyi rendelkezések ...	176
XV. Fejezet: Egyes rendelkezések ...	178
RÖVIDÍTÉSEK ...	181
FELJEGYZÉSEK ...	195
Csapatjelzések, egyezményes jelek ...	207

FELJEGYZÉSEK:

CSAPATJELZŐK
FIZETMÉNYES JELEN

RECEIVED
JAN 11 1962

Hör. Országos Páng

Ör

Ker. Páng T. szí-dal

Kladu

Z. Páng T. szí-dal

Vonstelenőrző szí

Hör. Országos Páng

Műszaki szí

Ker. Törzs
Harcállásponja

Gépműszaki szí

Z. Törzs
Harcállásponja

Híradó szí

Kutatócsoportok
parancsnokának
Harcállásponja

Kommandó szí

Zárócsoporthoz
parancsnokának
Harcállásponja

Forgalom Ellenőrző Pont

**CSAPATJELZÉSEK,
EGYEZMÉNYES JELEK**

VEZETÉSI PONTOK

Hör. Országos Pság

Örs

Ker. Pság T. szd.-dal

Kisörs

Z. Pság T. szd.-dal

Vonatellenőrző szd

Hör. Országos Pság
Törzsének harcállás-
pontja

Műszaki szd

Ker. Törzs
harcálláspontja

Gépkocsizó sz.

Z. Törzs
harcálláspontja

Híradó sz.

Kutatócsoporthoz
parancsnokának
harcálláspontja

Kommandáns szd

Zárócsoporthoz
parancsnokának
harcálláspontja

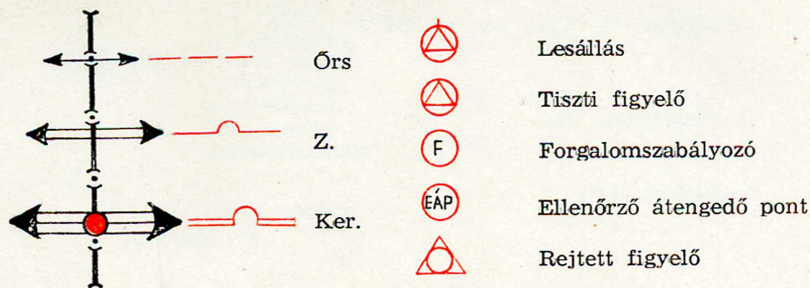

Forgalom Ellenőrző Pont

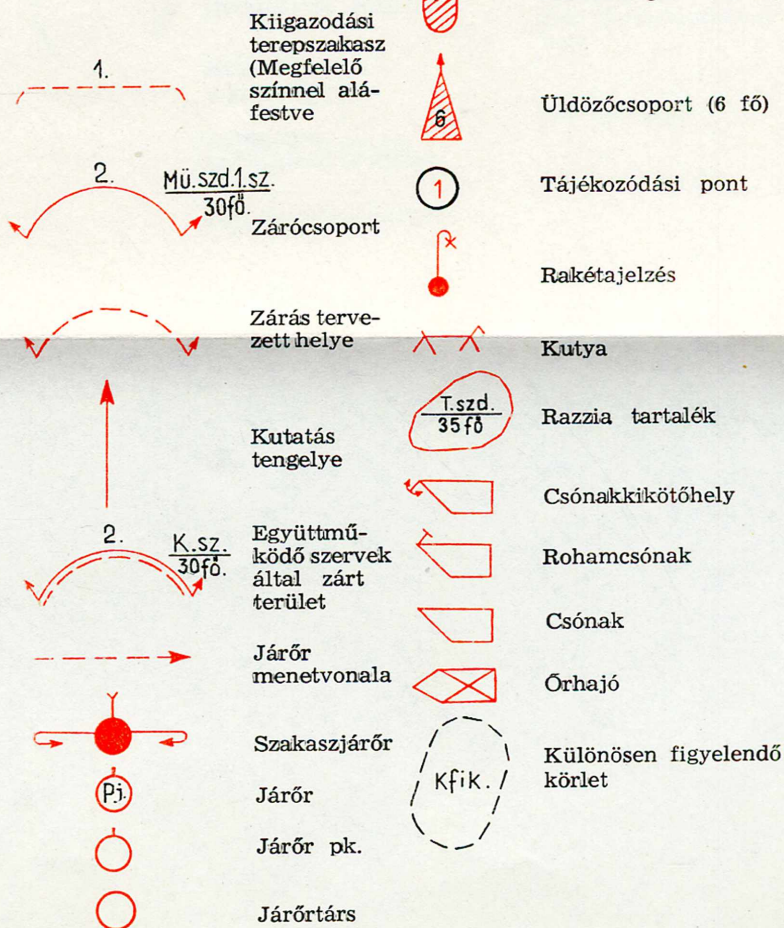
EGYÜTTMŰKÖDŐ SZERVEK

	Karhatalom Országos Pság.		Munkásőr század
	Karh. ezred		Munkásőr szakasz
	Karh. zászlóalj		Munkásőr raj
	Karh. század		Megyei rendőr- főkapitányság
	Karh. szakasz		Járási rendőr- kapitányság
	Karh. raj		Rendőrőrs
	Ezred		Rendőrnjárőr
	Zászlóalj		Rendőr körzeti megbízott
	Század		Megyei Tanács
	Szakasz		Járási Tanács
	Raj		Községi Tanács
	Munkásőr ezred		Termelőszövetkezet
	Munkásőr zászlóalj		Állami gazdaság
			Gépállomás
			Határmenti együtt- működő csoport

SÁVHATÁROK

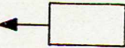
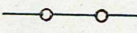
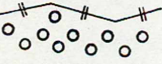
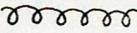
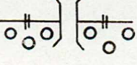
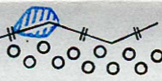
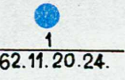
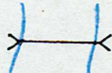

EGYÉB JELZÉSEK

	Határ közelében végzett mezőgazdasági és más munkálatok körzete. (A túloldalon folyó munkákat más színnel)		Ker. javítóműhely
	Tűzáterjedés		Ker. segélyhely
	Felderítő repülőgép		Z. lőszerfelvételező hely
	Helikopter		Z. segélyhely
	Vitorlázó repülőgép		Örs lőszerfelvételező hely
	Golyószóró		Örs eü. pont
	Századgéppuska		
	Állványos géppuska		
	Kézi páncéltörő fegyver		
	Tűzsávhatár (a tüzelés főszektora)		
	A kiegészítő tűzszektor határa		
	Határövezet sávhatára		

MŰSZAKI BERENDEZÉSEK

	Magasfigyelő (vas)		Óvóárok
	Magasfigyelő (fa)		Fedezék
	Természetes (kiépített) figyelőhely		Fa-föld védelmi építmény géppuska számára
	Nyomsáv		Nyomsáv áthidalás
	Határsorompó		Könnyű típusú óvóhely
	Elektromos jelzőkészülék		Csapatút
	Durrató jelzőkészülék		Drótkerítés aknatelepítéssel
	Dróthenger		Műszaki záron átjáró
	Drótkerítés (egysoros)		Drótkerítésen átvágás
	Drótkerítés (két soros)		Műszaki záron rongálás
	Hordozható akadályok (spanyolbakok, sündisz-nók, stb.)		Felszedett, felrobbantott akna
	Lövészárak közlekedő árokkal		Járórhidak, bürük
	Fedett lövészárak rész		Folyólezáró berendezés
	Lövész tüzelőállás fegyver nélkül		
	Tervezett tüzelőállás		

HIRADÓ JELZÉSEK

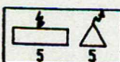
Hírközpont (KHK-kisegítő hírközpont)

Rádióvevőközpont (a vevők számát a jel alatt fel kell tüntetni)

Rádióadóközpont (az adók számát a jel alatt fel kell tüntetni)

Rádióközpont

Géptávíróval működő rádió állomás (a szám a rádióállomás típusát jelzi.)

Gépadó rádió n működ-tetve

Allandó beépített rádió-állomás (a jelzésen belül az állomás típusát kell feltüntetni)

Hordozható rádióállomás (a jelzésen belül vagy amellelt az állomás típusát kell feltüntetni)

Gépkocsi rádióállomás (a jelzésen belül vagy amellelt az állomás típusát kell feltüntetni)

Hajóba épített rádióállomás (a jelen belül a készülék típusát kell feltüntetni)

Közbeeső rádióállomás (a jelen belül a készülék típusát kell feltüntetni)

Rádió-vevő

Távbeszélő központ (számlálóban a CB, nevezőben az LB vonalak száma)

Géptávíró központ, a befogadóképesség feltüntetésével.

Távíró készülék (a jelzés mellett a készülék típusát kell feltüntetni, a jelen belül = egyenáramú ≈ váltakozóáramú)

TFB vivőfrekvenciás berendezés

Többcsatornás vivőfrekvenciás berendezés (a jelen belül fel kell tüntetni a csatornák számát)

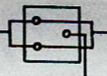
Távolsági csatlakozó (az üzemmód kapcsoló állását számmal kell jelölni)

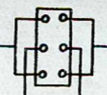
Erősítő

Távbeszélő készülék

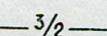
Atvivőcséve egyes

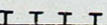
Atvivőcséve hármas

Atugrató szűrő

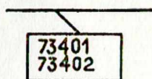
Allandó légvezeték (számlálóban a csatornák száma, nevezőben a vezeték mennyisége)

Nehéz vezeték

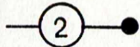
Könnyű vezeték

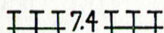
Állandó légvezeték (feltüntetve a vezetékek áramköreinek száma)

Közbeeső távbeszélő állomás

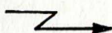
Vezeték csatlakozás

Légkábel az erek számának feltüntetésével

Kábelaknába, pincébe, stb. fektetett vezeték

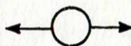
Rádió levelezés (forgalom iránya)

Motorkerékpáros hírvivő

Rejtett távbeszélő készülék

Jelentésgyűjtő állomás

HATÁRSÉRTŐK

- Határsértő
- Elfogott határsértő
- Sebesült határsértő
- Megsemmisített határsértő
- Árucsempész
- Embercsempész
- Határkapu
- Határsértő segítője

- Hs. valószínű mozgási iránya
- Hs. menetvonala
- Hs. pihenőhelye

- Ellenséges léggömb
- Ellenséges röpcédula

Hs. által eldobott tárgy valószínű körzete

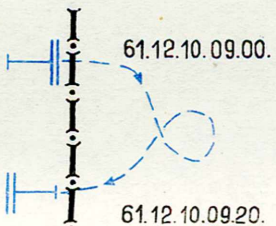
Ellenséges ejtőernyős

Provokációk, incidensek helye

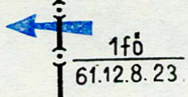

Provokációk, incidensek várható körzete, helye

Berepülés

- Átlövés
 - Behatolás
 - Átkiabálás
 - Propagandaanyag átdobás, stb. esetén a megfelelő szó irandó
- ÁTLÖVÉS
61.12.20.08.

Tiltott határátlépés

Hs. által eldobott tárgy megtalálásának helye

SZIGORÚAN TITKOS!

A MINISZTERNEK MEGSZÜNT
Az 1935. évi LXIV. tv. 23. §-ára
figyelemmel

HATÁRŐRIZETI SZABÁLYZAT

A BM HATÁRŐRSÉG ORSZÁGOS PARANCSNOKSÁG KIADÁSA

1962.

ÁBTL 4.2. - 10-21/25/1962